

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr XLVIII/393 /2010
Rady Gminy Psary
z dnia 28 października 2010 roku

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Sierpień 2009 r.

Spis Treści

I. WSTĘP I ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI.....	4
I.1. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary 2009-2016	4
I.2. Przebieg prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Psary.....	8
I.3. Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015.....	10
I.4. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013.....	11
II. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W GMINIE PSARY.....	12
II.1. Informacje ogólne o Gminie Psary.....	12
II.1.2. Położenie Gminy Psary.....	13
II.1.3. Powierzchnia	14
II.1.4. Środowisko przyrodnicze.....	25
II.2. Infrastruktura techniczna.....	28
II.2.1. Sieć drogowa.....	28
II.2.2. Pozostała infrastruktura komunikacyjna.....	29
II.2.3. Wodociągi.....	30
II.2.4. Kanalizacja.....	34
II.2.5. Gospodarka odpadami.....	35
II.2.6. Zaopatrzenie w gaz.....	36
II.2.7. Sieć elektroenergetyczna.....	36
II.2.8. Telekomunikacja.....	37
II.3. Gospodarka lokalna.....	40
II.3.1. Potencjał gospodarczy i przedsiębiorczość mieszkańców.....	40
II.3.2. Rynek pracy.....	40
II.3.3. Rolnictwo.....	42
II.3.4. Dziedzictwo kulturowe i turystyka.....	44
II.3.5. Finanse samorządowe	44
II.4. Społeczność gminy.....	50
II.4.1. Demografia gminy.....	50
II.4.2. Mieszkalnictwo.....	52
II.4.3. Ochrona zdrowia.....	52
II.4.4. Pomoc społeczna.....	54
II.4.5. Bezpieczeństwo i Porządek Publiczny.....	61
II.4.6. Edukacja.....	61
II.4.7. Kultura i sport.....	69
II.5. Analiza SWOT Gminy Psary.....	72
Priorytet I Gospodarka.....	72
Priorytet II Administracja.....	73
Priorytet III Edukacja.....	74
Priorytet IV Pomoc Społeczna.....	75
Priorytet V Środowisko.....	76
Priorytet VI Bezpieczeństwo.....	78
Priorytet VII Kultura.....	80
Priorytet VIII Kultura fizyczna.....	82
III. PLANOWANE ZADANIA W LATACH 2009-2016 NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM.....	83
III.1. Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary.....	83
III.2. Cele szczegółowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary.....	84
III.3. Inne planowane projekty i zadania inwestycyjne.....	88
IV. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa	90
V. Główne źródła finansowania projektów związanych z rewitalizacją	90
VI. SYSTEM WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	91
VII. SYSTEM MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	91
VIII. ZAŁĄCZNIKI.....	92
Załącznik nr 1.....	93
Diagnoza Społeczno – Gospodarcza Gminy Psary.....	93
Załącznik nr 2.	108
Tabele finansowe	108
Załącznik nr 3.....	115
Tabele zadań LPR	115
Załącznik nr 4.....	122
Gmina Psary – Mapa obszaru rewitalizacji.....	122

I. WSTĘP I ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Pojęciem rewitalizacja określa się „kompleksowy, skoordynowany, wieloletni, prowadzony na obszarze zdegradowanym proces przemian przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych, inicjowany przez jednostkę samorządu terytorialnego w celu wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, w szczególności poprzez nadanie mu nowej jakości funkcjonalnej i stworzenie warunków do jego rozwoju, w oparciu o charakterystyczne uwarunkowania endogeniczne”.

I.1. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary 2009-2016

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary to zestaw działań przestrzennych (infrastrukturalnych), społecznych i gospodarczych, które zmierzają do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju całego obszaru gminy. Program ten realizuje zasadę partnerstwa, poprzez udział na każdym etapie procesu rewitalizacji ¹ wielu partnerów społecznych i gospodarczych z terenu gminy, Potrzeba opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary jest wynikiem przede wszystkim zapewnienia ciągłości procesów rewitalizacyjnych zapoczątkowanych w 2004 roku, aktualizacji założeń wynikających z dokumentów o charakterze strategicznym na poziomie województwa, jak i na poziomie Gminy Psary.

Cel programu

Rewitalizacja powinna być rozumiana jako proces przemian przestrzennych społecznych i ekonomicznych w zdegradowanej części gminy, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Należy podkreślić kompleksowość i interdyscyplinarny charakter rewitalizacji.

---

¹ Właściwa definicja określa rewitalizację jako kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze, najczęściej dawnej dzielnicy miasta, w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych - jak np. remonty - z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych, występujących na tych obszarach: bezrobocie, przestępczość, brak równowagi demograficznej. - prof. Krzysztof Skalski. Inna definicja określa iż „Rewitalizacja to kompleksowy proces odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń i funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru, jak i zrównoważony rozwój całego miasta”. - dr Andreas Billert.

Tym walorom towarzyszą specyficzne właściwości – wieloletni okres realizacji programu rewitalizacji, potrzeba ciągłego monitorowania i aktualizacji, partycypacja społeczna we wszystkich etapach prowadzenia programu rewitalizacji, konieczność pozyskiwania różnorodnych publicznych i prywatnych źródeł finansowania programów, montaż finansowy przy szczegółowym planowaniu i publicznym nadzorze przepływu środków. Zadaniom tym nie podoła samotnie Gmina. Rewitalizacja jest w tym kontekście również wspólnym zadaniem dla społecznych i gospodarczych autorów z Psar i jego okolic.

Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2007-2013, jak również dokumenty o charakterze programowym takie jak Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013. Celem nadrzędnym jest zapewnienie stałego i stabilnego rozwoju gminy, który wymaga zachowania równowagi w sferze przestrzennej, społecznej i gospodarczej.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary obejmuje lata 2009-2016 i zawiera zadania planowane do współfinansowania w ramach zarówno funduszy strukturalnych, jak również zakłada udział innych źródeł finansowania, w tym prywatnych. Zakres terytorialny Programu obejmuje obszar całej Gminy Psary². Układ dokumentu oraz zakres tematyczny jest zgodny z Wytocznymi do opracowania Lokalnych Programów Rewitalizacji stanowiącymi załącznik nr 4 do Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013³.

Obowiązujący od 2005 roku Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Psary realizowany był głównie, jako obligatoryjny dokument dla projektów, które współfinansowane były z środków strukturalnych w poprzednim okresie programowania w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego na lata 2004-2006 w ramach działania 3.3. „Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe i powojenne”, a w jego ramach pod działania 3.3.1. „Rewitalizacja obszarów miejskich”. Stopień realizacji zakładanych celów oraz przedsięwzięć ogniskuje się głównie na projektach zrealizowanych bądź znajdujących się obecnie w trakcie realizacji. Proces rewitalizacji społeczno – gospodarczej jest

²

Zgodnie z założeniami RPO WSL procesem rewitalizacji może być objęte terytorium całej gminy bądź miasta.

³ Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013, Katowice, wrzesień 2009 r.

procesem długotrwałym i wymagającym doskonalenia działań nie tylko w sferze przestrzennej, ale i społecznej. W tym celu w obecnym i przyszłym okresie programowania coraz większy nacisk kładzie się na zintegrowane plany rozwoju lokalnego jako dokumenty o charakterze strategicznym dla wyznaczonych obszarów problemowych. Rewitalizacja ma mieć więc charakter kompleksowy, to znaczy w jej ramach prowadzony jest szereg wielowątkowych, wzajemnie uzupełniających się i wzmacniających działań mających na celu wywołanie jakościowej pozytywnej zmiany na zidentyfikowanym obszarze. Działania dotyczące rewitalizacji obejmują zatem w głównej mierze zdegradowane obszary gminne. Celem tych działań jest najczęściej znalezienie dla tego obszaru nowego zastosowania lub przywrócenie ich pierwotnego stanu i funkcji, tak, aby wykorzystać ich potencjał.

W ramach Lokalnego Planu Rewitalizacji Gminy Psary przewidziano następujące cele:

- rewitalizacja gminnych obszarów zdegradowanych pod względem funkcjonalnym, technicznym i społecznym centrum gminy,
- inwestycje drogowe oraz wsparcie infrastruktury edukacyjnej
- przedsięwzięcia dotyczące społecznego budownictwa mieszkaniowego,
- inwestycje w infrastrukturę społeczną (w szczególności rekreacyjną i sportową), służące poprawie jakości życia mieszkańców, a także infrastruktury drogowej, związane z zapewnieniem lub polepszeniem dostępu do tych obiektów infrastruktury społecznej.

Metodyka opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary opierała się na zasadzie partnerstwa i współpracy autorów lokalnych przy współudziale ekspertów zewnętrznych (metoda ekspercko - partycypacyjna). Dla celów opracowania LPR Wójt Gminy Psar powołał Zespół ds. Rewitalizacji Gminy pod przewodnictwem Pełnomocnika, który skupił lokalnych ekspertów z zakresu planowania przestrzennego, inwestycji, gospodarki komunalnej i mieszkaniowej. Dodatkowo na spotkania robocze Zespołu zapraszani byli przedstawiciele sfery edukacji, bezpieczeństwa publicznego, polityki społecznej i reprezentanci „trzeciego sektora” (organizacji pozarządowych). W trakcie trzech spotkań roboczych z Zespołem ds. Rewitalizacji opracowano założenia procesu rewitalizacji w Psarach

i dokumentu LPR.

Zespół ds. Rewitalizacji Gminy został powołany do życia przez Wójta Gminy Psary

Zarządzeniem nr 0152/49/2009 Wójta Gminy Psary z dnia 21.07.2009r .

Ustalone na podstawie: art.31 i art.33 ust.5 Ustawy z dnia 8 marca 1990r o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. Z 2001r Nr 142 poz.1591 z późn. zm.):

§1

Powołać zespół zadaniowy ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary w składzie:

- 1.Pan Janusz Majczak - Pełnomocnik Wójta Gminy Psary ds. Rewitalizacji
- 2.Pani Justyna Majer – Sekretarz Gminy Psary
- 3.Pani Joanna Przybyłek - Skarbnik Gminy Psary
- 4.Pani Anna Michałek – Inspektor
- 5.Pani Halina Krawiec - Podinspektor
- 6.Pan Marcin Majewski - Podinspektor
7. Pani Anna Kotela – Inspektor

§2

Zespół zadaniowy ds. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary powołany jest do metodyki prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Psary .

§3

Wykonanie Zarządzenia powierzyć Zastępcy Wójta Gminy Psary.

§4

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

W procesie opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary zastosowano metodę konsultacji społecznych, dzięki której dokonano identyfikacji zadań wielu instytucji i osób z terenu gminy, mogących realizować zadania w ramach tworzonego Programu. Do konsultacji społecznych wykorzystano formularz karty zadania do Lokalnego Programu Rewitalizacji, na którym zainteresowane instytucje mogły zgłaszać swoje propozycje zadań do procesu rewitalizacji. Wypełnione karty zadania zostały zweryfikowane i zhierarchizowane wg określonych kryteriów przez Zespół ds. Rewitalizacji i tym samym stały się planem działań niniejszego Programu.

I.2. Przebieg prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Gminy Psary

I etap - przygotowanie i organizacja projektu:

- przygotowanie procesu planowania (ustalenie dokładnego harmonogramu, zasad współpracy, komunikacji, określenie składu Zespołu ds. Rewitalizacji, promocja, itp.),
- powołanie Zespołu ds. Rewitalizacji Gminy przez Wójta Gminy Psary,
- zebranie zestawu danych statystycznych i dokumentów niezbędnych do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji przygotowanie merytoryczne spotkań roboczych i spotkania konsultacyjnego;

II etap - przeprowadzenie spotkań roboczych Zespołu ds. Rewitalizacji i spotkania konsultacyjnego.

III etap - opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji:

- opracowanie roboczej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary;
- weryfikacja roboczej wersji Programu przez Zespół ds. Rewitalizacji;
- opracowanie ostatecznej wersji Programu;
- przyjęcie ostatecznej wersji Lokalnego Programu Rewitalizacji Uchwałą Rady Gminy

II ZGODNOŚĆ ZE STRATEGICZNYMI DOKUMENTAMI DOTYCZĄCYMI ROZWOJU PRZESTRZENNO- SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO GMINY I REGIONU

Dokumenty dot. rozwoju gminy:

1. Strategia Rozwoju Gminy Psary na lata 2007-2013,
2. Program Rozwoju Lokalnego.
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Psary.

Dokumenty o charakterze strategicznym dla województwa śląskiego **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000- 2020**

W strategii wskazano najważniejsze działania wynikające z przygotowanych i zaakceptowanych społecznie programów rewitalizacji:

- ❖ Dostosowywanie zdegradowanych obszarów dla potrzeb nowych inwestycji,
- ❖ Adaptacja obiektów i terenów przemysłowych, powojennych do nowych funkcji gospodarczych, kulturowych lub rekreacyjnych,
- ❖ Powstawanie i rozwój - inkubatorów przedsiębiorczości, parków przemysłowych, technologicznych, centrów zaawansowanych technologii,
- ❖ Rekultywacja zdegradowanych terenów z przeznaczeniem na cele publiczne,
- ❖ Tworzenie sieci współpracy instytucji użyteczności publicznej, mieszkańców, przedsiębiorców,
- ❖ Poprawa infrastruktury komunikacyjnej,
- ❖ Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury technicznej,
- ❖ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej i kulturowe przy wykorzystaniu zabytkowych obiektów,
- ❖ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej,
- ❖ Przedsięwzięcia modernizacyjne w budownictwie mieszkaniowym,
- ❖ Działania w zakresie bezpieczeństwa publicznego.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013

Zgodność LPR z celami Programu oraz priorytetu VI RPO WSL Zrównoważony rozwój miast tzn. wzrost konkurencyjności ośrodków metropolitalnych oraz wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów zdegradowanych. W ramach RPO WSL priorytet VI realizowane będą projekty w zakresie przekształcania reprezentacyjnych przestrzeni publicznych o wysokiej jakości rozwiązań urbanistyczno-architektonicznych. Wspierane będą również kompleksowe projekty służące

tworzeniu i rozwojowi stref aktywności gospodarczej w szczególności na terenach przemysłowych. Ponadto realizowane mogą być zdegradowane tereny przemysłowe, powojkowe i miejskie, gdzie główny nacisk kładzie się na przywracanie ładu przestrzeni publicznej i podnoszenie wartości substancji miejskiej, nadawanie i przywracanie im funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych. zostaną cele rewitalizacji mogą zostać również osiągnięte poprzez realizację przebudowy i remontów obiektów (w tym przemysłowych i powojkowych) wraz z zagospodarowaniem otoczenia; zagospodarowywanie przestrzeni i uzupełnianie istniejącej zabudowy. Wsparcie zostanie skierowane na kompleksowe przygotowanie terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą oraz tworzenie i rozbudowę systemów monitoringu wizyjnego. Realizowane projekty muszą przyczyniać się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym. Ponadto, w ramach priorytetu preferowane będą przedsięwzięcia uwzględniające w swym zakresie przystosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, między innymi poprzez usuwanie barier architektonicznych. Działania takie przyczynią się do niwelowania różnic w dostępie do poszczególnych obiektów dla osób zdrowych i niepełnosprawnych.

Dokumenty o charakterze strategicznym dla rozwoju kraju

I.3 Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia Rozwoju Kraju jest nadrzędnym, wieloletnim dokumentem strategicznym rozwoju społeczno-gospodarczego państwa, stanowiącym punkt odniesienia zarówno dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Musi ona też przeciwdziałać pogłębianiu się dysproporcji w poziomie rozwoju poszczególnych województw, tak by uniknąć marginalizacji najsłabiej rozwijających się regionów.

Głównym celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski. Przez podniesienie poziomu życia rozumiemy wzrost dochodów

w sektorze gospodarstw domowych, ułatwienie dostępu do edukacji i szkolenia, co prowadzi do podwyższenia wykształcenia społeczeństwa i kwalifikacji obywateli, wzrost zatrudnienia i wydajności pracy, skutkujące zarówno obniżeniem bezrobocia, jak i zwiększeniem poziomu aktywności zawodowej oraz poprawę zdrowotności. Przez podniesienie jakości życia rozumiemy istotną poprawę stanu

i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli, możliwość korzystania z funkcjonalnej i łatwo dostępnej infrastruktury technicznej i społecznej, uczestnictwa w życiu demokratycznym, w kulturze i turystyce, przynależność do zintegrowanej, pomocnej wspólnoty lokalnej, umożliwiającej lepszą harmonizację życia rodzinnego i zawodowego oraz aktywność w ramach społeczeństwa obywatelskiego.

Priorytetami strategicznymi są:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
3. Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa,
5. Rozwój obszarów wiejskich,
6. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

I.4 Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności - NSS) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007-2013.

Celem strategicznym NSS (NSRO) jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych.

Obok działań o charakterze prawnym, fiskalnym i instytucjonalnym cele NSRO będą realizowane za pomocą Programów Operacyjnych (PO) - zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) - zarządzanych przez Zarządy poszczególnych Województw i projektów współfinansowanych ze strony instrumentów strukturalnych

II. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W GMINIE PSARY

II.1. Informacje ogólne o Gminie Psary

Gmina Psary została powołana na mocy Uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach z dnia 6 grudnia 1972 roku. Za pierwszy rok funkcjonowania struktur gminnych uznaje się rok 1973. Od początku gmina składała się z 10 sołectw. Miejscowości, które wchodzą w skład jej granic administracyjnych mają długą historię. Na wzgórzu Mogilnica znaleziono szczątki cmentarzyska prasłowiańskiego. Równie interesujące były znaleziska na tzw. Żabińcu w Gródkowie, gdzie stwierdzono cmentarzysko całopalne ludności kultury łużyckiej. Pierwsze wzmianki o Strzyżowicach, Dąbiu i Górze Siewierskiej pojawiają się w dokumentach nadawczych klasztoru w Zwierzyńcu pod Krakowem w XII w. Pod koniec XII w. tereny te przynależne do kasztelani bytomskiej i oświęcimskiej przechodzą w ręce Piastów Śląskich. Na przełomie XIV i XV w. powstaje księstwo siewierskie, które w 1443 r. drogą zakupu nabywa biskup krakowski Zbigniew Oleśnicki. Księstwo, jako dobra biskupie przetrwało do 1790 roku, kiedy to włączone do Korony przeszło pod administrację Rzeczypospolitej. W okresie zaborów w latach 1794-1807 ziemie te okupowali Prusacy, po Kongresie Wiedeńskim w 1815 r. obszar Psar wchodzi w skład Królestwa Polskiego i aż do I wojny światowej pozostaje pod administracją zaboru rosyjskiego. W roku 1867 powstaje powiat będziński obejmujący miasta: Będzin, Sosnowiec oraz 20 gmin. Do gminy Wojkowice Kościelne przyłączono: Brzękowice, Golaszę, Górę Siewierską, Dąbie, Malinowice i Strzyżowice (Starsze). W granicach Gminy Bobrowniki znalazły się: Gródków, Psary i Strzyżowice. Jeszcze inne podziały wynikały z administracji kościelnej. Do parafii w Będzinie należały Sarnów i Preczów, do parafii w Grodźcu: Gródków i Psary, do parafii w Siemoni: Strzyżowice i Góra Siewierska, a do parafii w Wojkowicach Kościelnych: Dąbie, Malinowice i Golaszka. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w okresie

międzywojennym ziemie Psar należały do województwa kieleckiego, były podzielone jednak na dwie gminy, do gminy Łagiszy należały: Gródków, Sarnów, Preczów, Psary, a do Gminy Wojkowice Kościelne: Brzękowice, Dąbie, Gołasza, Góra Siewierska, Malinowice, Strzyżowice. Po zakończeniu II wojny światowej Psary należały do województwa katowickiego, powiatu będzińskiego. W latach 1954 - 1972 funkcjonowały 4 gromady: Dąbie, Psary (z Gródkowem), Sarnów (z Preczowem) i Strzyżowice (z Górą Siewierską). W obecnym kształcie Gmina Psary funkcjonuje od 1973 r. i obejmuje 10 sołectw. W obszarze gminy obok funkcji rolniczych rozwijało się górnictwo. Od najdawniejszych czasów w rejonie Góry Siewierskiej istniało górnictwo kruszcowe. Wydobywano tu rudę żelaza, którą przetapiano w kuźniach zbudowanych w roku 1724 pod Siewierzem. Jeszcze w latach 1833 -1856 istniało pięć kopalni rudy żelaza. Rudę żelaza w Strzyżowicach eksploatowano do początków XX w. Początki górnictwa węglowego na terenie Psar sięgają XVIII w. Najstarsza kopalnia Zagłębia - "Tadeusz" leżała właśnie na tym terenie. Eksploatowano pokłady "Andrzej", "Tadeusz", "Hoym", zalegające pomiędzy wsiami: Psary, Strzyżowice, Wojkowice Kościelne i Gródków. Obszar pokładów węgla nazywano "Zagłębiem Strzyżowickim". Na terenie gminy eksploatowano także wapienie. Uruchomiona w 1857 r. cementownia w Grodźcu bazowała na eksploatacji wapienia w kamieniołomach: kamieniołom zlokalizowany na pograniczu Rogoźnika i Strzyżowic, kamieniołom na Wale.

II.1.2. Położenie Gminy Psary

Gmina Psary położona jest w centralnej części województwa śląskiego, jej obszar zajmuje środkową część Powiatu Będzińskiego. Gmina otoczona wzgórzami triasowymi, w części centralnej znajduje się Kotlina Psarska, a wschodnią granicę wyznacza rzeka Czarna Przemsza - Dąbrowa Górnicza.

Obszar Gminy to 4.598 ha. Gmina bezpośrednio graniczy łącznie z 6 gminami i miastami: od zachodniej strony z miastem Wojkowice i gminą Bobrowniki, od północy z gminą Mierzęcice, od południa z miastem Będzin, od wschodniej z miastem Dąbrowa Górnicza. Gmina Psary leży w bezpośrednim sąsiedztwie rozwiniętych ośrodków miejskich: Będzina, Czeladzi i Dąbrowy Górniczej.

W ościennych miastach mieszkańcy znajdują miejsca pracy, młodzież uczy się w szkołach średnich. Nadrzędnym ośrodkiem usługowym i handlowym dla naszej

gminy jest Będzin – znajdują się tu wszystkie urzędy administracji samorządowej (Starostwo Powiatowe, Urząd Pracy, oraz Powiatowa Komenda Policji, Urząd Skarbowy, Powiatowa Komenda Straży Pożarnej, Sąd i Prokuratura. Układ komunikacyjny dla gminy jest bardzo korzystny. Droga krajowa DK-86 stwarza dogodne połączenie z większością miast śląskich.

Rys. Nr 1
Lokalizacja gminy Psary
Rys.1. Lokalizacja gminy Psary

II.1.3. Powierzchnia

Powierzchnia Gminy Psary wynosi ogółem 46 km². W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Psary wyróżniono obszary różniące się sposobem zagospodarowania.

Struktura przestrzenna i funkcje jednostek strukturalnych

Realizacja kierunków rozwoju gminy związana jest z jakościowymi i ilościowymi przekształceniami struktury przestrzennej. W wyniku wieloletnich procesów historycznych ukształtował się obecny układ strukturalny gminy z wyodrębniającymi się następującymi jednostkami strukturalnymi* (sołectwami):

1. Brzękowice o powierzchni 229 ha,
2. Dąbie o powierzchni 573 ha,
3. Gołąsza o powierzchni 308 ha,
4. Góra Siewierska o powierzchni 484 ha,
5. Gródków o powierzchni 321 ha,
6. Malinowice o powierzchni 436 ha,
7. Psary o powierzchni 704 ha,
8. Preczów o powierzchni 352 ha,
9. Sarnów o powierzchni 688 ha,
10. Strzyżowice o powierzchni 503 ha,

Utrzymuje się funkcjonujący podział na jednostki strukturalne (sołectwa), przy czym ze względu na specyfikę obszaru sołectw Dąbie, Gołąsza i Brzękowice, gdzie całkowitemu zatarciu uległy granice pomiędzy tymi sołectwami, w dalszych pracach sołectwa te uznawać się będzie za jedną jednostkę strukturalną. Dla w/w jednostek strukturalnych ustala się następujące funkcje:

- A.** Brzękowice, Dąbie, Gołąsza – funkcja rolnicza, osadnicza i znaczące predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
- B.** Góra Siewierska - funkcja rolnicza, osadnicza i znaczące predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
- C.** Gródków - funkcja osadnicza, wytwórczo – usługowa i aktywizacji terenów usług,
- D.** Malinowice - funkcja rolnicza, osadnicza i znaczące predyspozycje do funkcji turystycznych (m.in. agroturystyka),
- E.** Psary - funkcja osadnicza i wytwórczo – usługowa, w tym gminny ośrodek usługowy,
- F.** Preczów - funkcjach osadnicza,
- G.** Sarnów – funkcjach osadnicza i aktywizacji gospodarczej,
- H.** Strzyżowice – funkcja osadnicza i wytwórczo – usługowa.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej i przeznaczeniu terenów jednostek Strukturalnych

A. Brzękowice, Dąbie, Gołąsza

Jednostka strukturalna którą tworzą trzy sołectwa położona jest w północno – wschodniej części gminy. W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie skali i form użytkowania terenów i obiektów, wzmocnienie istniejących i wprowadzenie nowych funkcji w tym głównie z zakresu obsługi ruchu turystycznego, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury. Główne przedsięwzięcia obejmują:

- realizację nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- rozwój funkcji usługowych – agroturystyka,
- budowę kanalizacji sanitarnej,
- modernizację sieci drogowo – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienia,
- ochronę terenów najcenniejszych przyrodniczo (Brzękowice Wał – stanowiska goryczki orzęsionej oraz pierwiosnki lekarskiej na zboczu wału).

Najważniejsze zrealizowane zadania:

- most w Dąbiu Chrobakowym
- droga łącząca Dąbie Górne z Toporowicami
- droga łącząca Dąbie ul. Kościelna z Pocztową
- budowa chodnika od Dąbia do boiska w Brzękowicach
- utwardzenie chodnika do Gołąszy Dolnej
- zasypanie zbiornika przeciwpożarowego i zlikwidowanie budynku po byłej mleczarni

Najważniejsze zadania do realizacji:

- dokończenie budowy chodnika przy drodze powiatowej
- naprawy dróg zniszczonych przez transport ciężki (w Brzękowicach) – bieżące naprawy dróg
- wymiana wodociągów na ul. Dolnej i Pocztowej- likwidacja azbestu
- budowa chodników na ul. Dolnej

Tabela 1. Brzękowice, Dąbie, Gołąsza Struktura przestrzenna – bilans terenu

Brzękowice, Dąbie, Gołąsza Struktura przestrzenna – bilans terenu powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	160,3 102,0
mieszkaniowa jednorodzinna – tereny rezerwowe MNr	21,0 21,0
usług różnych UO, UKR, U, US	3,8
wytwórczości i usług PU	1,6
pozostałe, w tym drogi, kolej	16,8
tereny otwarte :	
las i zadrzewienia ZL i ZW	27,46
dolesienia ZLD	86,0
zieleń miejska ZC	2,0
rolne R, RZ, ER i ERZ	791,1
RAZEM	1.110,0 123,0

B. Góra Siewierska.

Jednostka strukturalna położona jest w północno – zachodniej części gminy.

W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie skali i form użytkowania terenów i obiektów, wzmocnienie istniejących i wprowadzenie nowych funkcji w tym głównie z zakresu obsługi ruchu turystycznego, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury.

Najważniejsze zrealizowane zadania

- zasypanie oberwanej skarpy przy pompowni wody pitnej oraz naprawa ogrodzenia pompowni.

Najważniejsze zadania do realizacji:

- realizację nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną,
- rozwój funkcji usługowych – agroturystyka, turystyka – zabudowa letniskowa,
- budowę kanalizacji sanitarnej,
- modernizację sieci drogowej – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienia,
- Budowa nawierzchni drogi na ul. Górnej

- Budowa nawierzchni drogi na ul. Kościuszki, odcinek od ulicy Leśnej do Osiedla Czerwonego Kamienia
- ochronę terenów najcenniejszych przyrodniczo (stanowisko zawilca; Równa Góra – najcenniejszy obszar występowania muraw kserotermicznych: teren „Pod Prochownią” – murawy kserotermiczne zlokalizowane w szczególności przy ruinach starej Prochowni i dalej na wschód; murawy kserotermiczne przy drodze z Dąbia do Góry Siewierskiej).
- Budowa rurociągu wód burzowych oraz chodnika na drogach powiatowych ul. Kościuszki, Szopena , Leśna

Tabela 2. Góra Siewierska Struktura przestrzenna – bilans terenu

Góra Siewierska Struktura przestrzenna – bilans terenu	
powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	110,0 82,0
mieszkaniowa jednorodzinna – tereny rezerwowe MNr	21,5 21,5
zabudowa letniskowa ML	5,8 5,8
usług różnych U i RU	3,6
Infrastruktura techniczna NO	0,5
pozostałe, w tym drogi, kolej	11,4
tereny otwarte :	
las i zadrzewienia ZL i ZW	84,6
dolesienia ZLD	73,3
rolne R, RZ, ER i ERZ	173,3
RAZEM	484,0 109,3

C. Gródków.

Jednostka strukturalna położona jest w południowej części gminy. W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie form użytkowania terenów i obiektów, wzmocnienie istniejących i wprowadzenie nowych funkcji, w tym głównie z zakresu usług (UPS) nieuciążliwych dla środowiska, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury.

Główne przedsięwzięcia obejmują:

- realizację nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z niezbędną

infrastrukturą techniczną,

- rozwój funkcji usługowych zwłaszcza na nowych terenach położonych w rejonie DK 86,
- budowę kanalizacji sanitarnej,
- modernizację sieci drogowo – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienia, ochronę terenów najcenniejszych przyrodniczo (zmiennowilgotne łąki trzęślicowe).

Tabela 3. Gródków Struktura przestrzenna – bilans terenu

Gródków Struktura przestrzenna – bilans terenu powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	92,0 62,0
usługowo - mieszkaniowa UM	2,6 2,6
usług różnych U i UPS	35,0 32,8
wytwórczości i usług PU	4,9
pozostałe, w tym drogi, kolej	18,4
tereny otwarte :	
lasy i zadrzewienia ZL i ZW	86,0
dolesienia ZLD	16,5
zielen miejska ZP	0,2
rolne R, RZ, ER i ERZ	65,4
RAZEM	321,0 97,4

D. Malinowice.

Jednostka strukturalna położona jest w centralnej części gminy. W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie form użytkowania terenów i obiektów, wzmocnienie istniejących i wprowadzenie nowych funkcji w tym głównie z zakresu usług, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury.

Główne przedsięwzięcia obejmują: realizację nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, rozwój funkcji usługowych, w tym również sportu i rekreacji, budowę kanalizacji sanitarnej, modernizację sieci drogowo – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienia. **Ochronę terenów cennych przyrodniczo i historycznie.**

Najważniejsze zadania do realizacji

- Budowa chodnika ul. Wiejska
- Budowa zajazdu dla autobusów ul. Szkolna
- Remont budynku po szkole
- Budowa placów zabaw i boiska – zaplecza rekreacyjno- sportowego
- Utwardzenie dróg ul. Słoneczna, Zielona, Strumyczna
- Wytyczenie ścieżek rowerowych
- Wykonanie rowu odwadniającego ul. Brzozowa
- Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w pobliżu pozostałości po dworze Malinowickim
- Wykonanie kanalizacji

Tabela 4. Malinowice Struktura przestrzenna – bilans terenu

Malinowice Struktura przestrzenna – bilans terenu powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	66,9 45,9
mieszkaniowa jednorodzinna – tereny rezerwowe MNr	11,3 11,3
usług różnych U i UPS	15,3 9,8
Infrastruktura techniczna	0,7
pozostałe, w tym drogi, kolej	12,7
tereny otwarte :	
las i zadrzewienia ZL i ZW	105,5
dolesienia ZLD	44,8
zieleń miejska ZP	1,58
rolne R, RZ, ER i ERZ	177,3
RAZEM	436,0 67,0

E. Psary.

Jednostka strukturalna położona jest w południowej części gminy. W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie istniejących form użytkowania terenów i obiektów, ich wzmocnienie oraz wprowadzenie nowych funkcji w tym głównie z zakresu usług i wytwórczości, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury.

Główne przedsięwzięcia obejmują: realizację nowej zabudowy mieszkaniowej

jednorodzinnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, realizację nowego zespołu usługowego (UPS) wraz z układem komunikacyjnym, rozwój funkcji usługowych, w tym związanych z funkcją wsi gminnej, modernizację sieci wodociągowej, budowę kanalizacji sanitarnej, ochronę terenów najcenniejszych przyrodniczo (Dolina potoku Wielonka ze szczególnym uwzględnieniem podmokłych łąk storczykowych; zmiennowilgotne łąki trzęślicowe), modernizację sieci drogowej – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienie.

Najważniejsze zrealizowane zadania:

- ✓ skuteczna realizacja projektów grantowych
- ✓ skuteczne pozyskanie środków finansowych na realizację wielu projektów grantowych
- ✓ modernizacja i remont generalny dwóch placówek: OK w Gródkowie, OK w Sarnowie
- ✓ powstanie Klubu Wiejskiego Informatyka

Najważniejsze zadania do realizacji:

- przez pięć kolejnych lat, zgodnie z umową: prowadzenie i monitorowanie Klubu Wiejskiego Informatyka
- przez kolejne dwa lata: organizowanie szkoleń z zakresu pozyskiwania środków finansowych z UE
- poszukiwanie innowacyjnych pomysłów na projekty grantowe rozwiązujące problemy społeczności lokalnej, prowadzenie i analiza i monitorowanie badań na temat potrzeb społeczeństwa
- modernizacja i remont generalny trzech filii GOK

Tabela 5. Psary Struktura przestrzenna – bilans terenu

Psary Struktura przestrzenna – bilans terenu powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	185,6 122,1
mieszkaniowa jednorodzinna – tereny rezerwowe MNr	2,4 2,4

usługowo – mieszkaniowa UM	3,2 3,2
usług różnych U i UPS	10,0 2,7
usług i wytwórczości UPS	85,5 85,5
Infrastruktura techniczna NO,G	1,5
pozostałe, w tym drogi, kolej	24,2
tereny otwarte :	
las i zadrzewienia ZL i ZW	9,6
dolesienia ZLD	31,2
zieleń miejska ZP	3,9
rolne R, RZ, ER i ERZ	346,9
RAZEM	704,0 215,9

F. Preczów.

Jednostka strukturalna położona jest w południowo - wschodniej części gminy.

W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie form użytkowania terenów i obiektów, wzmocnienie istniejących funkcji w tym głównie z zakresu mieszkalnictwa i usług, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury.

Główne przedsięwzięcia obejmują: realizację nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, rozwój funkcji usługowych, budowę kanalizacji sanitarnej, modernizację sieci drogowej – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienia, ochronę terenów najcenniejszych przyrodniczo (fragment łągi jesionowo – olszowego z roślinnością nadwodną i wodną wraz ze starorzeczem, położony na zawału rzeki Przemszy).

Najważniejsze zrealizowane zadania

- ✓ wymiana wodociągu- w trakcie
- ✓ remont garaży OSP – w trakcie
- ✓ budowa szatni LUS Błyskawice – w trakcie

Najważniejsze zadania do realizacji:

- ✓ remont nawierzchni ul. Szkolnej i Zielonej
- ✓ wykonanie nawierzchni asfaltowej na ul. Brzeźnej, Jaworowej i przedłużenia Szkolnej (stara kolej)
- ✓ remont mostu na rzece czarna Przemsza
- ✓ budowa chodników

- ✓ utworzenie drogi do cmentarza
- ✓ budowa mini boiska do piłki nożnej i placu zabaw+ monitoring
- ✓ wprowadzenie zajęć sportowo- rekreacyjnych do programu Świetlicy
- ✓ remont świetlicy

Tabela 6. Preczów Struktura przestrzenna – bilans terenu

Preczów Struktura przestrzenna – bilans terenu powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	69,0 38,2
usług różnych U i UPS	2,2
usług i wytwórczości PU	1,1
Infrastruktura techniczna NO,G	1,5
pozostałe, w tym drogi, kolej	14,3
tereny otwarte :	
las i zadrzewienia ZL i ZW	160,4
dolesienia ZLD	4,7
zieleń miejska ZP	0,3
rolne R, RZ, ER i ERZ	100,0
RAZEM	352,0 38,2

G. Sarnów.

Jednostka strukturalna położona jest w południowo - wschodniej części gminy.

W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie istniejących form użytkowania terenów i obiektów, ich wzmocnienie oraz wprowadzenie nowych funkcji w tym głównie z zakresu usług (U i UPS) na terenach wzdłuż drogi krajowej Nr 86, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury.

Główne przedsięwzięcia obejmują: realizację nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, rozwój funkcji usługowych i usługowo – wytwórczych na nowych terenach zlokalizowanych wzdłuż DK 86, realizacja nowego węzła drogowego z DK 86 dla obsługi komunikacyjnej nowych terenów inwestycyjnych, modernizacja sieci wodociągowej, w tym wymiana rur azbestowych, budowę kanalizacji sanitarnej, modernizację sieci drogowej – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienia.

Tabela 7. Sarnów Struktura przestrzenna – bilans terenu

Sarnów Struktura przestrzenna – bilans terenu powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	123,9 68,9
usługowo – mieszkaniowa UM	1,7 1,7
usług różnych U i US, RU	70,7 28,0
usług i wytwórczości UPS	22,3 22,3
wytwórczości i usług PU	0,1
Infrastruktura techniczna NO,G	1,0
pozostałe, w tym drogi, kolej	42,1
tereny otwarte :	
las i zadrzewienia ZL i ZW	209,5
dolesienia ZLD	36,2
rolne R, RZ, ER i ERZ	180,5
RAZEM	688,0 120,9

H. Strzyżowice.

Jednostka strukturalna położona jest w zachodniej części gminy. W ramach procesów reurbanizacji zakłada się utrzymanie skali i form użytkowania terenów i obiektów, wzmocnienie istniejących i wprowadzenie nowych funkcji, w tym głównie z zakresu obsługi ruchu turystycznego, modernizację układu komunikacyjnego i systemów infrastruktury.

Główne przedsięwzięcia obejmują: realizację nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, rozwój funkcji usługowych, budowę kanalizacji sanitarnej, modernizację sieci drogowo – ulicznej, w tym m.in. budowa chodników na odcinkach o największym natężeniu ruchu pieszego, odwodnienia, ochronę terenów najcenniejszych przyrodniczo (częściowo Równa Góra – najcenniejszy obszar występowania muraw kserotermicznych).

Tabela 8. Strzyżowice Struktura przestrzenna – bilans terenu

Strzyżowice Struktura przestrzenna – bilans terenu powierzchnia Funkcja terenu w ha w tym przeznaczona do zainwestowania	
tereny zurbanizowane :	
mieszkaniowa jednorodzinna MN	139,6 89,6
usług różnych U i US	14,1 8,1
wytwórczości i usług PU	0,9
Infrastruktura techniczna NO,G	0,1
pozostałe, w tym drogi, kolej	12,2
tereny otwarte :	

las i zadrzewienia ZL i ZW	6,5
dolesienia ZLD	19,7
zieleń miejska ZC	3,0 2,2
rolne R, RZ, ER i ERZ	306,9
RAZEM	503,0

II.1.4. Środowisko przyrodnicze

Gmina Psary jest powiązana swoim otoczeniem poprzez zlewnie cieków i rzeki Czarna Przemsza. Rzeką tą stanowi wschodnią granicę gminy.

Od strony północnej rozciąga się zwarty płaskowyż „Twardowicki”, w tym obszarze występują najwyższe wzniesienia od 366,5 m n.p.m. - Brzękowice do 392,9 m n.p.m. - Góra Siewierska. Urozmaicony i harmonijny krajobraz oraz bogate zasoby środowiska przyrodniczego są niezaprzeczalnym atutem gminy. Jej obszar ma wysoką (w skali regionu) rangę ekologiczną, ze względu na tereny nie zainwestowane oraz istnienie terenów otwartych, stanowiących połączenie pomiędzy lasami tarnogórskimi, a ząbkowickimi.

Na całym obszarze gminy i jej otoczenia dominują zbiorowiska roślinności murawowej, łąkowej oraz grunty orne.

Lasy łącznie zajmują 620 ha z czego 583 ha to własność Skarbu Państwa a 18 ha należy do osób fizycznych.

Mają charakter „wyspowy”, nie łącząc się z żadnym kompleksem leśnym znajdującym się w bezpośrednim sąsiedztwie gminy.

Na terenie gminy stwierdzono występowanie 20 gatunków ściśle chronionych, 8 gatunków częściowo chronionych oraz 33 gatunki regionalnie rzadkie i zagrożone.

Świat zwierząt gminy jest związany z występującymi typami zbiorowisk roślinnych.

W lasach występują sarny, dziki, pojawiają się również jelenie. Zbiorowiskom wodnym i nadwodnym towarzyszą płazy. Spośród prawnie chronionych gatunków zwierząt na terenie gminy można spotkać:

- Pustułkę - okolice Gołąszy,
- Żabę trawną- dolina potoku Wielonka i potoku Psarskiego.

Na terenie Gminy Psary do chwili obecnej uznano następujące 4 drzewa jako pomniki przyrody:

- Lipa drobnolistna w Brzękowicach Dolnych,
- Lipa drobnolistna - Malinowice ul Ogrodowa 1,
- Lipa szerokolistna - Malinowice ul Ogrodowa 1,
- Lipa drobnolistna - Psary, ul. Wiejska 45.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Psary zaproponowano powołanie następujących obszarowych form ochrony przyrody w obrębie najcenniejszych przyrodniczo fragmentów Gminy:

- Zmienno wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) w Gródkowie z licznymi gatunkami chronionych i zagrożonych roślin (kilka gatunków storczyków, irys syberyjski, mieczyk dachówkowaty i inne gatunki objęte ochroną prawną) położone po między ulicą Kolejową a ulicą Zwycięstwa (naprzeciwko starego wjazdu na hałdę);
- Zmienno wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) w Gródkowie (płat 2) z licznymi gatunkami chronionych i zagrożonych roślin (kilka gatunków storczyków, irys syberyjski, mieczyk dachówkowaty i inne gatunki objęte ochroną prawną) położone przy ulicy Zwycięstwa (za ostatnimi zabudowaniami w Gródkowie, po prawej stronie w kierunku drogi szybkiego ruchu – między ulicą Południową a ulicą Zwycięstwa);
- Zmienno wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion) w Gródkowie z gólką długoostrową – rzadkim w skali województwa gatunkiem storczyka położone na terenie pomiędzy torami kolejowymi a ulicą Zwycięstwa (za przejazdem kolejowym w kierunku kościoła) oraz za tartakiem w Gródkowie;
- Dolina potoku Wielonka ze szczególnym uwzględnieniem podmokłych łąk storczykowych z rzadkimi gatunkami roślin (storczyk krwisty, kosatka kielichowa, storczyk błotny) zlokalizowanych za cmentarzem w Psarach;
- Brzękowice Wał – stanowiska goryczki orzęsiowej oraz pierwiosnki lekarskiej na zboczu wału (murawy kserotermiczne) – zlokalizowane na całym wzniesieniu, w szczególności w części północno – wschodniej;
- Murawy kserotermiczne przy drodze z Dąbia do Góry Siewierskiej z rzadkimi gatunkami flory chronionej położone przy drodze z Dąbia do Góry Siewierskiej (wzdłuż ulicy Szopena);
- Równa Góra – najcenniejszy obszar występowania muraw kserotermicznych

z charakterystycznymi gatunkami murawowymi objętymi ochroną prawną, zlokalizowany w szczególności na południowym zboczu Równej Góry z występującymi tam unikatowym stanowiskiem goryczki krzyżowej. Teren ten, również ze względu na położenie i panoramę przedstawia unikalne wartości krajobrazowe;

- Teren „pod prochownią” – murawy kserotermiczne zlokalizowane w szczególności przy ruinach starej prochowni i dalej na wschód(okolice tzw. krzaska) wraz z unikatowym zabytkowym budynkiem prochowni;
- Stanowisko Zawilca w Górze Siewierskiej / Brzękowicach. Zarośla Zawilca znajdują się nad lasem Biska około 300 m od drogi asfaltowej w Górze Siewierskiej – jest to jedno z nielicznych stanowisk w tej części Garbu Tarnogórskiego i jedyne na terenie gminy;
- Źródłowy odcinek potoku Psarskiego tzw. ”Prodło” – wraz z ujęciem wody przy ulicy Wiejskiej;
- Fragment łągu jesionowo – olszowego z roślinnością nadwodną i wodną wraz ze starorzeczem, położony na zawału rzeki Przemszy w Preczowie na końcu ulicy Wiejskiej (część doliny od strony ulicy Szkolnej jest systematycznie zasypywana ziemią z wykopów i gruzem budowlanym).

Główne zagrożenia dla czystości powietrza występują w otoczeniu gminy i położone są na kierunkach głównego nawiewu powietrza (w zasięgu do 25 km).

Źródła zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Psary:

- paleniska domowe
- zanieczyszczenia komunikacyjne
- nieliczne źródła z zakładów wytwórczych

Dla czystości wód (powierzchniowych i podziemnych) na terenie Gminy Psary występują zagrożenia związane z niewłaściwym odprowadzaniem ścieków, szczególnie z gospodarstw domowych.

II.2. Infrastruktura techniczna

II.2.1. Sieć drogowa

System komunikacyjny w gminie tworzą drogi o następujących kategoriach i kilometrażu:

- ✓ droga krajowa - 3,67 km - DK 86, Sarnów i Psary
- ✓ droga wojewódzka 6,5 km - DW 913, Psary, Gródków, Strzyżowice, Góra Siewierska
- ✓ drogi powiatowe - 50 km
  - Dąbie ul. Pocztowa, ul. Kościelna
  - Dąbie Górne
  - Brzękowice Dolne
  - Brzękowice Górne , Goląsza Dolna
  - Goląsza Górna
  - Strzyżowice ul. Belna, ul. 1-go Maja.
  - Góra Siewierska ul. Kościuszki, ul. Leśna, ul. Szopena
  - Malinowice ul. Wiejska, ul. Szkolna, ul. Słoneczna
  - Psary ul. Szkolna, ul. Wiejska, ul. Malinowicka, ul. Leśna, ul. Gródkowska, ul. Akacyjowa
  - Gródków ul. Grodziecka, ul. Górna, ul. Pokoju, ul. Leśna,
  - Sarnów ul. Wiejska, ul. Źródlana, ul. Główna
  - Preczów ul. Wiejska, ul. Polna, ul. Dębowa,
- ✓ drogi gminne - 41,6 km

Istnieją również drogi dojazdowe do gruntów polnych i leśnych, przeważnie o podbudowie gruntowej i nawierzchni tłuczniowej w ilości : 9,6 km.

Nawierzchnie dróg gminnych to głównie :

- asfalt - 28,98 km
- kostka brukowa, cegła, elem. bet. - 3,1km

Najniebezpieczniejszym często uczęszczanym szlakiem komunikacyjnym łączącym Katowice z Portem Lotniczym Pyrzowice jest droga wojewódzka DW 913.

Kanalizacja deszczowa przy drogach na terenie gminy występuje sporadycznie przy drogach powiatowych o nawierzchni asfaltowej, szacunkowo łączna długość kanalizacji deszczowej przy drogach wynosi ok. 1,65 km.

II.2.2. Pozostała infrastruktura komunikacyjna

Komunikację zbiorową na terenie gminy obsługuje Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, który został utworzony w 1991. Gmina Psary jest członkiem KZK GOP od stycznia 1994r.

Do sołectwa Sarnów dojeżdżają również busy z Będzina będące własnością prywatnych przewoźników.

Układ komunikacyjny.

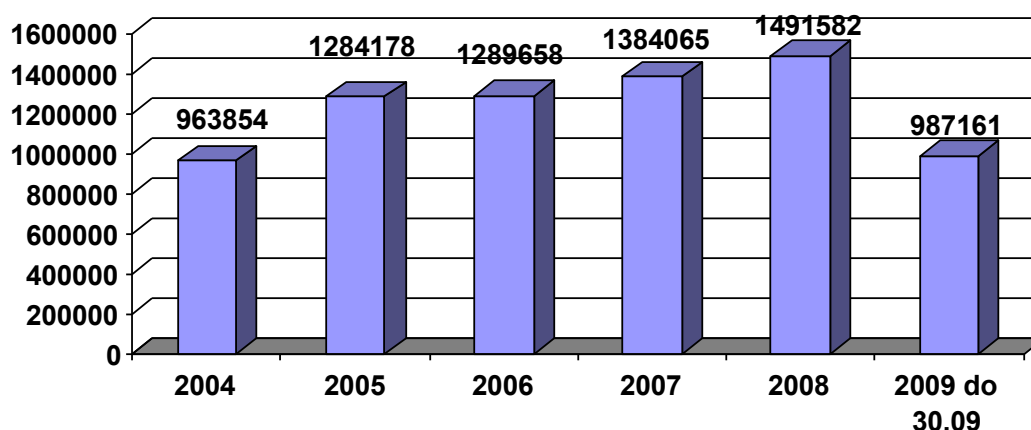
Obecnie Gmina Psary obsługiwana jest przez 12 linii, jednak część z nich obsługuje jedynie 2-3 przystanki na terenie gminy i ich znaczenie istotne jest jedynie przy skomunikowaniu Sarnowa i Preczowa z gminami ościennymi. Tym samym jedynie 7 linii ma znaczenie dla komunikacji wewnętrznej.

Właściwie z każdej części gminy istnieje możliwość bezpośredniego dojazdu w okolice Urzędu Gminy (wyjątek to Preczów). Właściwie wszystkie linie (z wyjątkiem jednej) obsługujące obszar Psar rozpoczynają lub kończą trasę w Będzinie co powoduje, że z każdej części gminy istnieje możliwość bezpośredniego dotarcia do Będzina, będącego dla mieszkańców Psar głównym miejscem przesiadek

w przypadku podróżowania do innych, dużych miast, nie będących bezpośrednimi sąsiadami gminy.

Dla mieszkańców południowo-zachodniej części gminy istnieje możliwość bezpośredniego dotarcia do Bytomia. Oprócz powyższych, z obszaru Psar kursują linie w kierunku Wojkowic, Bobrownik, Siewierza, Mierzęcic oraz Piekar Śląskich. Czas dojazdu z Psar do centrum Będzina waha się od około 20 do 40 minut w zależności od części gminy, z której pasażer rozpoczyna podróż. Bezpośredni dojazd do Bytomia linią nr 104 (kursuje co około 1h) zajmuje planowo 40-50 minut.

Natomiast w celu dojazdu do Sosnowca lub Katowic należy dokonać przesiadki w Będzinie, z którego dojazd do Sosnowca to dodatkowe 20 minut, do Katowic 10 minut więcej. Częstotliwość kursowania linii z Będzina do Katowic i Sosnowca jest dość wysoka, więc pasażer nie powinien zbyt długo oczekiwać na przesiadkę.

Wykres 1. Nakłady finansowe z budżetu Gminy poniesione w związku z utrzymaniem sieci komunikacyjnej

II.2.3. Wodociągi

Sieć wodociągowa ma długość 154,2 km w tym : sieć 103,7 km, a przyłącza 50,5 km.

Jej ogólny stan jest niezadowalający. Przyczyną tego stanu jest m.in. zły stan techniczny, rodzaje zastosowanych materiałów, a przede wszystkim zaawansowany wiek w granicach 50 lat. Ze względu na zły stan sieci planuje się w najbliższych latach do wymiany ok.42 km sieci łącznie z przyłączami.

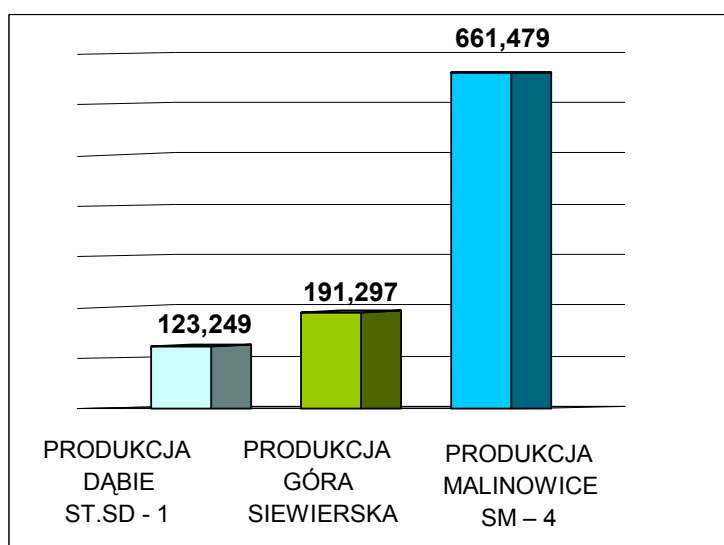
Gmina posiada trzy własne ujęcia wody:

1. Studnia Głębina SD – 1 w Dąbiu, dzienne wydobywanie wody w 2008 roku wynosiło 347,6 m³
2. Źródło w Górze Siewierskiej – dzienne wydobywanie wody w 2008 roku wynosiło 523,4 m³
3. Stacja Uzdatniania Wody w Malinowicach przy studni SM – 4 - dzienne wydobywanie wody w 2008 roku wynosiło 2224,7 m³

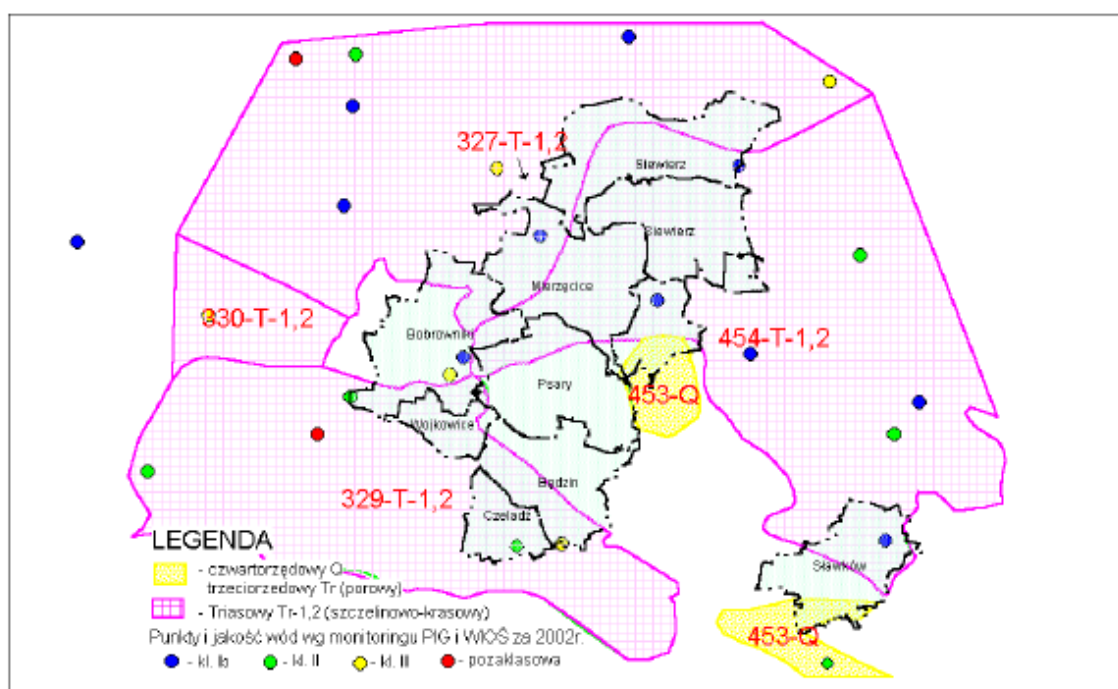
Łączne wydobywanie wody z własnych ujęć w 2008 roku wyniosło **976,025 m³**

Tabela 9. Roczne wydobywanie wody z własnych ujęć w roku 2008.

LP.	MIESIĄCE	PRODUKCJA DĄBIE ST.SD - 1	PRODUKCJA GÓRA SIEWIERSKA	PRODUKCJA MALINOWICE SM – 4	RAZEM
1.	Styczeń	10,610	8,122	74,541	93,3273
2.	Luty	10,122	10,394	65,328	85,844
3.	Marzec	10,616	19,851	62,562	93,029
4.	Kwiecień	10,280	19,919	58,942	89,141
5.	Maj	10,260	19,606	64,342	94,208
6.	Czerwiec	10,686	16,331	74,732	101,749
7.	Lipiec	9,913	12,967	58,735	81,615
8.	Sierpień	10,488	17,607	57,275	85,370
9.	Wrzesień	9,963	19,682	39,565	69,210
10.	Październik	9,937	16,037	34,728	60,702
11.	Listopad	10,394	14,197	36,478	61,069
12.	Grudzień	9,980	16,584	34,251	60,815
RAZEM :		123,249	191,297	661,479	976,025

Wykres 2. Roczne wydobywanie wody z własnych ujęć w roku 2008.

Rysunek 2

Mapa GZWP na terenie gmin Powiatu Będzińskiego i jakości wód podziemnych.

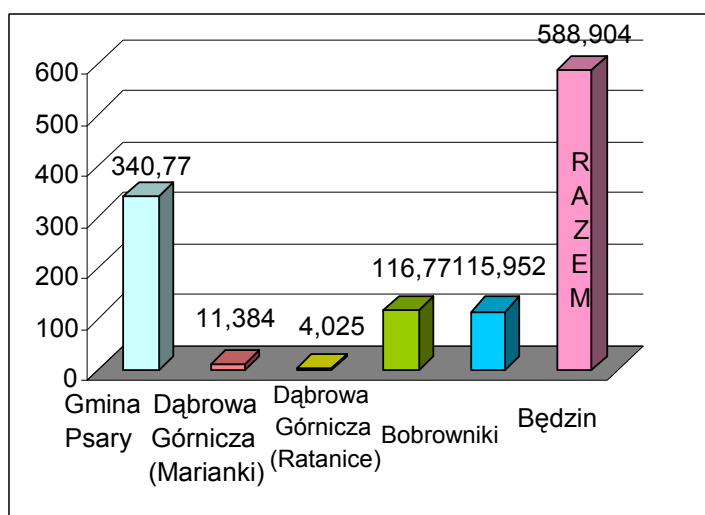
Rys. 2. Mapa GZWP na terenie gmin Powiatu Będzińskiego

Do sieci podłączonych jest 3721 gospodarstw domowych, z czego 3513 posiada wodomierze, pozostała część 208 to odbiorcy ryczałtowi.

Struktura zużycia wody w 2008 r. przedstawia się następująco:

1. Gmina Psary :	340,773 m ³
2. Gminy ościenne:	
Dąbrowa Górnicza (Marianki)	11,384 m ³
Dąbrowa Górnicza (Ratanice)	4,025 m ³
Bobrowniki	116,770 m ³
Będzin	115,952 m ³
Razem sprzedano:	588,904 m³

Wykres 3. sprzedaży wody w 2008 roku

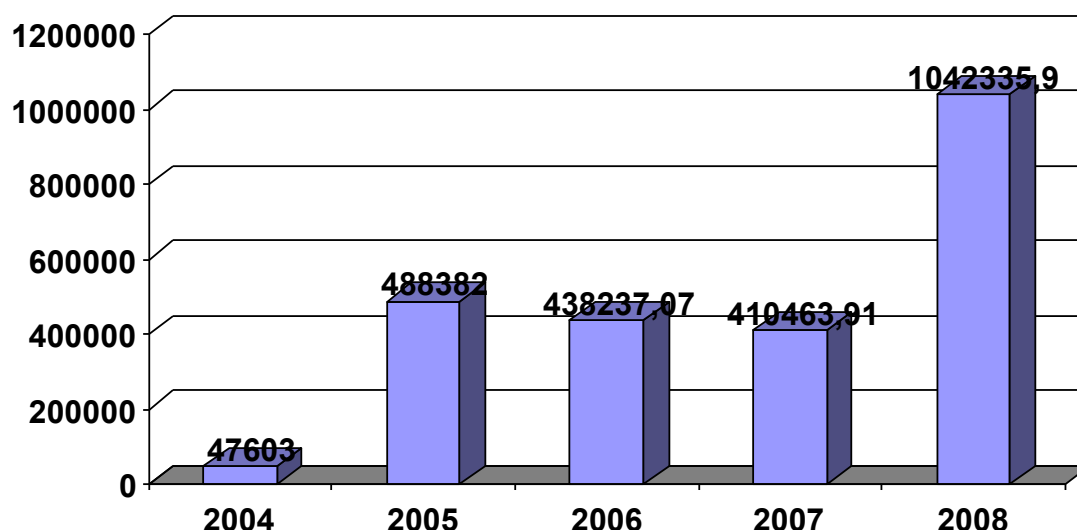
Straty wody : zakup 976,025m³

sprzedaż 588,904 m³

Różnica 387,121 m³

Straty wody w 2008 r. wynikają z płukania sieci wodociągowej poprzez hydranty, występowania licznych awarii, których było 120, spowodowane złym stanem najstarszych odcinków sieci wodociągowej. Odcinki wymagające wymiany wykonane są głównie z rur stalowych. Przyczyną strat wody są również niewątpliwie nie wykryte dotychczas nieopomiarowane pobory wody.

Aby ograniczyć straty wody, dokonuje się w dalszym ciągu montażu wodomierzy u odbiorców ryczałtowych i legalizacji istniejących już liczników. Ponadto wymieniane są rurociągi stare na nowe w ramach posiadanych środków własnych.

Wykres 4. Nakłady na sieć wodociągową w latach 2004-2008

II.2.4. Kanalizacja

Gmina Psary posiada sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalnie ścieków komunalnych: mechaniczno biologiczna oczyszczalnia w Malinowicach, obsługująca osiedle „Malinowice” docelowo ma obsługiwać ok. 70 domów jednorodzinnych. Występują lokalne prywatne oczyszczalnie ścieków komunalnych, to:

- ❖ mechaniczno biologiczna oczyszczalnia ścieków dla Zakładu Ogrodniczego „Bory Malinowskie” w Sarnowie.
- ❖ podoczyszczalnia stacji paliw „OAZA” w Sarnowie.
- ❖ 17 małych oczyszczalni przydomowych.

Pozostałe ścieki sanitarne na terenie gminy gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone do oczyszczalni ścieków elektrowni „ŁAGISZA”, RPWiK Będzin, oczyszczalni w Wojkowicach lub odprowadzane w sposób niekontrolowany do ziemi i wód płynących.

Objęcie siecią kanalizacji zbiorczej terenu całej gminy wiązałoby się z budową 123 500 mb sieci. Gmina przystąpiła do Krajowego Programu oczyszczania ścieków komunalnych w zakresie realizacji inwestycji budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków na terenie całej gminy, którą zamierza realizować etapami

z uwagi na koszt , który w/g koncepcji wynosi 80.000.000 zł.

II.2.5. Gospodarka odpadami

Odpady z terenu Gminy Psary trafiają na składowisko w Wojkowicach, którego gmina jest udziałowcem. Kapitał zakładowy spółki wynosi: 3 150 000 zł i dzieli się na 3150 udziałów po 1 000,00 zł. każdy. Właścicielami udziałów są:

Gmina Wojkowice	- 958	udziałów
Gmina Bobrowniki	- 901	udziałów
Gmina Psary	- 871	udziałów
Gmina Ożarówice	- 420	udziałów

Stosuje się następujące systemy zbierania odpadów komunalnych;

- ❖ zbiórka odpadów niesegregowanych ,
- ❖ selektywna zbiórka surowców wtórnych,
- ❖ zbiórka odpadów wielkogabarytowych (sporadycznie)
- ❖ zbiórka odpadów elektrycznych, elektronicznych i innych

Liczba mieszkańców objęta zorganizowanym wywozem odpadów wynosi: ok. 9500 (85% ogólnej liczby mieszkańców). Liczba podpisanych umów na odbiór odpadów komunalnych wynosi obecnie 2511 i 1774 na wywóz nieczystości płynnych.

Od 2002r. prowadzona jest segregacja odpadów komunalnych w systemie workowym „u źródła”, która obejmuje ok. 80% mieszkańców gminy, segregujących 4 rodzaje odpadów: szkło, papier, plastik i złom. Ta forma segregacji jest prowadzona we wszystkich sołectwach. Usługę selektywnej zbiórki finansowała gmina. Obecnie od 2007 r. segregację odpadów komunalnych prowadzą firmy, które uzyskały pozwolenie na prowadzenie usług w zakresie odbioru odpadów komunalnych.

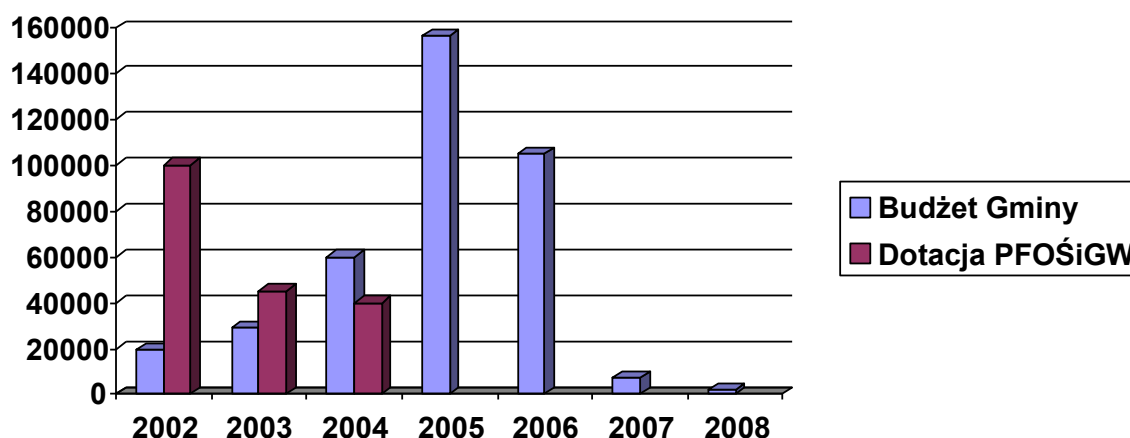
Odpady niebezpieczne są odbierane raz w roku natomiast odpady budowlano-remontowe są odbierane od mieszkańców na indywidualne zgłoszenie.

W Gminie Psary działa 11 firm posiadających zezwolenia Wójta Gminy Psary na wykonywanie usług polegających na odbiorze odpadów komunalnych

i wywozie nieczystości stałych.

Na terenie Gminy Psary znajduje się 29 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w zakresie skupu i sprzedaży surowców wtórnych, w tym głównie złomu metali.

Koszty poniesione przez gminę w zakresie gospodarki odpadami w latach 2008 – środki własne 1969,35 zł

Wykres 5. Koszty poniesione przez gminę w zakresie gospodarki odpadami

II.2.6. Zaopatrzenie w gaz

Cała gmina jest zgazyfikowana.

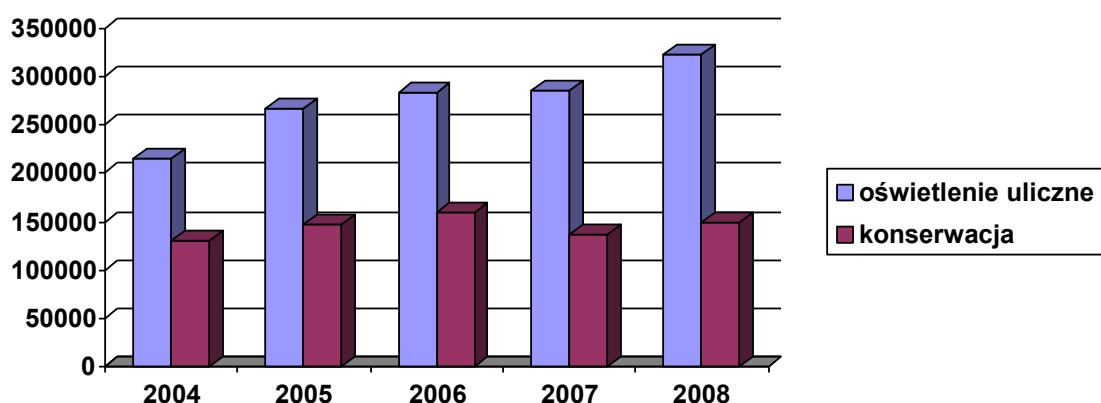
II.2.7. Sieć elektroenergetyczna

Sieć energetyczna na terenie Gminy Psary obsługiwana jest przez Enion Spółka Akcyjna Oddział w Będzinie.

Współpraca z Zakładem Energetycznym polega m.in. na sprzedaży energii elektrycznej oraz eksploatacji i konserwacji oświetlenia ulicznego zgodnie z umową o eksploatacji i konserwacji oświetlenia ulicznego.

Roboty konserwacyjne oświetlenia ulicznego wykonywane są zgodnie z corocznie opracowywanym harmonogramem określającym zakres prac konserwacyjnych na dany rok, a ponadto wykonywane są bieżące prace eksploatacyjno-konserwacyjne polegające na wymianie źródeł światła, działania punktów sterowniczych, wymianie uszkodzonych bezpieczników, naprawie zerwanych przewodów. Na bieżąco kontrolowane są reklamacje zgłaszane przez odbiorców dotyczące oświetlenia.

Stan techniczny linii oceniany jest na dobry i dostateczny. Stacji transformatorowych ŚN/nN jest 41 szt. Oświetlenie na terenie gminy jest w ok. 99% sodowe. Stan techniczny punktów świetlnych jest uzależniony od daty oddania do eksploatacji i tak np. oprawy podmieniane na przełomie lat 80 i 90 – tych wymagałaby podmiany na nowe, najnowszej generacji, co skutkowałoby znaczną poprawą jakości parametrów oświetlenia, jak i obniżyłoby koszty ponoszone na oświetleniu ulicznym.

Wykres 6. Wydatki na sieć elektryczną w latach 2004 -2008.

II.2.8. Telekomunikacja

Sieć telekomunikacyjna na terenie gminy obsługiwana jest przez Telekomunikację Polską S.A. i wykonana w większości kablami miedzianymi, oraz dla potrzeb teletransmisji cyfrowej kablami światłowodowymi.

Dostępność do infrastruktury telekomunikacyjnej pokrywa około 80% powierzchni gminy.

Na terenach gdzie powstają nowe obiekty rozbudowa sieci następuje przez wykorzystanie istniejących rezerw komutacyjnych i teletransmisyjnych, oraz budowę nowej sieci kablowej zarówno miedzianej, jak i światłowodowej.

Obecnie na terenie gminy jest uruchomionych około 1320 łączy, co daje średnie nasycenie 14,5 na 100 mieszkańców. Cyfryzacja urządzeń pozwoliła na realizację nowoczesnych usług telekomunikacyjnych, w tym też szerokopasmowego dostępu do Internetu.

W zakresie przyłączy Internetowych usługi na terenie Gminy Psary oferuje także firma „KAGIENET” z Kozłowej Góry (firma dokonała ok. 200 podłączeń internetowych głównie w Psarach, Strzyżowicach, Górze Siewierskiej i Gródkowie -

stałe łącza internetowe).

Ochrona Środowiska

Podstawą prawną wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Psary jest Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2001, Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami).

Podstawowymi aktami prawnymi w dziedzinie ochrony środowiska, które miały wpływ na treść „Programu ochrony środowiska dla gminy Psary” były następujące ustawy:

1. Ustawa Prawo ochrony środowiska,
2. Ustawa o ochronie przyrody,
3. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
4. Ustawa o lasach,
5. Ustawa Prawo wodne,
6. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
7. Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
8. Ustawa o odpadach,
9. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Podstawowe źródła emisji

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń z uwagi na wiejski charakter gminy i preferowany sposób jej ogrzewania przez spalanie węgla kamiennego jest emisja obszarowa ze źródeł tzw. niskich. Stanowią je skupiska zabudowy mieszkalnej z indywidualnym ogrzewaniem. O ilości emisji z gminy Psary decyduje ilość i jakość spalanego węgla.

Sprawność indywidualnych palenisk w gospodarstwach domowych oraz nawet w lokalnych kotłowniach opalanych węglem kamiennym jest zdecydowanie niższa niż sprawność dużych jednostek energetycznych, a ponadto lokalne kotłownie, paleniska domowe nie są wyposażone w instalacje redukujące zanieczyszczenia.

Przez teren Gminy Psary przebiega droga krajowa DK 86 o znaczeniu międzyregionalnym. Drugim co do znaczenia elementem układu drogowego jest droga wojew-

wódkza nr DW 913 relacji Pyrzowice (Port Lotniczy) – droga nr 78 – Podmłynie – Gródków (droga krajowa nr 86). Jej długość wynosi ok. 6km – funkcjonuje jako dojazd do lotniska. Ponadto na terenie gminy występuje szereg odcinków dróg lokalnych mających charakter publiczny, nie objętych ewidencją dróg gminnych.

W Psarach praktycznie nie występuje emisja przemysłowa. Głównym problemem w zakresie stanu sanitarnego atmosfery jest w gminie niska emisja, głównie z indywidualnych palenisk domowych.

Możliwości ograniczenia emisji niskiej

W rozważaniach dotyczących ograniczenia emisji niskiej zwraca się uwagę na analizę pokrywania występujących potrzeb cieplnych w oparciu o istniejącą możliwość korzystania z energii występujących na terenie lub w bliskim sąsiedztwie gminy w postaci sieci ciepłowniczej i gazowniczej oraz o wprowadzenie w miejsce węgla kamiennego paliw o korzystnych parametrach ekologicznych to jest gazu ziemnego lub oleju opałowego o niskiej zawartości siarki.

W granicach administracyjnych Gminy Psary występują możliwości techniczne korzystania z systemu sieciowego gazu ziemnego oraz sieci ciepłowniczej.

Na osi północ-południe przebiega sieć ciepłownicza Elektrowni Łagisza do Gospodarstwa Ogrodniczego „Bory Malinowskie”.

Głównymi kierunkami modernizacji ogrzewnictwa dla systematycznej eliminacji niskiej emisji są:

- ✓ wymiana starych niskosprawnych kotłów na kotły nowszej generacji i stwarzaniu nowych systemów ciepłowniczych bazując przede wszystkim na paliwie gazowym. Dotyczy to przede wszystkim budynków użyteczności publicznej, usług, handlu,
- ✓ budowa lub modernizacja sieci ciepłych i podłączenia do nich odbiorców indywidualnych,
- ✓ zamiana paliwa w ogrzewaniu piecowym na paliwo gazowe lub inne nisko emisyjne,
- ✓ przeprowadzenia termomodernizacji istniejących obiektów dla oszczędności strat energii cieplnej

II.3. Gospodarka lokalna

II.3.1. Potencjał gospodarczy i przedsiębiorczość mieszkańców

Na terenie Gminy Psary występują przede wszystkim małe przedsiębiorstwa. Znaczna ilość przedsiębiorstw została założona przez młodych ludzi, którzy otrzymali dotację z Powiatowego Urzędu Pracy na założenie własnej działalności gospodarczej. Jednak po wymaganym dwuletnim okresie funkcjonowania często dokonywano wykreślenia z działalności ewidencji gospodarczej. Ilość dokonywanych wpisów i wykreśleń z ewidencji działalności gospodarczej na lata 2004-2008 przedstawia się następująco:

Tabela 10. Ilość dokonywanych wpisów i wykreśleń z ewidencji działalności gospodarczej na lata 2004-2008:

ROK	WPIS DO EWIDENCJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	WYKREŚLENIE Z EWIDENCJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
2004	27	89
2005	38	87
2006	54	99
2007	66	183
2008	89	85

Stan na 31.12.2008 r. to 824 wpisy do ewidencji działalności gospodarczej i 1496 wykreśleń z ewidencji działalności gospodarczej

II.3.2. Rynek pracy

Liczba bezrobotnych w perspektywie rynku pracy wciąż pozostaje duża. Należy jednak zauważyć fakt, iż na przełomie ostatnich pięciu lat liczba osób pozostałych w ewidencji tutejszego Urzędu z terenu Gminy Psary ulega systematycznie zmniejszeniu. Dane na temat bezrobocia zarejestrowanego z obszaru Gminy Psary w latach 2004 – 2008 zebrano i ujęto w tabeli.

Tabela 11. Bezrobotni zarejestrowanie w latach 2004 – 2008 z obszaru gminy Psary

Lata	Osoby zarejestrowane z terenu gminy Psary		Udział bezrobotnych z obszaru gminy Psary w bezrobociu	Liczba bezrobotnych ogółem
	Ogółem	Kobiety		

			ogółem w %	
2004	794	456	6,3	12,558
2005	787	427	6,6	11,851
2006	638	379	6,3	10,090
2007	477	299	6,2	7,679
2008	329	190	6,6	4, 935

Źródło: statystyka PUP Będzin

Tabela 12. Cechy społeczno – demograficzne osób bezrobotnych z terenu gminy Psary (stan na 31.12.2008r.)

WYKSZTAŁCENIE		LICZBA BEZROBOTNYCH
Czas pozostania bez pracy	do 1 miesiąca	61
	Od 1 - 3 miesięcy	71
	Od 3 – 6 miesięcy	45
	Od 6 – 12 miesięcy	40
	Od 12 – 24 miesięcy	35
	Powyżej 24 miesięcy	77
Wiek	18-24 lata	52
	25 – 34 lata	98
	35- 44 lata	69
	45-54 lata	86
	55-59 lata	22
	60-64 lata	2
Wykształcenie	Wyższe	35
	Policealne i średnie zawodowe	108
	Średnie ogólnokształcące	33
	Zasadnicze zawodowe	65
	Gimnazjalne i poniżej	88
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	33
	1 – 5	63
	5-10	43
	10-20	60
	20-30	41
	30 lat i więcej	9
	Bez stażu	80
	ogółem	329

Źródło: statystyka PUP Będzin

Tabela 13. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na koniec grudnia 2008 roku)

OSOBY W SZCZEGÓLNEJ SYTUACJI NA RYNKU PRACY	LICZBA BEZROBOTNYCH	
	OGÓŁEM	GMINA PSARY
Długotrwale bezrobotne	2,617	176
Do 25 roku życia	708	52
Powyżej 50 roku życia	1,315	66

Bez kwalifikacji zawodowych	1,416	77
Samotnie wychowujące przynajmniej 1 dziecko do 18 roku życia	452	14
Niepełnosprawne	260	15
Kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka	531	38
Bez doświadczenia zawodowego	1,435	100
Bez wykształcenia średniego	2,584	153
Które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	67	4

Źródło: statystyka PUP Będzin

Tabela 14. Bezrobotni objęci działaniami aktywacji w latach 2004 – 2008

LATA	OSOBY ZAAKTYWIZOWANE Z TERENU GMINY PSARY		OSOBY ZAAKTYWIZOWANE OGÓŁEM
	OGÓŁEM	W %	
2004	123	7,8	1,557
2005	140	8,7	1,598
2006	157	7,8	2,010
2007	150	6,4	2,345
2008	245	8,2	2,989

Źródło: statystyka PUP Będzin

Z powyższej tabeli wynika, iż liczba osób objętych programem aktywizacji w przeciągu ostatnich 5 lat zwiększyła się o 48 % tj. o 1,432 osoby.

II.3.3. Rolnictwo

Tereny rolnicze stanowią 71,5 % powierzchni gminy, w tym ponad połowę gleb (51%) należy do mało korzystnych dla produkcji rolnej, natomiast 47% jest średnio przydatnych do intensywnej produkcji. W spisie rolnym przeprowadzonym w 2002 r. udział wzięło 2.406 gospodarstw rolnych, w tym 2.404 indywidualnych gospodarstw rolnych. Ich struktura przedstawia się następująco:

Wykres 7. Ilość gospodarstw rolnych według wielkości w roku 2007

Dane na rok 2007:

- gospodarstwa o powierzchni od 1 ha do 5 ha - **994**,
- gospodarstwa o powierzchni od 5 ha do 10 ha - **4**,
- gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha – **6**

Gospodarstwa do 5 ha stanowią 99%. Zgodnie z danymi z 2002r pod zasiewami w gospodarstwach z siedzibą w gminie znajduje się około 52% gruntów ornych, zaś 48% wykazano jako odłogi i ugory.

Głównymi uprawami są zboża i ziemniaki. Prowadzenie działalności wyłącznie rolniczej wykazało 57% gospodarstw, działalność pozarolniczą prowadzi 4% gospodarstw, działalność rolniczą i pozarolniczą 6%, a 33% nie prowadzi działalności rolniczej i pozarolniczej dane pochodzące ze spisu rolnego przeprowadzonego w 2002r.

Na terenie gminy znajduje się tylko 6 gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha. Ograniczeniami w rozwoju rolnictwa na terenie gminy są niskie klasy bonitacyjne i zanieczyszczenie gleb, znaczna przewaga gospodarstw o powierzchni użytków rolnych do 5 ha, zanik funkcji rolniczych.

Szansą na rozwój może być korzystanie przez rolników z dopłat bezpośrednich do powierzchni upraw, możliwość korzystania z funduszy unijnych na modernizację i rozwój gospodarstw, powiększenie areалу w gospodarstwach rolnych, współpraca między małymi gospodarstwami dla osiągnięcia korzyści skali produkcji, rozwój

infrastruktury technicznej (kanalizacji, oczyszczalni ścieków, obiektów gospodarki odpadami, sieci wodociągowej itd.).

Gmina Psary należy do gmin o stosunkowo wysokim zatrudnieniu w rolnictwie, przy rozwijającym się sektorze usługowo-wytwórczym.

II.3.4. Dziedzictwo kulturowe i turystyka

Największą atrakcją turystyczną gminy są walory krajobrazowe oraz zróżnicowane ukształtowanie terenu. Korzystne położenie geograficzne, na skraju aglomeracji Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego w sąsiedztwie terenów należących do Jury Krakowsko-Częstochowskiej oraz zbiornika wodnego „Pogoria” w Dąbrowie Górniczej i rekultywowanego wyrobiska poeksploatacyjnego „Kuźnica Warężyńska” może przyczynić się do wzrostu atrakcyjności gminy. Na terenie Gminy Psary nie występują duże zakłady przemysłowe.

Wypoczynek sobotnio-niedzielny stwarzają możliwość rozwoju turystyki rowerowej i lotniarstwa.

Na terenie Gminy Psary oprócz pozostałości po dworze i parku Malinowickim pozostały jedynie fragmenty starej zabudowy wiejskiej w postaci starych domów drewnianych i murowanych z początku XX w. Podczas wycieczek rowerowych czy pieszych można spotkać wiele krzyży i kapliczek przydrożnych, z których trzy kapliczki w Dąbiu i Brzękowicach są wpisane do rejestru zabytków. Z mocy ustawy o ochronie przyrody na terenie Gminy do chwili obecnej uznano 4 drzewa jako pomniki przyrody. Są to lipa drobnolistna w Brzękowicach Dolnych i w Psarach, lipa drobnolistna i szerokolistna w Malinowicach.

Gmina nie prowadzi monitoringu osób ją odwiedzających.

II.3.5. Finanse samorządowe

— Załącznik nr 2 : Tabele Finansowe

Tabela 15. BUDŻET GMINY PSARY w latach 2004-2008

ROK	Budżet ustalony na dany rok		Budżet na dzień 31.12. danego roku	
	Dochody budżetowe	Wydatki budżetowe	Dochody budżetowe	Wydatki budżetowe

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

2004	12 304 744	13 514 468	14 008 503	15 101 339
2005	15 192 243	15 174 966	16 042 979	16 533 152
2006	17 172 997	19 662 797	17 933 710	21 228 510
2007	18 795 920	18 851 618	19 802 081	22 271 050,14
2008	20 708 847,07	22 326 427,07	23 299 286,82	26 371 875,82

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu za lata 2004 - 2008

Tabela 16. Wykonanie dochodów budżetowych w 2004 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	14 008 503	13 482 526	96,2
Dochody własne	3 223 127	2 769 700	85,9
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	5 064 382	4 994 939	98,6
Dotacje celowe z zakresu administracji rządowej	933 683	931 518	99,8
Dotacje celowe na zadania własne	89 252	89 247	100,0
Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł	319 214	319 214	100,0
Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej	12 962	12 962	100,0
Dotacje otrzymane z funduszy celowych	118 414	117 488	100,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	223 582	223 582	100,0
Część oświatowa subwencji ogólnej	4 003 380	4 003 380	100,0
Część rekompensująca subwencji ogólnej	9 507	9 507	100,0

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 17. Wykonanie dochodów budżetowych w 2005 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	16 042 979	15 977 738	99,6
Dochody własne	4 421 207	4 113 384	93,0
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	5 518 699	5 761 874	104,4
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1 178 050	1 176 218	99,9
Dotacje celowe na zadania własne	183 796	183 614	99,9
Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami sam. terytorialnego	9 747	9 747	100,0
Dotacje otrzymane z funduszy celowych	27 500	27 500	100,0
Część oświatowa subwencji ogólnej	4 019 755	4 019 755	100,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	737 735	737 735	100,0

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 18. Wykonanie dochodów budżetowych w 2006 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	17 933 710	17 266 654,13	96,2
Dochody własne	4 049 678	4 007 409,62	98,9
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	6 168 349	6 448 074,24	104,5
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1 609 987	1 607 134,29	99,8
Dotacje celowe na zadania własne	281 590	278 242,98	98,8
Środki na dofinansowania własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł	792 629	-	
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację	105 684	-	

inwestycji			
Część oświatowa subwencji ogólnej	4 169 516	4 169 516	100,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	746 393	746 393	100,0

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 19. Wykonanie dochodów budżetowych w 2007 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	19802081,14	19127661,36	96,5
Dochody własne	4407107,1	3512987,82	79,7
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	7323932	7815259,85	106,7
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1758233,04	1755516,74	99,8
Dotacje celowe na zadania własne	382877	328319,56	98,8
Dotacje otrzymane z funduszy celowych	792629 z 2006r	655047,49	82,6
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji	105684	87339,67	82,6
Część podstawowa subwencji ogólnej	212906	212906	100
Część oświatowa subwencji ogólnej	4495364	4495364	100
Część rekompensująca subwencji ogólnej	0	0	0

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 20. Wykonanie dochodów budżetowych w 2008 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	PLAN PO ZMIANACH	WYKONANIE	%
Dochód ogółem	23299286,82	22626707,67	97,1
Dochód własny	5548051,43	5281698,36	95,2
Udziały w podatku stanowiącym dochód	8382215	9298935,28	110,9

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

budżetu państwa			
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1922957,95	1879471,38	97,7
Dotacje celowe na zadania własne	298232	262093,57	87,9
Środki na dofinansowania własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł	792629 z 2006 r.	655047,49	82,6
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji	105684	87339,67	82,6
Dotacje celowe na zadania bieżące na podstawie porozumień	139452	139452	100
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	266933	266933	100
Część oświatowa subwencji ogólnej	5360717	5360717	100
Środki stanowiące pomoc finansową udzielaną między instytucjami na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych	1200000	0	
Dotacje celowe otrzymane z gminy na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między instytucjami	125415,08	125415,08	100
Środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin (związków gmin) powiatów (związków powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł	55 313,36	11992	21,7

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 21. Wykonanie wydatków budżetowych w 2004 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	15 101 339	14 124 874	93,5
Wydatki majątkowe	3 024 111	2 681 661	88,7
Wynagrodzenia	4 946 299	4 783 298	96,7
Pochodne od wynagrodzeń	1 048 110	945 242	90,1

Dotacje	2 062 703	1 972 635	95,6
Pozostałe wydatki	4 020 116	3 742 038	93,1

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 22. Wykonanie wydatków budżetowych w 2005 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	16 533 152	15 046 697	91,0
Wydatki majątkowe	2 847 133	1 721 956	60,5
Wynagrodzenia	5 545 329	5 517 268	99,5
Pochodne od wynagrodzeń	1 168 555	1 162 610	99,5
Dotacje	2 398 833	2 396 756	99,9
Pozostałe wydatki	4 573 302	4 248 107	92,9

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 23. Wykonanie wydatków budżetowych w 2006 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	21 228 510	18 561 050,95	87,5
Wydatki majątkowe	5 724 996	3 544 091,75	61,9
Wynagrodzenia	6 230 077	6 118 563,58	98,2
Pochodne od wynagrodzeń	1 260 787	1 211 272,33	96,0
Dotacje	2 410 159	2 409 826,82	99,9
Pozostałe wydatki	5 602 491	5 297 296,47	94,5

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 24. Wykonanie wydatków budżetowych w 2007 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	22271050,14	19826724,96	89
Wydatki majątkowe	5491497	3747688,15	68,2
Wynagrodzenia	7042403	6840945,3	97,1

Pochodne od wynagrodzeń	1401962,87	1335361,25	95,2
Dotacje	2569165	2532137	98,5
Pozostałe wydatki	5766022,27	5370593,26	93,1

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 25. Wykonanie wydatków budżetowych w 2008 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	26 371 875,82	22 451 598,86	85,1
Wydatki majątkowe	6 557 422,47	4 230 293,85	64,5
Wynagrodzenia	8 097 860,28	7 842 495,59	96,8
Pochodne od wynagrodzeń	1 518 736,6	1 333 420,08	87,8
Dotacje	2 923 083,00	2 752 030,00	94,5
Pozostałe wydatki	7 284 773,47	6 293 359,34	86,4

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

II.4. Społeczność gminy

II.4.1. Demografia gminy

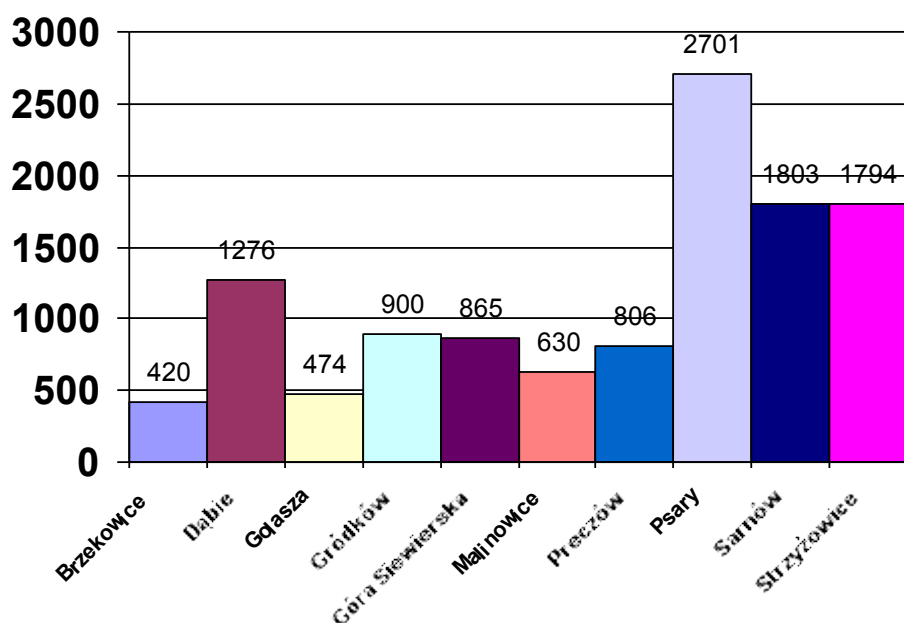
Liczba mieszkańców w poszczególnych sołectwach wg stanu na 30.06.2009 r.:

I.	Brzękowice	–	475
II.	Dąbie	-	536
III.	Goląsza	-	689
IV	Gródków	–	921
V	Góra Siewierska	–	884
VI	Malinowice	–	623
VII	Pieczów	–	819
VIII	Psary	–	2682
IX	Sarnów	–	1820
X	Strzyżowice	–	1793
Ogólna liczba mieszkańców – 11 242			

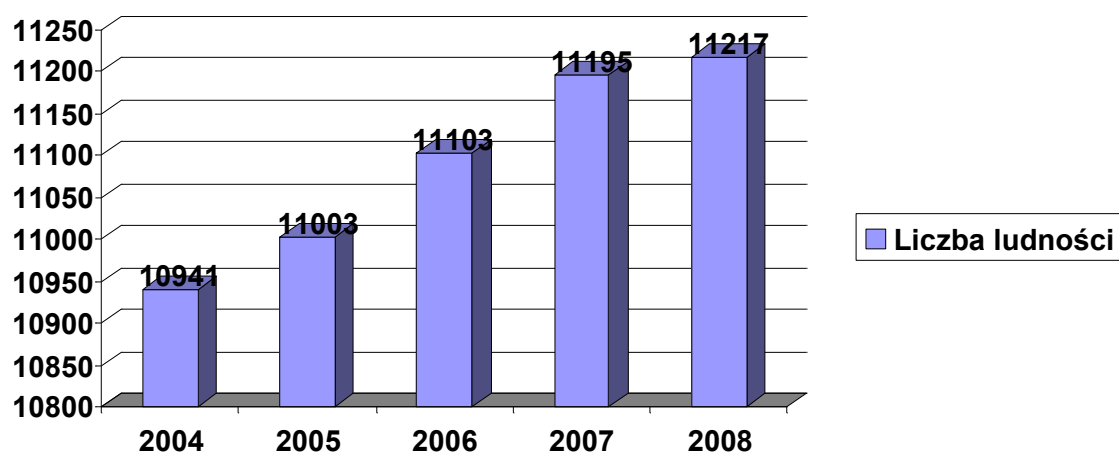
Liczba mieszkańców Gminy Psary stan na:

❖ 31.12.2004 r. – 10 941

- ❖ 31.12.2005 r. – 11 003
- ❖ 31.12.2006 r. – 11 103
- ❖ 31.12.2007 r. – 11 195
- ❖ 31.12.2008 r. – 11 217

Wykres 8. Liczba mieszkańców w sołectwach Gminy Psary (stan na 31.12.2008)

Wykres 9. Liczba mieszkańców Gminy Psary w latach 2004 – 2008 (stan na 31.12 w poszczególnych latach)

Gęstość zaludnienia w Gminie Psary wynosi ~ 243 osoby na km²

W ostatnich latach wzmożyły się procesy migracyjne ludności z ościennych miast Śląska i Zagłębia na teren gminy Psary. Zaznacza się coraz większe zainteresowanie lokalizacją nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w rejonach słabiej zaludnionych, a jednocześnie leżących w sąsiedztwie dużych ośrodków miejskich. Preferowane są gminy o charakterze wiejskim, posiadające dobre warunki do wypoczynku i rekreacji, dobrze skomunikowane z ośrodkami koncentrującymi miejsca pracy. Gmina Psary posiada wszystkie wymienione cechy. Walory krajobrazowe i ekologiczne obszaru gminy Psary, aktywizacja dużych zasobów gruntów zdalnych pod zabudowę mieszkaniowo-usługową, a zatem stwarzanie przez gminę dogodnych warunków dla lokowania na jej obszarze podmiotów gospodarczych oferujących miejsca pracy, przekłada się w sposób bezpośredni na wzrost popytu na nieruchomości leżące w tym rejonie, a przez to na wzrost wartości nieruchomości przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową i usługową.

II.4.2. Mieszkalnictwo

W przyjętym "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Psary" zakłada się rozwój funkcji mieszkaniowo-usługowej gminy, z równoczesnym, stopniowym ograniczeniem funkcji rolniczej. Taki kierunek rozwoju przestrzennego okazał się w rzeczywistości bardzo realny, co potwierdziło duże zainteresowanie realizacją osiedla mieszkaniowego "Malinowice" i w Górze Siewierskiej obecnie osiedle „Czerwony Kamień”

II.4.3. Ochrona zdrowia

Główną jednostką służby zdrowia na terenie gminy jest:

- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Gminne Centrum Medyczne Psary sp. z o.o. w Psarach.
- ✓ Gminne Centrum Medyczne Psary działa w oparciu o następujące Ośrodki Zdrowia: Gminny Ośrodek Zdrowia w Psarach, Wiejski Ośrodek Zdrowia

w Strzyżowicach, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Sarnowie, Wiejski Ośrodek Zdrowia w Gródkowie.

Ponadto na terenie gminy prowadzi swoją działalność Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej – Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Górze Siewierskiej, NZOZ „Medyk” – prywatny gabinet laryngologiczny w Strzyżowicach oraz Centrum Medyczne Psary.

Ilość przyjętych pacjentów w 2008r. wyniosła 48804 osoby w tym:

Psary	- lekarze interniści	- 13613
	laryngolog	- 681
	neurolog	- 1147
	okulista	- 890
	ginekolog	- 2774
	pediatra	- 6843
Strzyżowice	- lekarze interniści	- 6843
Gródków	- lekarze interniści	- 6764
Sarnów	- lekarze interniści	- 4465

Z badań USG skorzystało 930 pacjentów

Strzyżowice	- internista	— 6808
Gródków	- internista	— 6374
Sarnów	- internista	- 44179

Na terenie gminy funkcjonuje:

- dwie apteki w Psarach i dwa punkty apteczne w Sarnowie i Gródkowie.
- trzy gabinety stomatologiczne: w Ośrodku Zdrowia w Psarach, Ośrodku Zdrowia w Strzyżowicach oraz prywatny gabinet stomatologiczny „Dental” w Strzyżowicach.

II.4.4. Pomoc społeczna

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania w oparciu o szereg obowiązujących aktów prawnych. Są to zadania z zakresu :

- Pomocy Społecznej
- Profilaktyki
- Świadczeń Rodzinnych
- Funduszu Alimentacyjnego

Pomoc społeczna realizowana jest na rzecz klientów w ramach zadań własnych i zleconych gminie celem rozwiązywania istniejących problemów społecznych tj. bezrobocia, uzależnień, niepełnosprawności, bezradności rodzin w sprawach opiekuńczo-wychowawczych itp.

Pomoc świadczona jest w różnych formach :

- finansowej, np. zasiłki,
- usługowej, np. usługi opiekuńcze,
- w naturze, np. odzież, żywność,
- pracy socjalnej, np. działania wspierające.

Ośrodek realizuje również zadania z zakresu programów rządowych, systemowych z EFS, tj. : Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, oraz projektów lokalnych : „Lokalny program organizowania prac społecznie użytecznych w Gminie Psary” Program realizowany jest od 2006 lat przy współpracy i dofinansowaniu z Powiatowego Urzędu Pracy w Będzinie. Jest przeznaczony dla bezrobotnych klientów ośrodka długotrwale korzystających z pomocy społecznej. Wiele pożytecznych prac naprawczych, porządkowych i wykończeniowych zostało wykonanych na terenie Gminy Psary, z realizacji których zadowolone są władze samorządowe, lokalna społeczność, podmioty współorganizujące jak i przede wszystkim sami bezrobotni. W wyniku przeprowadzonych ankiet z uczestnikami programu uzyskano bardzo zadowalające opinie oraz deklarację dalszej współpracy. Bezrobotni wyrazili aprobatę wobec tej formy aktywizacji wnosząc, że “pomaga ona ludziom ubogim, podtrzymuje na duchu, dodaje chęci do życia, daje poczucie, że jest

się potrzebnym”.

„Lokalny program pt. „Praca się opłaca” - współfinansowany z EFS. Klub Integracji Społecznej w środowisku wiejskim. Zadanie to jest realizowane przez pracowników Ośrodka od 2008r. roku. Bierze w nim aktywny udział rocznie 8 osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy, uczestniczących w zajęciach z psychologiem, specjalistą pracy socjalnej, informatykiem, doradcą zawodowym, socjologiem, terapeutą, prawnikiem.

Tabela 26. Liczba osób, rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2004-2008

L.p.	Liczba rodzin i osób w rodzinie	Świadczenia pomocy społecznej				
		2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.
1.	Liczba rodzin	256	222	227	238	364
2.	Liczba osób w rodzinie	770	598	605	628	877
3.	% udział klientów do liczby mieszkańców Gminy Psary	7%	5,4%	5,4%	5,6%	7,8%

Źródło : sprawozdanie własne – MpiPS

Ważne akty normatywne w oparciu o które działa Ośrodek Pomocy Społecznej w Psarach :

- wprowadzenie w życie Uchwały Rady Gminy Psary Nr XXXVII/289/2005 z dnia 27 października 2005r. z póź. zm. w sprawie uchwalenia statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach,
- wprowadzenie w życie Uchwały Rady Gminy Psary Nr XXXVIII/298/2005 z dnia 28 listopada 2005r. w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2006-2013,
- wprowadzanie rocznych gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak również programów związanych z przeciwdziałaniem narkomanii,
- wprowadzanie lokalnego programu osłonowego z zakresu pomocy społecznej

i gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, i innych.

Profilaktyka jest realizowana poprzez:

Punkt Konsultacyjny, w którym można uzyskać pomoc z zakresu :

- poradnictwa dla osób uzależnionych,
- poradnictwa dla osób dotkniętych przemocą,
- poradnictwa ogólnie – wychowawczego,
- wczesnej profilaktyki.

Zadania punktu :

- nawiązanie życzliwego, nieoceniającego kontaktu z klientem,
- informowanie o możliwości podjęcia leczenia w placówkach leczenia
- odwykowego,
- motywowanie do leczenia,
- udzielanie wsparcia po zakończonym leczeniu (np. grupy wsparcia po zakończonym programie leczenia w placówce odwykowej),
- pomoc osobom będącym ofiarami przemocy domowej, udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach jej powstrzymania,
- uruchomienie interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
- posiadanie dobrej orientacji na temat możliwości pomocy i kompetencji poszczególnych służb z terenu gminy i innych instytucji, które mogą zaangażować się w profesjonalną i systemową pomoc dla klientów punktu.

Do zadań Punktu dla osób z problemami alkoholowymi należy w szczególności :
realizacja programów psychoterapii uzależnienia od alkoholu,
prowadzenie działań konsultacyjno – edukacyjnych dla członków rodzin uzależnionych.

Celem zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej Punkt Konsultacyjny zapewnia :

- grupową terapię dla osób z problemem alkoholowym,

- grupową terapię dla osób współuzależnionych,
- zajęcia profilaktyczno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka (rodziny alkoholowe),
- zajęcia logopedyczne dla dzieci i młodzieży (z rodzin korzystających z pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych. Punkt Konsultacyjny zatrudnia specjalistów ds. uzależnień, przemocy, terapii : terapeuta ds. uzależnień, prawnik, psychiatrę biegłego sądowego, psychologa biegłego sądowego, psychologa rodzinnego, logopeda.

Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pełni ważną rolę w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym. Jest organem podejmującym czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, co oznacza, że kontaktują się z osobami nadużywającymi alkoholu i uzależnionymi, które jednocześnie mogą być sprawcami przemocy, oraz z członkami ich rodzin. Komisja inicjuje i wspiera działania służące zwiększeniu pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Przeprowadza rozmowy z osobami pijącymi nadmiernie alkohol - motywuje do podjęcia leczenia odwykowego, kieruje wnioski o zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu, wskazuje sposoby szukania pomocy w rozwiązywaniu tych problemów. Komisja zachęca do udziału w terapii w Punkcie Konsultacyjnym, udziału w grupach wsparcia.

Zadania Komisji :

- przyjmowanie wniosków o objęcie leczeniem odwykowym osób uzależnionych,
- kierowanie wniosków do Sądu lub Prokuratury,
- prowadzenie rozmów interwencyjno – motywacyjnych z osobami uzależnionymi,
- przestrzeganie przepisów ustawy w sprawie rozmieszczania i udzielania koncesji alkoholowych na punkty sprzedaży alkoholu.

Świetlica Integracyjna

Istotną rolę w procesie pomagania dzieciom z rodzin alkoholowych, patologicznych, podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej oraz integracji dzieci i młodzieży z terenu Gminy Psary zajmuje się Świetlica Integracyjna w Psarach, która funkcjonuje od 2007r.

Świetlica jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 15⁰⁰ do 19⁰⁰. Do świetlicy uczęszczają wszystkie chętne dzieci oraz wskazane przez dyrektorów placówek oświatowych, pracowników socjalnych, specjalistów, pełnomocnika ds. uzależnień, z terenu Gminy Psary. Do świetlicy uczęszczają dzieci i młodzież w wieku 7-18 lat.

Głównym zadaniem świetlicy jest integracja wszystkich chętnych dzieci, zagospodarowanie czasu wolnego. Podczas pobytu w świetlicy dzieci mają zapewnioną opiekę, właściwe warunki do zabawy, życia społecznego oraz poczucia bezpieczeństwa. Dzieci te uzyskują pomoc w nauce, uczestniczą w zajęciach rozwojowych, korzystają z ofert spędzania wolnego czasu takich jak : konkurencje sportowe, gry, zabawy, konkursy, zajęcia umuzykalniające, zajęcia plastyczne. Uzyskują wsparcie psychologiczne. Zajęcia prowadzone są zgodnie z poszanowaniem godności i osobowości dzieci oraz uszanowaniem tradycji rodzinnych.

Programy profilaktyczne – organizowanie środowiska lokalnego.

Program wolontarystyczny „Pomoc koleżeńska”. Realizowany przy współpracy placówek oświatowych ma na celu zaangażować chętne, zdolne dzieci do pomocy mniej zdolnym w odrabianiu lekcji. Program kładzie nacisk na kształtowanie prawidłowych postaw, wartości i norm społecznych. Najbardziej zaangażowani uczniowie w nagrodę uczestniczą w wycieczce do Warszawy poznając m.in. gmach Sejmu.

“Ferie bez alkoholu” - w miesiącu lutym, przy współpracy ze szkołami zorganizowano ferie zimowe pt. “Ferie bez ryzyka – Radość bez alkoholu i używek”. We wszystkich szkołach były prowadzone pod opieką pedagogów różnego rodzaju zajęcia rekreacyjno-sportowe. Podsumowaniem ferii było spotkanie młodzieży z psychologiem, terapeutą ds. uzależnień, byłym narkomanem. Celem tego spotkania było przybliżenie problemów uzależnień i ich skutków.

"Wakacje bez alkoholu, nikotyny i narkotyków pt. Uśmiech, słońce i ja" – organizacja konkursów i turniejów dla dzieci i młodzieży przy współpracy z Gimnazjum w Psarach, Stowarzyszeniem Kultury Fizycznej "Sportowa Gmina Psary", oraz sołectwami.

Świadczenia rodzinne realizowane są w OPS Psary od 01 maja 2004r. głównie w formie finansowej :

- zasiłki rodzinne wraz z dodatkami,
- zasiłki pielęgnacyjne,
- świadczenia pielęgnacyjne,
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

W okresie od maja 2004r. do września 2006r. sukcesywnie były przekazywane wszystkie świadczenia rodzinne dotychczas wypłacane przez : ZUS, KRUS, zakłady pracy, rolnicze spółdzielnie produkcyjne i spółdzielnie kółek rolniczych, inne.

Przekazywanie do Ośrodka Pomocy Społecznej świadczeń etapami powoduje, że rzeczywista liczba osób i rodzin korzystających z tej formy wsparcia będzie możliwa do określenia na podstawie danych statystycznych za 2007r.

Tabela 27. Dotychczasowa liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2006 – 2008.

L.p.	Liczba rodzin i osób	Świadczenia rodzinne udzielane mieszkańcom Gminy Psary w latach 2006 - 2008		
		2006r.	2007r.	2008r.
1.	Liczba rodzin	517	484	399
2.	w tym :	zasiłek rodzinny pobierało 421 rodzin : na 1 dziecko - 211 na 2 dzieci - 168 na 3 dzieci - 37 na 4 i więcej dzieci - 5	zasiłek rodzinny pobierało 367 rodzin : na 1 dziecko - 176 na 2 dzieci - 155 na 3 dzieci - 33 na 4 i więcej dzieci - 3	zasiłek rodzinny pobierało 270 rodzin : na 1 dziecko - 125 na 2 dzieci - 116 na 3 dzieci - 25 na 4 i więcej dzieci - 4

Źródło : sprawozdawczość własna

Fundusz Alimentacyjny świadczenia z funduszu alimentacyjnego realizowane są na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2009r. Nr 1 poz. 7) która określa zasady pomocy państwa osobom uprawnionym do alimentów na podstawie tytułu wykonawczego, w przypadku bezskuteczności egzekucji; warunki nabywania prawa do świadczeń pieniężnych wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, zwanych dalej "świadczeniami z funduszu alimentacyjnego"; zasady oraz tryb postępowania

w sprawach przyznawania i wypłacania świadczeń z funduszu alimentacyjnego; działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych.

Ustawa obowiązuje od 01 października 2008r. Na jej podstawie w 2008r. wypłacono 79 świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenie pobierało 20 rodzin, w tym : z 1 osobą uprawnioną 13 rodzin, z 2 osobami uprawnionymi 7 rodzin.

Zamierzenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Psarach na lata 2007-2013

Realizacja zadań odbywać się będzie w oparciu o diagnozę problemów społecznych oraz występujące potrzeby. Działania i programy będą realizowane w oparciu o założenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Psarach na lata 2006-2013 oraz pozostałych uchwał stanowiących prawo miejscowe.

Do najważniejszych przedsięwzięć, które planuje się realizować wychodząc na przeciw potrzebom mieszkańców należą:

a) kontynuacja zadań statutowych tj. przyznawanie i wypłacanie świadczeń pomocy społecznej; przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego; realizacja zadań w ramach uchwał dotyczących profilaktyki na rzecz osób wykluczonych społecznie i innych uchwał.

b) realizacja projektu "Wioska internetowa – kształcenie na odległość na terenach wiejskich" zajmująca się udostępnianiem mieszkańcom gminy nowoczesnych form edukacji wykorzystując między innymi e-learning celem dostosowania kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku pracy.

Projekt jest realizowany w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich 2004-2006.

c) realizacja działania 7.1. Priorytetu VII – Promocja integracji społecznej w oparciu o projekty systemowe, konkursowe w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 obejmujących rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

d) współpraca z władzami Gminy Psary w tworzeniu lokali socjalnych dla osób bezdomnych.

e) podejmowanie działań zmierzających do pozyskiwania funduszy z różnych źródeł na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

f) stałe podnoszenie kwalifikacji przez pracowników OPS celem bieżącego dostosowania kompetencji do zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej.

II.4.5. Bezpieczeństwo i Porządek Publiczny

Zestawienie statystyczne za 2008r Komenda Policji Wojkowice

Ogółem wszczętych 662

Zakończonych 772

Stwierdzonych 793

Wykrytych 607

Niewykryte 195

Wskaźnik wykrywalności : 58,1% za rok 2008

Tabela 28. Zestawienie statystyczne za 2008r Komenda Policji Wojkowice

	Wszczęte	Stwierdzone	Wykryte
Uszczerbek na zdrowiu	12	12	11
Udział w bójce lub pobiciu	9	16	12
Kradzież rzeczy	109	115	36
Kradzież z włam.samochodu:	2	2	-
Kradzież z włamaniem	58	72	17
Rozbój i wym.Rozbójnicze	12	22	21
Przestępstwa p-ko rodzinne	57	45	45

II.4.6. Edukacja

INFORMACJE OGÓLNE

Wykaz placówek oświatowych funkcjonujących na terenie gminy :

Szkoła Podstawowa im. Tadeusza Kościuszki w Dąbiu

Szkoła Podstawowa im. Alfreda Szklarskiego w Sarnowie

Szkoła Podstawowa im. Stanisława Polakowskiego w Strzyżowicach

Szkoła Podstawowa im. Emilii Gierczak w Gródkowie

Gimnazjum im. Józefa Piłsudskiego w Psarach

Przedszkole Publiczne w Sarnowie im. Kubusia Puchatka

Przedszkole Publiczne w Strzyżowicach im. Misia Uszatka

Tabela 29. Szkoły Podstawowe - Liczba uczniów – rok szkolny 2007/2008

Klasy	Liczba uczniów w poszczególnych placówkach			
	SP Gródków	SP Sarnów	SP Dąbie	SP Strzyżowice
I	16	21	23	40 2 oddz.
II	14	21	10	39 2 oddz.
III	19	22	20	38 2 oddz.
IV	14	21	24	26 2 oddz.
V	14	28	15	45 2 oddz.
VI	18	21	23	43 2 oddz.
Razem	95	134	115	231

Tabela 30. Szkoły Podstawowe - Liczba uczniów – rok szkolny 2009/2010

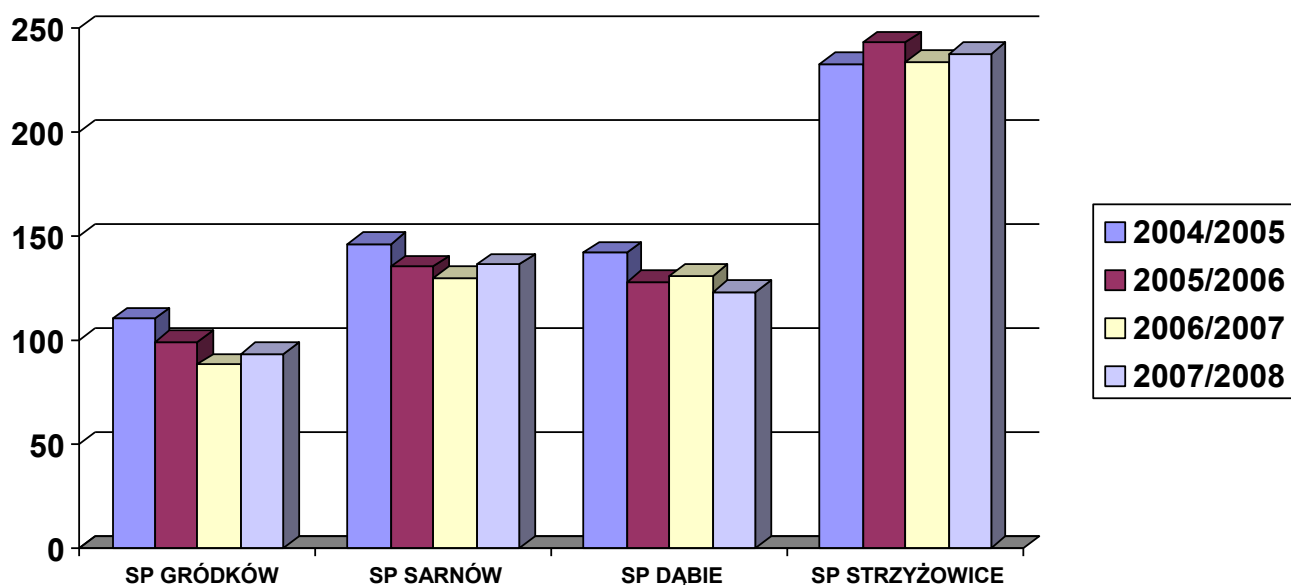
Klasy	Liczba uczniów w poszczególnych placówkach			
	SP Gródków	SP Sarnów	SP Dąbie	SP Strzyżowice
I	20	20	24	40 2 oddz.
II	15	22	9	39 2 oddz.
III	18	22	22	38 2 oddz.
IV	15	18	24	26 2 oddz.
V	12	27	15	45 2 oddz.
VI	17	21	23	43 2 oddz.
Razem	97	130	117	231

Gimnazjum ogółem 257 uczniów (11 oddziałów)

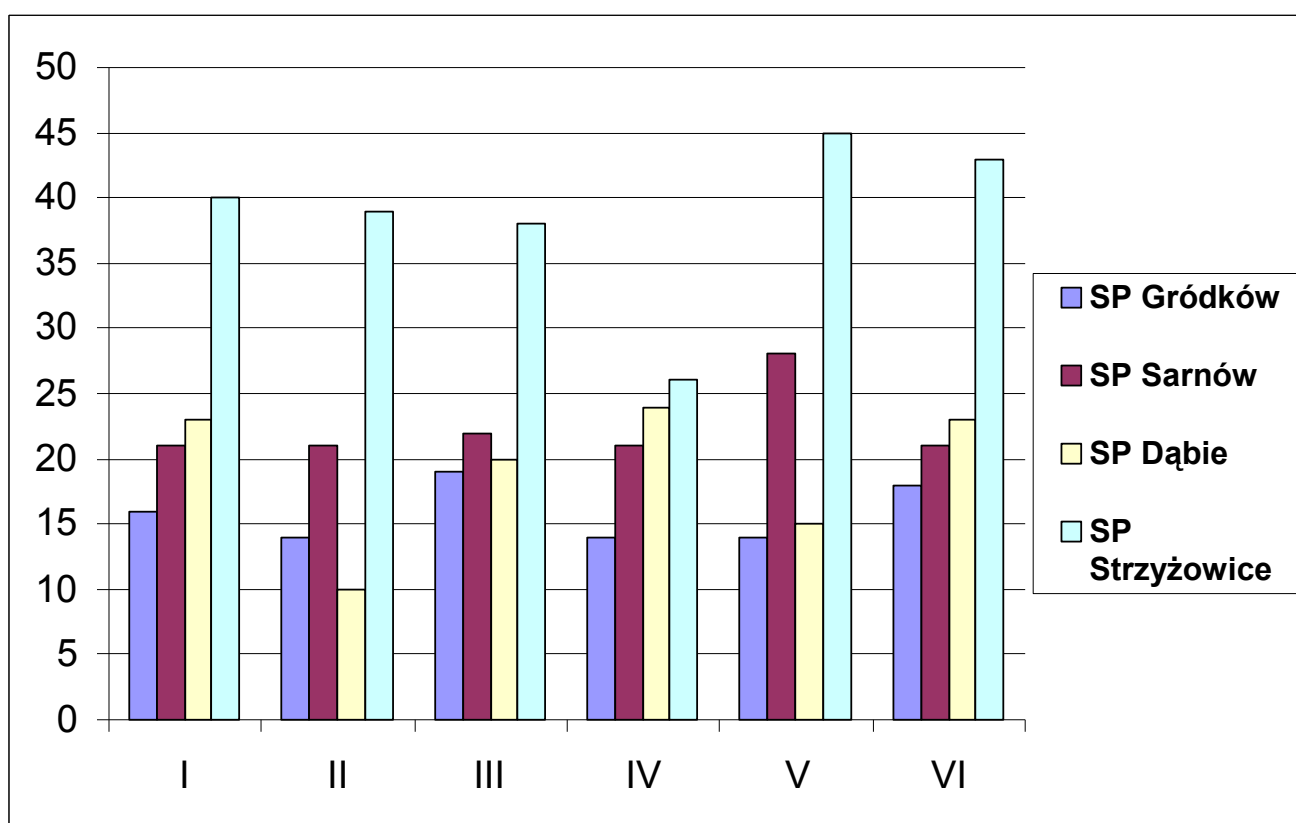
Klasa I (4 oddziały) - 97

Klasa II (3 oddziały) – 67

Klasa III (4 oddziały) - 93

Wykres 10. Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych w latach 2004-2008

Wykres 11. Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych w roku 2009/2010

Tabela 31. Ogólna liczba uczniów gimnazjum w latach 2004-2008

Rok szkolny	Liczba uczniów w gimnazjum
2004/2005	309
2005/2006	285
2006/2007	288
2007/2008	284

Działalności dydaktyczno – wychowawcze realizowane z programów autorskich danych placówek szkolnych:

Szkoła podstawowa w Sarnowie:

- Kółko informatyczne w klasach I – III
- Tu jest Twoje miejsce – Będzin, Polska, Europa
- KoMAr – program zajęć pozalekcyjnych „Koło Małego Artysty”
- Program zajęć pozalekcyjnych dla uczniów uzdolnionych ruchowo z ukierunkowaniem na piłkę nożną halową
- Z Alfredem Szklarskim poznajemy świat
- Koło matematyczne

Szkoła podstawowa w Dąbiu:

- Jestem Polakiem – jestem Europejczykiem – w klasie I
- Tu jest moje miejsce
- Edukacja Regionalna i Europejska „Przez Polskę ku Europie”
- Ja komputer i plastyka
- Omnibus – program kółka dziennikarskiego
- Uczę się świata

Szkoła podstawowa w Strzyżowicach:

- English Culture
- Jestem Europejczykiem
- W rekreacji wdzięk i siła – zajęcia rytmiczno – taneczne
- W Królestwie Zakurzonych Baśni
- Bajka, która leczy

- Baśniowa świetlica
- Zuchowe inspiracje – w ramach Rządowego projektu wyrównania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży

Szkoła podstawowa w Gródkowie:

- Taekwondo
- Kurs tańca nowoczesnego
- Kółka: dziennikarskie, matematyczne, informatyczne, języka angielskiego, teatralno – wokalne, plastyczne, Klub Europejski

Gimnazjum w Psarach:

- Kółka matematyczne, techniczne, języka polskiego, matematyczne
- Klub sportowy
- Klub Europejski

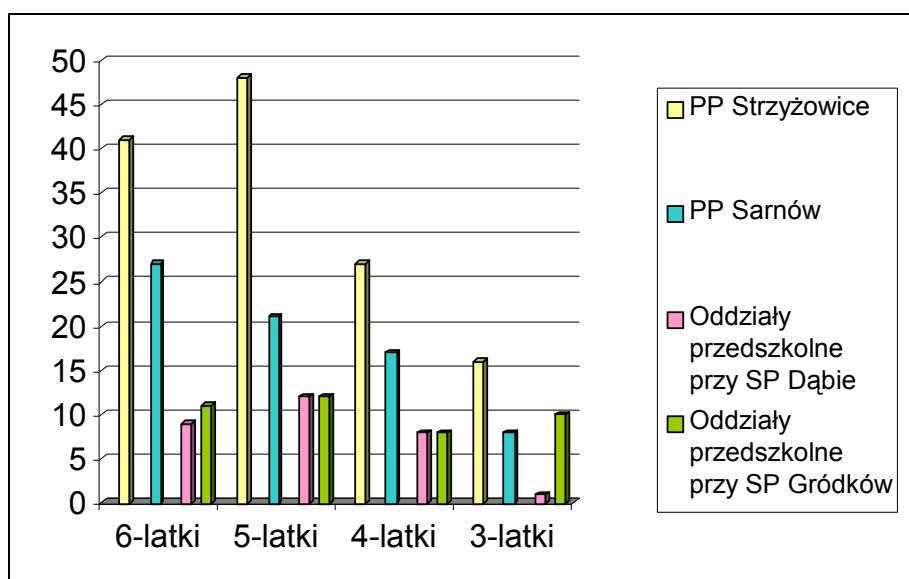
Tabela 32. Organizacja wychowania przedszkolnego na terenie gminy

Lp	Placówka	Liczba oddziałów	Liczba wychowanków w roku szkolnym 2008/2009	Godziny funkcjonowania	Oferta
1.	Przed-szkole w Strzyżowicach	5	130	7.00-16.00 6.30 – 16.00	pełne wyżywienie – 3 posiłki, zajęcia prowadzone w oparciu o innowacje pedagogiczne w tym zajęcia z wykorzystaniem komputerów ,możliwość uczestniczenia w różnych płatnych zajęciach m.in.: z języka angielskiego, zajęciach tanecznych, nauki pływania, gimnastyki korekcyjnej, zajęć umuzykalniających. Wprowadzenia nowatorskiego rozwiązania metodyczne w zakresie nauki czytania

2.	Przed- szkole w Sarnowie	3	75	7.00-16.00	pełne wyżywienie – 3 posiłki, zajęcia prowadzone w oparciu o innowacje pedagogiczne w tym zajęcia z wykorzystaniem komputerów ,możliwość uczestniczenia w nieodpłatnych zajęciach m.in. z języka angielskiego, zajęć logopedycznych, plastycznych, zajęciach tanecznych. Codziennie odbywają się zajęcia w 3 grupach zabawowych.
3.	Oddziały przed- szkolne przy SP Gródków	2	50	7.00-16.00	pełne wyżywienie – 3 posiłki, możliwość uczestniczenia w płatnych zajęciach taneczno - rytmicznych oraz zajęciach z języka angielskiego wraz z wykorzystaniem komputerów
4.	Oddziały przed- szkolne przy SP Dąbie	2	50	8.00-13.00	możliwość uczestniczenia w płatnych zajęciach tanecznychw ramach wyżywienia obiad, herbata. Możliwość uczestnictwa dzieci w wyjazdach do kina i teatru a także w spektaklach i koncertach organizowanych przez placówkę. W placówce realizowany jest program „ szklanka mleka”

*Tabela 33. Liczba dzieci z terenu gminy w placówkach przedszkolnych w roku
szkolny 2007/2008*

Placówka	6-latki	5-latki	4-latki	3-latki	Razem
PP Strzyżowice	41	48	27	16	132
PP Sarnów	27	21	17	8	73
Oddziały przedszkolne przy SP Dąbie	9	12	8	1	30
Oddziały przedszkolne przy SP Gródków	11	12	8	10	41
Razem	88	93	60	35	276

Wykres 12. liczba dzieci z terenu gminy w placówkach przedszkolnych w roku szkolny 2007/2008

Tabela 34. Liczba dzieci z terenu gminy w placówkach przedszkolnych w roku szkolny 2009/2010

Placówka	6-latki	5-latki	4-latki	3-latki	Razem
PP Strzyżowice	35	35	26	29	125
PP Sarnów	19	25	10	12	66
Oddziały przedszkolne przy SP Dąbie	16	10	8	7	41
Oddziały przedszkolne przy SP Gródków	9	16	11	6	42
Razem	79	86	55	54	274

Zestawienie liczby dzieci zameldowanych na terenie gminy i uczęszczających do przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, dla których organem prowadzącym jest gmina Psary w roku szkolnym 2009/2010

Tabela 35. Zestawienie liczby dzieci zameldowanych na terenie gminy i uczęszczających do przedszkoli - w roku szkolnym 2009/2010

Liczba dzieci	6-latki	5-latki	4-latki	3-latki	Razem:

Zameldowanych na terenie gminy	84	93	78	97	352
Uczęszczających do przedszkoli lub oddziałów przedszkolnych na terenie gminy	79	86	55	54	274
% objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	94 %	92,5 %	70,5%	55,7 %	Średnia 77,8 %

W ostatnich latach można zaobserwować wzrost zainteresowania rodziców korzystaniem z placówek wychowania przedszkolnego.

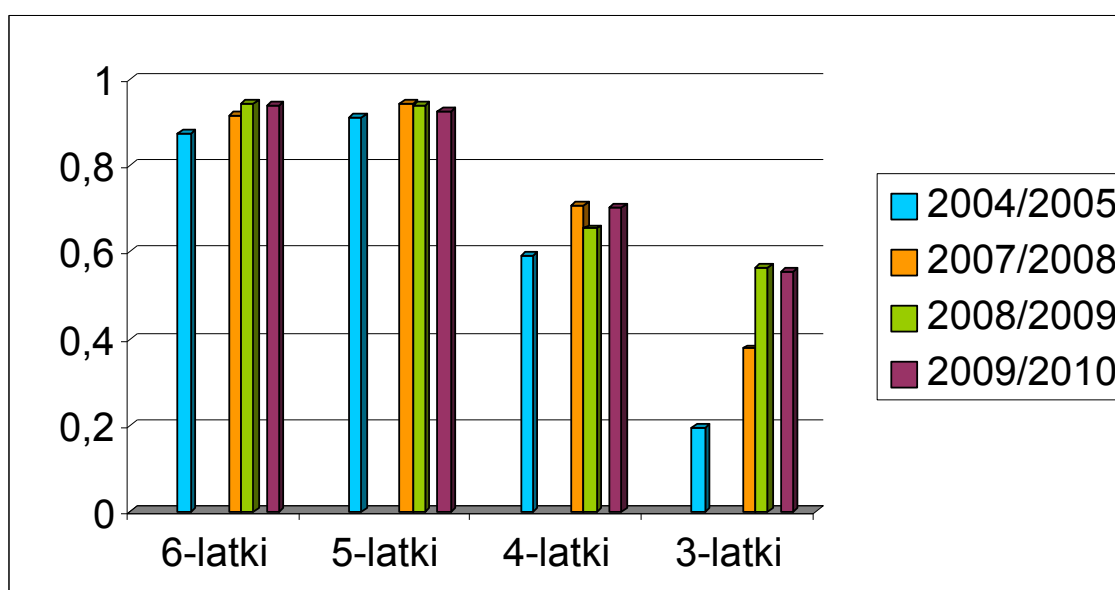
Tabela 36. Analiza porównawcza sytuacji w roku szkolnym 2004/2005 a rokiem szkolnym 2007/2008

2004/2005	Liczba dzieci	6-latki	5-latki	4-latki	3-latki	Razem:
	Zameldowanych na terenie gminy	95	79	93	83	350
	Uczęszczających do przedszkoli na terenie gminy	83	72	55	16	226
	% objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	87,4%	91,2%	59,2%	19,3%	Średnia 64,6 %

Tabela 37. Analiza porównawcza sytuacji w latach 2004/2005, 2007/2008, 2008/2009, 2009/2010

	6-latki	5-latki	4-latki	3-latki	Razem:
2004/2005 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	87,4%	91,2%	59,2%	19,3%	Średnia 64,6 %
2007/2008 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na	91,6 %	94,6 %	70,7 %	37,7 %	Średnia 76,11 %

terenie gminy					
2008/2009 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	94,5%	94,0%	65,6%	56,4%	78,0%
2009/2010 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	94,0%	92,5%	70,5%	55,7%	77,8%

Wykres 13. % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy

II.4.7. Kultura i sport

Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary został utworzony na mocy uchwały Gminnej Rady Narodowej Nr VI/23/75 z dnia 10 marca 1975r. i działa na podstawie :

- Art. 9,13 i 14 Ustawy z dnia 25 października 1991r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej / tekst jednolity Dz.U. z 1997r. Nr 110 poz.721 z późniejszymi zmianami /
- Art.7 pkt 9 w związku z art.40 ust2 pkt2 Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym / tekst jednolity Dz.U. z dnia 13 grudnia 2001r. Nr 142, poz.1591 z późniejszymi zmianami /
- Art. 29 Ustawy z dnia 21 stycznia 2000r. o zmianie niektórych ustaw

związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej / Dz.U. z 2000r. Nr 12 poz.136 /

- Statutu Gminnego Ośrodka Kultury

Siedzibą Gminnego Ośrodka Kultury Gminy Psary jest Ośrodek Kultury w Gródkowie pod adresem ul. Zwycięstwa 2 Gródków 42-575 Strzyżowice

W 2007 roku GOK został wpisany do rejestru Wojewódzkiego Urzędu Pracy jako instytucja szkoleniowa.

GOK prowadzi wielokierunkowa działalność, której celem jest:

- dostarczanie mieszkańcom możliwie jak najszerszej oferty kulturalnej, edukacyjnej i rozrywkowej
- rozpoznanie i kształtowanie potrzeb kulturalnych społeczeństwa gminnego
- przygotowanie do odbioru i tworzenia wartości kulturalnych
- inspirowanie i wspomaganie amatorskiej i profesjonalnej twórczości artystycznej
- promocja zespołów i przedsięwzięć kulturalnych GOK
- inne działania wynikające z potrzeb kulturalnych środowiska.

Swoje cele statutowe GOK realizuje poprzez:

- zespołowe uczestnictwo w działaniach kulturalnych
- organizowanie różnorodnych form edukacji kulturalnej i artystycznej
- organizowanie imprez kulturalnych i artystycznych
- prowadzenie działalności edukacyjnej dla wszystkich środowisk społecznych
- współpracę z placówkami oświatowymi i wychowawczymi gminy
- współpracę z instytucjami kultury
- wymianę kulturalną z innymi gminami
- prowadzenie działalności instruktażowo-metodycznej.

Gminny Ośrodek Kultury Gminy Psary to pięć placówek kultury:

Ośrodek Kultury w Gródkowie
Gródków, ul. Zwycięstwa 2
42-575 Strzyżowice
tel. 032 267-22-59
e;mail: gok@psary.pl

Ośrodek Kultury w Sarnowie
42-512 Sarnów,
ul. Szkolna 3
tel. 032 360 - 69-54

Świetlica Wiejska w Preczowie
ul. Dębowa 1
42-512 Preczów
tel. 032 267-22-19
e;mail: ok_preczow@interia.pl

Świetlica Wiejska w Dąbiu
ul. Poczтова – Remiza OSP
42-504 Dąbie
tel. 0 605 – 363-536

Świetlica Wiejska w Gołąszy-Brzękowicach
42-504 Brzękowice Górne - Remiza OSP
tel. 032 267-21 – 01

GOK Gminy Psary sprawuje również nadzór merytoryczny nad zespołami w Górze Siewierskiej i Strzyżowicach

GOK Gminy Psary prowadzi działalność edukacyjną

- dla środowisk animatorów kultury w różnych dziedzinach kultury oraz cykl szkoleń „Prawo a kultura” prowadzony przez mec. Bogusława Witkowskiego z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
- dla osób pracujących z terenu Gminy Psary oraz gmin sąsiadujących na

temat pozyskiwania środków finansowych z UE

Wydaje samorządowy miesięcznik Głos Gminy Psary . w GOK Gminy Psary swoją siedzibę ma Stowarzyszenie RAZEM na RZECZ GMINY PSARY, z którym realizuje projekty grantowe.

II.5. Analiza SWOT Gminy Psary

Priorytet I Gospodarka

Silne strony:

1. Dogodne położenie;
2. Dobry układ komunikacji drogowej;
3. Dobry stan techniczny obiektów oświatowych;
4. Posiadanie własnych ujęć wody;
5. Dostęp do sieci wodnej, telekomunikacyjnej i gazowej;
6. System energooszczędnego oświetlenia ulicznego;
7. Powstawanie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe;
8. Funkcjonowanie systemu selektywnej zbiórki odpadów;
9. Wykwalifikowana kadra;
10. Sprzęt.

Słabe strony:

1. Zły stan sieci wodociągowej;
2. Brak sieci kanalizacji burzowej;
3. Brak sieci sanitarnej i oczyszczalni ścieków;
4. Zły stan nawierzchni dróg;
5. Brak chodników przy drogach publicznych;
6. Wymagające remontów obiekty kultury;
7. Kurczące się zasoby gruntów, które można przeznaczyć pod budownictwo i inwestycje;
8. Duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych;
9. Brak nowych funkcji dla istniejących obiektów oświatowych po byłych szkołach podstawowych;
10. Niewykorzystanie walorów turystycznych i krajobrazowych gminy;

11. Niski dochody gminy spowodowane m.in. niewielką ilością średnich podmiotów gospodarczych;
12. Niedostateczna liczba pracowników;
13. Niewystarczająca ilość sprzętu specjalistycznego.

Szanse:

1. Rozbudowa portu lotniczego wraz ze wzrostem ilości firm i przedsiębiorstw a co za tym idzie wzrost liczby miejsc pracy oraz rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury drogowej;
2. Skłonność mieszkańców okolicznych miast do osiedlania się w naszej gminie;
3. Zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych;
4. Możliwość pozyskania środków pozabudżetowych;
5. Budowa i modernizacja sieci wodociągowych w oparciu o własne ujęcia wód podziemnych i stacji uzdatniania wody.

Zagrożenia:

1. Niski w stosunku do potrzeb budżet gminy, ograniczający jej możliwości inwestycyjne;
2. Wysoki koszt utrzymania oświaty;
3. Zwiększająca się ilość osób korzystająca ze świadczeń społecznych;
4. Niska opłacalność produkcji rolnej;
5. Duże koszty utrzymania komunikacji publicznej;
6. Brak dostatecznych środków finansowych;
7. Problemy wynikające przy budowie i modernizacji wodociągów.

Priorytet II Administracja

Silne strony:

1. Wykwalifikowana kadra pracownicza
2. Młody zespół kreatywnych pracowników
3. Doskonała znajomość gminy i problemów lokalnych
4. Duża mobilność i dyspozycyjność pracowników
5. Umieszczenie obiektu administracyjnego jednostki w pobliżu

ciągów komunikacyjnych

6. Specjalistyczne oprogramowanie jakim dysponuje Urząd Gminy

Słabe strony:

1. Bariery architektoniczne
2. Niewystarczające dostosowanie struktury organizacyjnej urzędu do możliwości wykorzystania nowych technologii

Szanse:

1. Zmiana systemu zarządzania zasobami ludzkimi
2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego (elektroniczny obieg dokumentów)

Zagrożenia:

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych na wdrożenie nowoczesnych rozwiązań
2. Konieczność dostosowania usług Urzędu do dwutorowej obsługi klienta (forma elektroniczna oraz tradycyjna)

Priorytet III Edukacja

Silne strony:

1. Dobrze zorganizowana sieć placówek szkolnych
2. Wysoka jakość pracy dydaktycznej i wychowawczej szkół
3. Wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej i stałe jej doskonalenie
4. Podejmowanie nowatorskich działań i inicjatyw pedagogicznych
5. Dobra znajomość środowiska lokalnego
6. Akceptacja działań szkoły przez uczniów i ich rodziców
7. Promocja działań szkoły w środowisku lokalnym

Słabe strony:

1. Małe zaangażowanie rodziców w planowanie pracy szkół
2. Mała oferta zajęć pozalekcyjnych o charakterze edukacyjnym; wychowawczym i opiekuńczym
3. Mała oferta aktywnych form spędzania czasu wolnego

4. Niewystarczająca infrastruktura sportowo – rekreacyjna
5. Dowóz dzieci do szkół
6. Bariery architektoniczne utrudniające dostęp do placówek oświatowych dzieci niepełnosprawnych
7. Niewystarczająca oferta zajęć wspomagających i stymulujących rozwój dzieci

Szanse:

1. Wzrost świadomości wychowawczej rodziców
2. Zwiększające się zapotrzebowanie na zajęcia o charakterze sportowo – rekreacyjnym
3. Integracja z UE , stworzenie możliwości pozyskania funduszy pomocowych
4. Wdrażanie programów rządowych stwarzających możliwość pozyskiwania środków finansowych na wzbogacenie ofert zajęć pozalekcyjnych szkół

Zagrożenia:

1. Wzrost zachowań agresywnych oraz aktów wandalizmu wśród dzieci i młodzieży
2. Pogarszanie się ogólnego poziomu rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży
3. Niedoszacowanie środków finansowych jakie należy przeznaczyć na dowóz dzieci do placówek oświatowych

Priorytet IV Pomoc Społeczna

Silne strony:

1. Rosnąca liczba zamożnych mieszkańców Gminy
2. Zróżnicowane formy pomocy społecznej oferowane osobom wymagającym wsparcia
3. Wysokie kwalifikacje zawodowe kadry Ośrodka Pomocy Społecznej

Słabe strony:

1. Brak organizacji pozarządowych z zakresu pomocy społecznej
2. Ograniczony dostęp kobiet do rynku pracy
3. Mała ilość zakładów pracy

4. Niewystarczająca infrastruktura sportowo – rekreacyjna
5. Brak lokali socjalnych
6. Niski poziom wykształcenia wśród dużej populacji mieszkańców gminy

Szanse:

1. Możliwość pozyskiwania środków finansowych przez samorząd ze środków krajowych i unijnych
2. Rozwój nowych form pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym (kis, cis);
3. Rozwój aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu
4. Możliwość wykorzystania warunków krajobrazowo- przyrodniczych sprzyjających rozwojowi różnych form turystyki i integracji

Zagrożenia:

1. Wielopropblemowość występująca w rodzinach
2. Dziedziczenie statusu osoby ubogiej i bezrobotnej
3. Rosnąca liczba osób niepełnosprawnych
4. Starzejące się społeczeństwo

Priorytet V Środowisko

Silne strony:

1. Brak dużych zakładów przemysłowych
2. Bogate walory środowiska przyrodniczego: urozmaicony krajobraz, gęsta sieć cieków wodnych, obecność lasów i zadrzewień, obecność gatunków roślin i zwierząt objętych ścisłą ochroną, a także pomników przyrody i potencjalnych użytków ekologicznych
3. Rozwinięty system segregacji gospodarki odpadami komunalnymi
4. Zdobycie tytułu Samorządowy Lider Zarządzania 2009
5. Pozyskiwanie znacznych środków finansowych na projekty grantowe
6. Posiadanie strony internetowej
7. Miesięcznik samorządowy Głos Gminy Psary
8. Badanie, analizowanie i monitorowanie realizacji likwidowania problemów społecznych i realizacji potrzeb społeczności lokalnej

9. Mała gęstość zaludnienia
10. Niski procent udziału terenów zurbanizowanych i przemysłowych w strukturze wykorzystania gruntów
11. Możliwość wykorzystania terenów do zabudowy mieszkaniowej bez negatywnego wpływu na środowisko, szczególnie w obszarze północnym gminy
12. Duża ilość terenów z możliwością zalesienia i zadrzewienia
13. Możliwość wykorzystania energii ciepłej w postaci sieci ciepłowniczej i gazowniczej przebiegającej w granicach gminy
14. Niski poziom zagrożenia powodziowego
15. Ekstensywny system gospodarki rolnej
16. Obecność punktów pomiarowych państwowego monitoringu jakości powietrza
17. Korzystne położenie geograficzne w sąsiedztwie jury krakowsko – częstochowskiej
18. Marginalny udział terenów zdegradowanych w strukturze wykorzystania gleb
19. Mała ilość terenów zagrożonych działalnością górniczą
20. Opracowany program ochrony środowiska i gospodarki odpadami

Słabe strony:

1. Brak gminnej infrastruktury gospodarki ściekowej
2. Słaba świadomość ekologiczna społeczeństwa
3. Emisja zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł indywidualnych
4. Zanieczyszczenie gleb i powietrza spowodowane emisją zanieczyszczeń z sąsiednich terenów przemysłowych śląska
5. Obecność „dzikich” wysypisk śmieci
6. Brak systemu utylizacji odpadów niebezpiecznych
7. Zanieczyszczenie wód powierzchniowych związane z emisją ścieków komunalnych i niewłaściwym składowaniem odpadów
8. Zagrożenie emisją hałasu na terenach sąsiadujących z siecią komunikacji drogowej
9. Niski wskaźnik lesistości gminy
10. Brak prawnej ochrony nad obszarami przyrodniczo cennymi

Szanse:

1. Przystąpienie do budowy sieci kanalizacyjnej
2. Możliwość pozyskania funduszy pomocowych
3. Brak planów rozbudowy sieci tras szybkiego ruchu i autostrad na terenie gminy
4. Ogromna mobilność pracowników w pozyskiwaniu środków finansowych z RPO, PROW, EFS, FIO oraz wielu organizacji pozarządowych (fundacji) i Samorządu Woj. Śląskiego
5. Podnoszący się poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa
6. Dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb ochrony środowiska
7. Wprowadzanie standardów ochrony środowiska w zakładach przemysłowych
8. Stały nadzór i kontrola gospodarki komunalnej i przemysłu
9. Promocja walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych gminy

Zagrożenia:

1. Ograniczone możliwości przeznaczenia środków finansowych na ochronę środowiska
2. Wysokie koszty prowadzenia prawidłowej gospodarki odpadami w sektorze komunalnym i przemysłowym
3. Wzrost zainteresowania terenami przyrodniczo cennymi do zabudowy mieszkaniowej
4. Wzmożony ruch turystyczny na obszarach przyrodniczo cennych
5. Zwiększenie emisji zanieczyszczeń do powietrza wynikające ze wzrostu gospodarczego oraz nasilenia transportu drogowego
6. Zwiększenie emisji odpadów wynikające ze wzrostu konsumpcji oraz poziomu usług produkcji przemysłowej

Priorytet VI Bezpieczeństwo

Silne strony:

1. Dobrze rozbudowany system oświetlenia ulic na terenie gminy
2. Dobrze wyposażone i odpowiadająca potrzebom gminy ilość jednostek OSP
3. Odpowiadająca potrzebom gminy sieć placówek podstawowej pomocy lekarskiej (4);
4. Duże zaangażowanie placówek oświatowych, kulturalnych i pomocy społecznej w organizacji zabezpieczenia czasu wolnego dzieciom i młodzieży oraz edukacji w zakresie bezpieczeństwa
5. Posiadanie opracowanych planów reagowania na wypadek promieniotwórczego skażenia terenu oraz innych zagrożeń

Słabe strony:

1. Brak nowoczesnego zintegrowanego systemu powiadamiania i ostrzegania ludności o zagrożeniach i alarmach
2. Zły stan dróg, brak chodników
3. Brak „Straży Gminnej”
4. Brak monitoringu miejsc zagrożonych placówek oświatowych i placówek kultury
5. Znaczne bezrobocie na terenie gminy (patologie)
6. Ograniczony kontakt dzielnicowy –obywatel
7. Ograniczone środki w budżecie Gminy na realizację projektów w zakresie bezpieczeństwa

Szanse:

1. Poprawa dostępności i kontaktów społeczności gminy z dzielnicowym
2. Dofinansowanie przedsięwzięć rozbudowy i modernizacji systemu powiadamiania i ostrzegania ludności z budżetu Wojewody
3. Współpraca z Wojewodą Śląskim i Starostą Powiatu Będzińskiego w zakresie budowy chodników na terenie gminy Psary
4. Współpraca z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad, Wojewodą Śląskim i Starostą Powiatu Będzińskiego w zakresie przebudowy dróg i modernizacji nawierzchni dróg przebiegających na terenie gminy Psary
5. Możliwość pozyskania funduszy pomocowych ze środków unijnych,

MSWiA oraz Wojewody Śląskiego

Zagrożenia:

1. Ograniczona możliwość powiadamiania i ostrzegania ludności o zagrożeniach
2. Przestępczość na terenie gminy Psary (kradzieże, włamania, rozboje)
3. Akty wandalizmu oraz niszczenia mienia społecznego i prywatnego
4. Wypadki i kolizje drogowe
5. Możliwość rozwinięcia działalności dealerów narkotyków i substancji odurzających na terenie Gminy

Priorytet VII Kultura

Silne strony:

1. Silne społeczne poczucie więzi w sferze dziedzictwa kulturowego
2. Potencjał rozwojowy związany z coraz większym zainteresowaniem kulturą wśród dzieci, młodzieży i dorosłych, coraz szersza oferta przedsięwzięć kulturalnych skierowanych do mieszkańców
3. Znaczna liczba uznanych w regionie i Polsce twórców kultury - mieszkańców gminy Psary
4. Rozwinięta sieć instytucji upowszechniania kultury w gminie
5. Wysoki poziom przygotowania merytorycznego pracowników Gminnego Ośrodka Kultury
6. Działające przy GOK STOWARZYSZENIE „RAZEM” NA RZECZ GMINY PSARY oraz inne organizacje społeczne
7. Zmodernizowana baza materialna bibliotek
8. Bogaty księgozbiór
9. Profesjonalna kadra
10. Ciekawa oferta promocji książki i czytelnictwa
11. Strona internetowa informująca użytkowników o działaniach całej sieci bibliotek
12. Powstający katalog elektroniczny, rejestrujący zasób książek w centrali
13. Dobra współpraca z placówkami Oświatowymi, kulturalnymi, Ośrodkiem Pomocy Społecznej

14. Dbłość władz samorządowych o rozwój bibliotek i księgozbiorów
15. Środki finansowe powodujące stabilność i rozwój
16. Pozyskiwanie środków na rozwój Księgozbiorów i informatyzację Bibliotek

Słabe strony:

1. Niski budżet GOK uniemożliwiający pełne zabezpieczenie funkcjonowania jednostki i gwarantujący konieczny wkład własny przy ubieganiu się o środki pozabudżetowe
2. Zły stan techniczny infrastruktury instytucji kultury
3. Duże braki w wyposażeniu jednostek kultury
4. Mała ilość pracowników w stosunku do realizowanych projektów
5. Niedopasowanie obiektów bibliotek do potrzeb i oczekiwań odbiorców, brak wielofunkcyjnych sal
6. Infrastruktura biblioteczna nie przystosowana dla osób niepełnosprawnych
7. Placówki filialne bez komputerów i Dostępu do Internetu
8. Brak monitoringu bibliotek

Szanse:

1. Powstające nowe zespoły artystyczne
2. Duże zainteresowanie innowacyjnymi forami kultury
3. Duże możliwości rozwoju kolejnych form aktywności kulturalnej poprzez pozyskiwanie pozabudżetowych środków pozabudżetowych
4. Wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców gminy
5. Wzrost księgozbiorów, dostosowanych do potrzeb i zainteresowań użytkowników
6. Łatwy dostęp do informacji
7. Większa dostępność do Funduszy unijnych przeznaczonych Na rozwój bibliotek i czytelnictwa

Zagrożenia:

1. Ograniczone możliwości ubiegania się o środki pozabudżetowe ze względu na brak wkładu własnego

2. Wysokie koszty organizacji imprez plenerowych spowodowane brakiem odpowiedniego sprzętu
3. Utrudnienia w organizacji wielu form zajęć podyktowane złym stanem technicznym budynków kultury
4. Tendencje do ignorowania oferty bibliotek ze względu na łatwość dostępu do pirackich kopii filmów, książek i muzyki za pośrednictwem Internetu
5. Spadek czytelnictwa

Priorytet VIII Kultura fizyczna

Silne strony:

1. Szkolna infrastruktura sportowa
2. Duże zainteresowanie dzieci i młodzieży
3. Duża ilość piłkarskich klubów sportowych, dysponujących bazą w postaci boisk sportowych
4. Warunki geograficzne sprzyjające aktywnym formom wypoczynku

Słabe strony:

1. Brak kadry trenerskiej w innych niż piłka nożna dyscyplinach sportu
2. Niewystarczająca ilość imprez sportowych, rekreacyjnych i turystycznych o charakterze otwartym
3. Zbyt mała ilość zajęć pozalekcyjnych o charakterze sportowym
4. Brak infrastruktury okołoturystycznej
5. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój kultury fizycznej
6. Niewystarczająca infrastruktura sportowo - rekreacyjna w sołectwach

Szanse:

1. Wzrost zainteresowania aktywnymi formami wypoczynku

2. Atrakcyjność turystyczno-rekreacyjna gminy dla jej mieszkańców i mieszkańców aglomeracji
3. Rozwój usług okołoturystycznych
4. Duża liczba animatorów sportu i rekreacji

Zagrożenia:

1. Wzrost ilości dzieci z wadami postawy
2. Konkurencyjność ośrodków miejskich pod względem oferty rekreacyjno-sportowej
3. Problem z pozyskaniem kadry
4. Pogarszanie się ogólnego poziomu rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży

III. PLANOWANE ZADANIA W LATACH 2009-2016 NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

III.1. Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary

W wyniku prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji określono **cel ogólny oraz cele szczegółowe**, które stały się wyznacznikiem działań w ramach procesu rewitalizacji w Psarach. Cele te odzwierciedlają potrzeby mieszkańców i aspiracje władz, a jednocześnie stanowią spójną listę kierunków działań służących podniesieniu konkurencyjności miasta i wzrostu jakości życia mieszkańców. Realizacja zadań LPR służyć ma uczynieniu z Psar gminy o porównywalnym poziomie rozwoju, jak podobnej wielkości ośrodki miejskie w Europie. Realizacja Programu ma także służyć dążeniu do założonej misji rozwoju gminy Psary, określonej w Strategii Rozwoju Gminy Psary na lata 2006-2015.

Celem ogólnym Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary jest rozwój Gminnej Strefy Aktywności Gospodarczej oraz kreowanie Centrum Gminy poprzez: - kompleksową odnowę przestrzeni gminnej(kreowanie korzystnego klimatu dla przedsiębiorczości oraz restrukturyzacja przemysłu), jak również społeczną (bezpieczeństwo publiczne i socjalne, ofertę kulturalno-sportową, wspieranie osób potrzebujących).

III.2. Cele szczegółowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Psary:

Cel ogólny LPR Gminy Psary realizowany poprzez wymienione poniżej cele szczegółowe:

1. budowa i modernizacja infrastruktury drogowej w ramach kompleksowej rewitalizacji infrastruktury drogowej
2. utworzenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, usługi i produkcję
3. inwestycje w infrastrukturę społeczną (w szczególności edukacyjną, rekreacyjną i sportową), służące poprawie jakości życia mieszkańców,
4. budowa lub modernizacja lokalnej bazy kulturalnej i turystycznej
5. wzmocnienie integracji społecznej i bezpieczeństwa w gminie Psary
6. inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska

– załącznik nr 3. Tabela zadań LPR wraz ze źródłami finansowania oraz harmonogramem

Tabela 38. Cel ogólny LPR Gminy Psary

Lp.	Nazwa planowanego działania	Ramowy harmonogram realizacji	Źródła finansowania	Szacunkowe nakłady do poniesienia
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej w ramach kompleksowej rewitalizacji infrastruktury drogowej - drogi 				
1	Remont nawierzchni ul. Reymonta w Psarach	2010-2012	Środki własne	330 000,00
2	Remont nawierzchni ul. Kasztanowej w Psarach	2010-2012	Środki własne	340 000,00
3	Remont nawierzchni ul. Belnej w Strzyżowicach	2010-2012	Środki własne	350 000,00
4	Budowa drogi gminnej ul. Parkowa w Strzyżowicach	2010-2012	Środki własne	200 000,00
5	Remont ul. Granicznej w Psarach i Strzyżowicach	2010-2011	środki własne NPPDL	8.100.000,00
6	Budowa nawierzchni drogi gminnej ul. Podwale w Strzyżowicach	2011-2012	środki własne	350.000,00

7	Remont nawierzchni ul. Szkolnej w Preczowie	2012-2016	środki własne	Wg projektu
8	Utwardzenie i położenie nawierzchni na ul. Jaworowej w Preczowie	2012-2016	środki własne	Wg projektu
9	Utwardzenie i położenie nawierzchni na ul. Brzeźnej w Preczowie	2010-2012	środki własne	Wg projektu
10	Budowa drogi z Preczowa do Sarnowa po trasie tzw. "stara kolei"	2012-2016	środki własne	Wg projektu
11	Budowa drogi do cmentarza w Preczowie	2012-2016	środki własne	Wg projektu
12	Budowa drogi od ulicy Polnej w Preczowie w kierunku Sarnowa	2012-2016	środki własne	Wg projektu
13	Utwardzenie lub wymiana nawierzchni dróg gminnych	2011-2016	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
<ul style="list-style-type: none"> • Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej w ramach kompleksowej rewitalizacji infrastruktury drogowej - chodniki i infrastruktura towarzysząca 				
1	Budowa chodnika przy ul. Jasnej w Sarnowie	2010-2012	środki własne RPO, PROW	150.000,00
2	Budowa chodników przy drogach gminnych	2010-2016	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
3	Dobudowa punktów oświetlenia ulicznego	Zgodnie z rocznym harmonogramem	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
4	Budowa zatoki autobusowej w Malinowicach	2010-2012	środki własne RPO, PROW	200 000,00
5	Budowa parkingu przy Urzędzie Gminy Psary	2010-2011	środki własne RPO, PROW	100 000,00
6	Remont mostu na rzece Czarna Przemsza w Preczowie	2012-2016	środki własne RPO,	Wg projektu
7	Przebudowa szatni LKS w Psarach	2010-2012	środki własne RPO, PROW	10.000,00
8	Budowa szatni LKS w Strzyżowicach	2010-2012	środki własne RPO, PROW	10 000,00
9	Budowa szatni LKS w Sarnowie	2010-2012	środki własne RPO, PROW	10.000,00
10	Budowa szatni LKS w Preczowie	2010-2012	środki własne RPO, PROW	10 000,00
11	Remont szatni LKS w	2010-2012	środki własne	

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

	Górze Siewierskiej		RPO, PROW	10.000,00
12	Budowa budynku socjalnego wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjno – sportowe przy ul. Szkolnej 100 w Psarach	2010-2011	środki własne RPO, PROW	1.650.000,00
13	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w Sołectwach Gminy Psary na placu zabaw	2009-2010	środki własne PROW	680.477,82
14	Termomodernizacja Gminnego Centrum Medycznego w Psarach	2010	środki własne RPO, WFOŚiGW	1.800.000,00
15	Przebudowa boisk przy Szkole Podstawowej w Gródkowie	2010-2016	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
16	Zagospodarowanie parku wokół pomnika Żołnierzy Radzieckich	2010-2016	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
17	Wytyczenie ścieżek rowerowych na terenie Gminy Psary	2010-2016	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
18	Remont ,rozbudowa i termomodernizacja remizy OSP w Preczowie	2010-2012	środki własne RPO, PROW	wg projektu
19	Remont, termomodernizacja i zagospodarowanie na potrzeby OSP budynku po byłym Kółku Rolniczym w Preczowie	2011-2016	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
20	Zagospodarowanie terenu przy remizie OSP w Preczowie na cele kulturalno-rekreacyjno-sportowe	2011-2012	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
21	Remont i rozbudowa „Sceny Letniej” w Preczowie.	2011-2013	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
22	Remont remizy OSP w Psarach	2010-2011	środki własne RPO, PROW	Wg projektu
23	Budowa rozbudowa remizo-świetlicy w OSP Strzyżowicach	2011-2012	środki własne RPO, PROW	821.862,35

24	Termomodernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Górze Siewierskiej	2011-2012	środki własne RPO,PROW	Wg projektu
25	Budowa parkingu przy remizie OSP w Strzyżowicach	2011-2012	środki własne RPO,PROW	Wg projektu
26	Budowa zatoki przystankowej na miejscu dawnej pętli autobusów PKS przy ulicy Sosnowej w Preczowie	2012-2016		Wg projektu
<ul style="list-style-type: none"> inwestycje w infrastrukturę ochrony środowiska 				
1	Budowa wodociągu gminnego Sarnów - Preczów	2009-2010	środki własne dotacja Województwa Śląskiego pożyczka WFOŚiGW	3.164.836,90
2	Budowa sieci wodociągowej przy ul. Kolejowej w Psarach	2009 -2010	środki własne	26.977,32
3	Wymiana wodociągów na ulicach: Brzeżnej,Dębowej,Górnej,Ja worowej,Sosnowej,Zielonej i Wiejskiej w Preczowie	2012-2016	środki własne RPO,PROW	Wg projektu
4	Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Gminie Psary – I etap	2010-2016	środki własne RPO,PROW	Wg projektu
5	Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Gminie Psary – II etap	2010-2016	środki własne RPO,PROW	Wg projektu
6	Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Gminie Psary – III etap	2010-2016	środki własne RPO,PROW	Wg projektu
7	Wymiana wodociągu w Dąbiu i Gołąszy	2010-2011	środki własne PROW	2.200.000,00
8	Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców Gminy Psary	2010-2016	środki własne WFOŚiGW	Wg projektu EKO -GMINA

III.3. Inne planowane projekty i zadania inwestycyjne

- **W zakresie infrastruktura technicznej**
  1. Zmniejszenie liczby awarii wodociągowych oraz strat wody
  2. Rozbudowa sieci wodociągowych w miejscach przyszłej zabudowy mieszkaniowej
  3. Zlikwidowanie barier architektonicznych
- **W zakresie oferty edukacyjnej :**
  1. Rozszerzenie oferty edukacyjnej placówek oświatowych
  2. Likwidacja barier architektonicznych utrudniających dostęp uczniów niepełnosprawnych do usług edukacyjnych
  3. Upowszechnienie wśród społeczności szkolnej aktywnego stylu życia
  4. Rozszerzenie oferty zajęć o charakterze korekcyjno-kompensacyjnym
  5. Wspomaganie wczesnego rozwoju dzieci
  6. Kształtowanie pozytywnych postaw w celu eliminacji zachowań agresywnych
  7. Systematyczna modernizacja i wzbogacanie wyposażenia placówek oświatowych
- **W zakresie pomocy społecznej**
  1. Realizacja założeń Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
  2. Realizacja założeń rocznych gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie przemocy
  3. Realizacja założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii
- **W zakresie ochrony środowiska**
  1. Uporządkowanie gospodarki odpadami
    - Poprawa gminnego systemu gospodarki odpadami
    - Stworzenie gminnego programu usuwania wyrobów zawierających

azbest

2. Polepszenie jakości powietrza

- Promocja odnawialnych źródeł energii
- Rozwój systemu ograniczenia niskiej emisji

3. Podnoszenie jakości środowiska i ochrony walorów przyrodniczych

- Wprowadzenie form ochrony przyrody
- Poprawa ochrony ziemi poprzez rekultywację terenów zdegradowanych i ich rewitalizacja
- Rozwój edukacji ekologicznej

• **W zakresie bezpieczeństwa**

1. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy
2. Poprawa bezpieczeństwa w szkołach
3. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym

• **W zakresie kultury**

1. Zacieśnianie współpracy między gminnej, międzyregionalnej i międzynarodowej
2. Rozwój oferty kulturalnej zgodnie z zapotrzebowaniem i oczekiwaniami społecznymi
3. Rozwijanie działalności GOK w kierunku centrum aktywności lokalnej
4. Budowanie społeczeństwa informacyjnego
5. Likwidacja barier architektonicznych utrudniających dostęp osób niepełnosprawnych do placówek kultury

• **W zakresie kultura fizycznej**

1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży
2. Wprowadzenie programu „GAT” (Gmina Atrakcyjna Turystycznie)

IV. Wytyczne w zakresie mieszkalnictwa .

Oczekiwane wskaźniki osiągnięć zadań rewitalizacji

Tabela 39. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć zadań rewitalizacji

Lp.	Kryterium	Wskaźnik	Wartość docelowa
1.	Wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia	Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności	46
2.	Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	3,9
3.	Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń	Liczba przestępstw na 1 tys. ludności	33,9
		Czyny karalne osób nieletnich na 1 tys. nieletnich	28,9
4.	Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	9,4

V. Główne źródła finansowania projektów związanych z rewitalizacją

Projekty przewidziane do realizacji w ramach Lokalnego Planu Rewitalizacji Gminy Psary finansowane będą z budżetu gminy Psary zatwierdzonego uchwałą Rady

Gminy w danym roku budżetowym. Projekty te wynikają również z założeń Wieloletniego Planu Inwestycyjnego gminy i są aktualizowane wraz z postępem wdrażania LPR.

Pozostałymi źródłami współfinansowania LPR są środki pochodzące z funduszy strukturalnych takich jak EFRR oraz EFS przewidzianych celami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 – 2013, Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz innych programów operacyjnych np. PROW, NPPDL w okresie programowania 2007 – 2013. Dodatkowymi źródłami finansowania przedsięwzięć w zakresie rewitalizacji mogą być środki pochodzące z kredytów i pożyczek WFOŚiGW oraz Europejskiego Banku Inwestycyjnego, jak również z instrumentu finansowego Jessica realizowanego przez Samorząd Województwa Śląskiego.

W ramach partnerstwa publiczno - prywatnego odrębnym źródłem finansowania mogą być środki pochodzące ze źródeł inwestorów prywatnych.

VI. SYSTEM WDRAŻANIA I AKTUALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

System wdrażania Lokalnego Planu Rewitalizacji opiera się na przyjętym przez Radę Gminy dokumencie programowym. Realizacja LPR należy do zadań własnych gminy. Za realizację celu ogólnego oraz celów szczegółowych odpowiada wójt. W celu efektywnego wdrażania i koordynowania procesu realizacji LPR powołano Pełnomocnika ds. Rewitalizacji który odpowiada za efektywne wdrażanie programu.

VII. SYSTEM MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Monitoring realizacji Lokalnego Planu Rewitalizacji Gminy Psary należeć będzie do Zespołu ds. rewitalizacji, który składać się będzie z resortowych pracowników wydziałów merytorycznych urzędu oraz przedstawicieli jednostek podległych gminie. Monitoring realizacji LPR następować będzie poprzez opracowanie rocznych sprawozdań z realizacji LPR sporządzanych przez Zespół ds. rewitalizacji koordynowany przez Pełnomocnika ds. rewitalizacji. Sprawozdanie z realizacji przedłożone zostanie Wójtowi Gminy.

W przypadku istotnych zmian skutkujących koniecznością zmiany zapisów LPR, następuje proces aktualizacji LPR. Proces aktualizacji LPR prowadzony jest przez Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, który zapewni szeroki udział partnerów społecznych i gospodarczych w procesie aktualizacji oraz konsultacji Planu

Proces monitorowania i oceny LPR prowadzony będzie w oparciu o postępy w realizacji zakładanych wskaźników w stosunku do ich wartości bazowej. Dane do określenia stopnia realizacji programu agregowane będą przez poszczególnych członków Zespołu ds. rewitalizacji na podstawie zakładanych wskaźników docelowych osiągniętych na poziomie poszczególnych zadań inwestycyjnych, jak również na podstawie wskaźników docelowych właściwych dla celów szczegółowych.

VIII. ZAŁĄCZNIKI

1. Diagnoza społeczno – gospodarcza Gminy Psary
2. Tabele finansowe
3. Tabela zadań LPR wraz ze źródłami finansowania oraz harmonogramem
4. Gmina Psary – Mapa obszaru rewitalizacji

Załącznik nr 1.

***Diagnoza Społeczno – Gospodarcza
Gminy Psary***

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

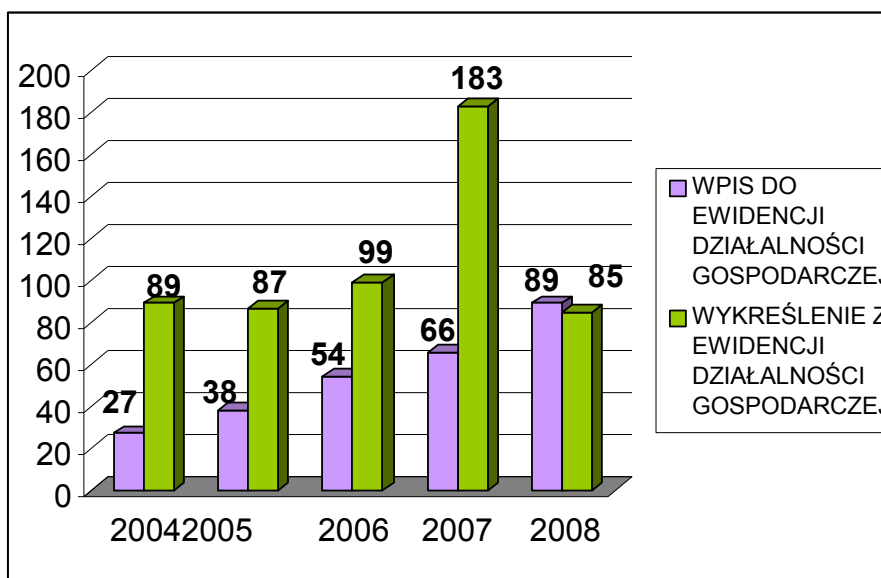
Poniższa diagnoza ma za zadanie zobrazowania sytuacji społeczno – gospodarczej Gminy Psary w okresie 2004 – 2008.

Tabele i wykresy są odzwierciedleniem danych statystycznych i liczbowych, które odzwierciedlają różne zagadnienia pracy Urzędu Gminy Psary i jego wydziały.

- Wpisów do ewidencji działalności gospodarczej z roku na rok przybywa, a tym samym zwiększa się rynek pracy. Na przełomie 2004 i 2008 roku otworzono o 62 działalności więcej 69,99 % więcej działalności gospodarczej. Może, świadczyć to o tym, iż coraz więcej „młodych” ludzi inwestuje w swoją przyszłość, stawiając na własną firmę. Wyniki te prezentuje poniższa tabela.

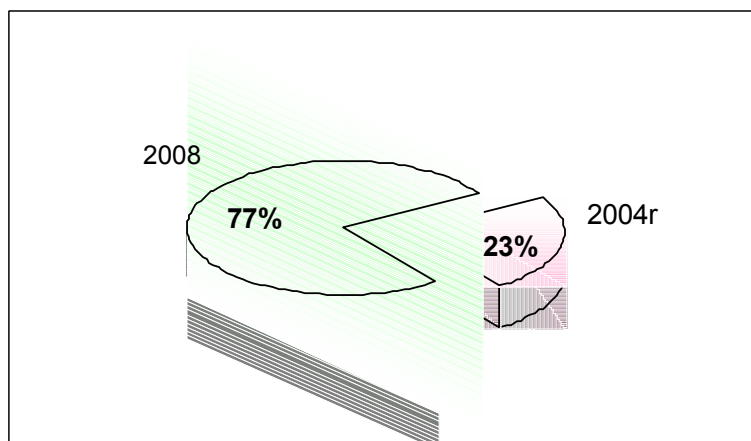
Tabela 1. Ilość dokonywanych wpisów i wykreśleń z ewidencji działalności gospodarczej na lata 2004-2008:

ROK	WPIS DO EWIDENCJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	WYKREŚLENIE Z EWIDENCJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
2004	27	89
2005	38	87
2006	54	99
2007	66	183
2008	89	85

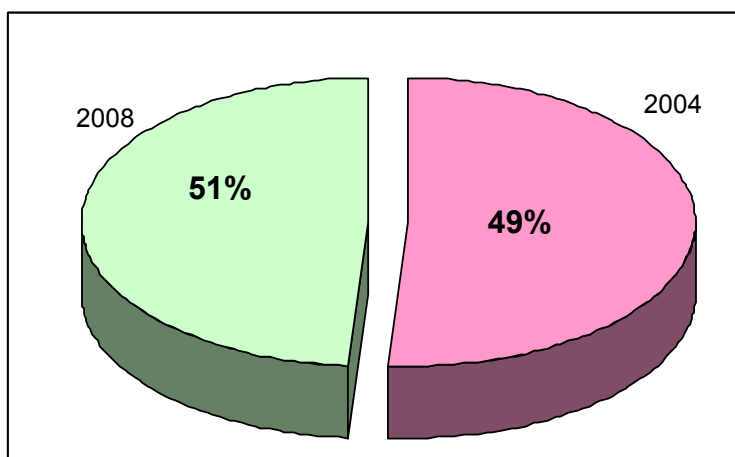
Wykres. 1 Ilość dokonywanych wpisów i wykreśleń z ewidencji działalności gospodarczej na lata 2004-2008:

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Wykres 2 . Wzrost wpisów do ewidencji gospodarczej na przełomie lat 2004/2008 [w %]

- Wraz z wzrastającą liczbą wpisów do ewidencji maleje liczba wykreśleń z ewidencji. Ciągłe jest to niewielka różnica około 1 %. Jednakże niesie ona pozytywne rokowania na przyszły rynek pracy. Dodatkowo ten jeden procent, powoduje, iż jest więcej przedsiębiorstw na rynku, podnoszących konkurencyjność firm oraz walory przedsiębiorczości gminy.

Wykres 3. Spadek wykreśleń z ewidencji gospodarczej na przełomie 2004/2008 r. [w %]

- Największe bezrobocie w Gminie Psary na przełomie lat 2004/2008 było w roku 2004, gdzie wynosiło 794 osoby. Natomiast najmniejsze w roku 2008 wynosiło 329 osób. Bezrobocie na przełomie tych lat zmalało o 41,43 %.

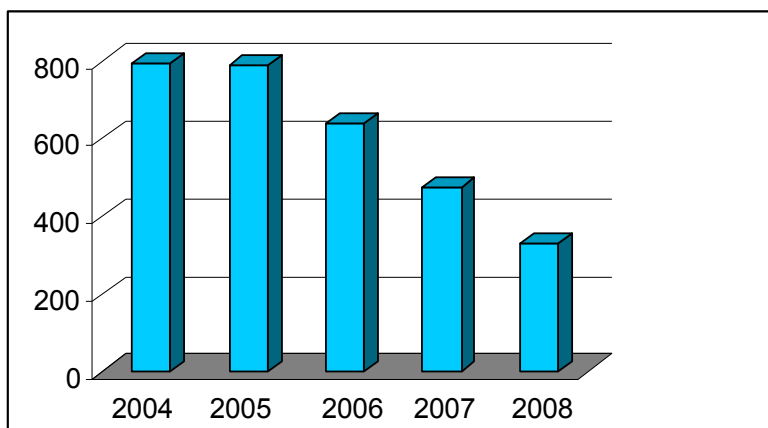
Wniosek z tego wynika, iż stopień bezrobocia spada, co jest spowodowane wzrostem liczby miejsc pracy na rynku. Można również wnioskować, iż coraz więcej osób podtrawi dostosować swoje kwalifikacje do obecnego zapotrzebowania na dzisiejszym rynku pracy.

Dokładny obraz tego przedstawia poniższa tabela:

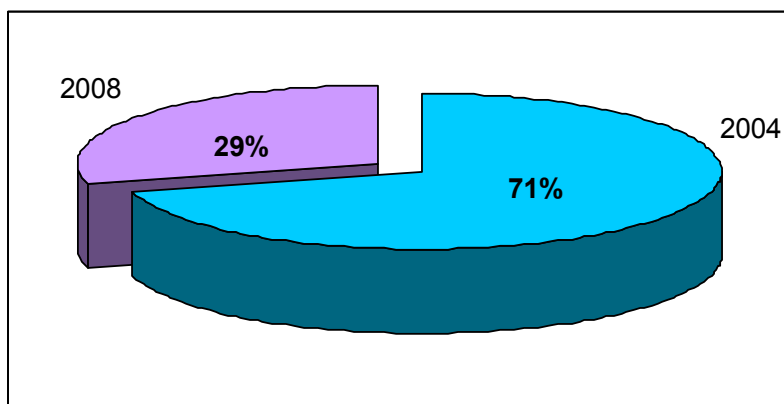
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Tabela 2. Bezrobotni zarejestrowanie w latach 2004 – 2008 z obszaru gminy Psary

Lata	Osoby zarejestrowane z terenu gminy Psary		Udział bezrobotnych z obszaru gminy Psary w bezrobociu ogółem w %	Liczba bezrobotnych ogółem
	Ogółem	Kobiety		
2004	794	456	6,3	12,558
2005	787	427	6,6	11,851
2006	638	379	6,3	10,090
2007	477	299	6,2	7,679
2008	329	190	6,6	4,935

Wykres 4. Bezrobotni zarejestrowanie w latach 2004 – 2008 z obszaru gminy Psary

Wykres 5. Procentowy wielkość bezrobocia w roku 2004 i 2008

- Najtrudniej ze znalezieniem pracy radzą sobie ludzie młodzi w wieku 25-34 lata, których liczba wynosi 98 osób. Co stanowi 29,78 % wszystkich bezrobotnych w gminie. Można przypuszczać, że są to osoby z wykształceniem policealnym oraz średnim zawodowym, których liczba jest największa i wynosi 108 osób. Natomiast najmniej zarejestrowanych jest w wieku 60-64 lat. – 2 osoby oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym - 33 osoby i wyższym – 35 osób. Bezrobotnych posiadających staż zawodowy w granicach 5-10 lat jest tylko 43 osoby, natomiast bez stażu, aż 80. (Tabela 3)

Wnioskować można, iż młodzi ludzie w granicach wieku ok. 25-34 lata nie posiadają jeszcze odpowiednich kwalifikacji oraz doświadczenia zawodowego, dlatego też mają często problem ze znalezieniem pracy niż osoby bardziej dojrzałe wiekowo dodatkowo posiadające stosunkowo

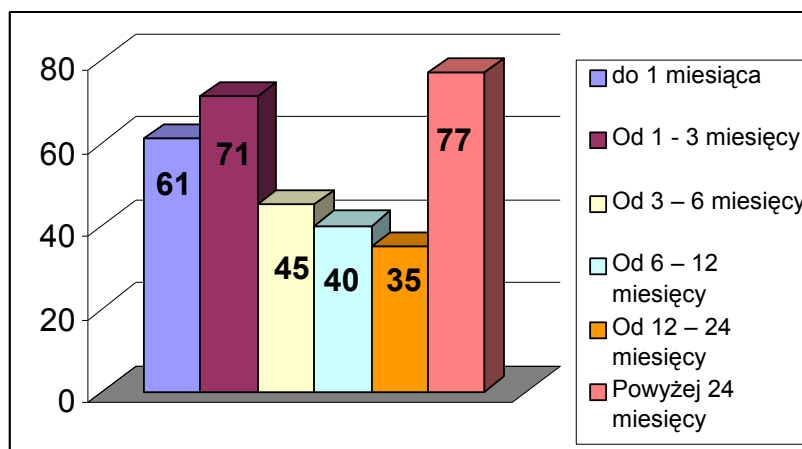
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

większe lata pracy. Dodatkowo znalezienie pracy, uzależnione jest od zdobytego wykształcenia. Osoby z wykształceniem wyższym są bardziej cenionymi pracownikami, niż posiadający tylko wykształcenie zawodowe.

W gminie Psary średnio w kwartale, 5 osób zarejestrowanych jako bezrobotnych znajduje zatrudnienie. Świadczy to o tym, iż rynek pracy ciągle się zmienia, można przypuszczać, że powstaje więcej przedsiębiorstw, firm. Pozwalających tym samym na lepszy rozwój Gminy.

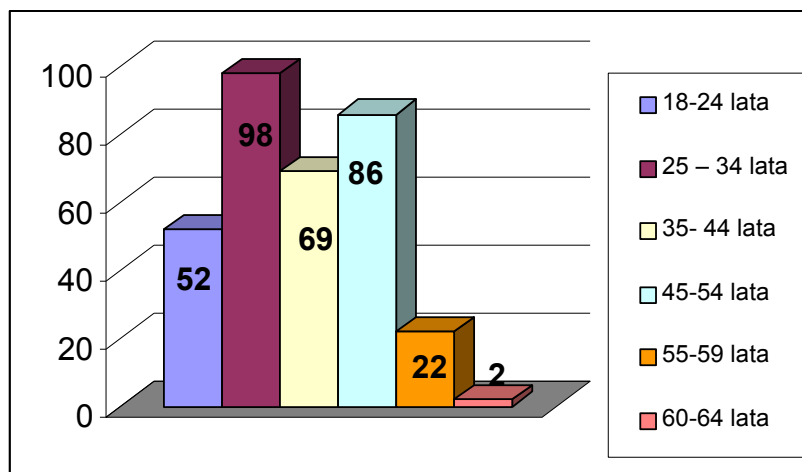
Tabela 3. Cechy społeczno – demograficzne osób bezrobotnych z terenu Gminy Psary (stan na 31.12.2008r.)

WYKSZTAŁCENIE		LICZBA BEZROBOTNYCH
Czas pozostania bez pracy	do 1 miesiąca	61
	Od 1 - 3 miesięcy	71
	Od 3 – 6 miesięcy	45
	Od 6 – 12 miesięcy	40
	Od 12 – 24 miesięcy	35
	Powyżej 24 miesięcy	77
	ogółem	329
Wiek	18-24 lata	52
	25 – 34 lata	98
	35- 44 lata	69
	45-54 lata	86
	55-59 lata	22
	60-64 lata	2
Wykształcenie	Wyższe	35
	Policealne i średnie zawodowe	108
	Średnie ogólnokształcące	33
	Zasadnicze zawodowe	65
	Gimnazjalne i poniżej	88
Staż pracy ogółem	Do 1 roku	33
	1 – 5	63
	5-10	43
	10-20	60
	20-30	41
	30 lat i więcej	9
	Bez stażu	80
ogółem		329

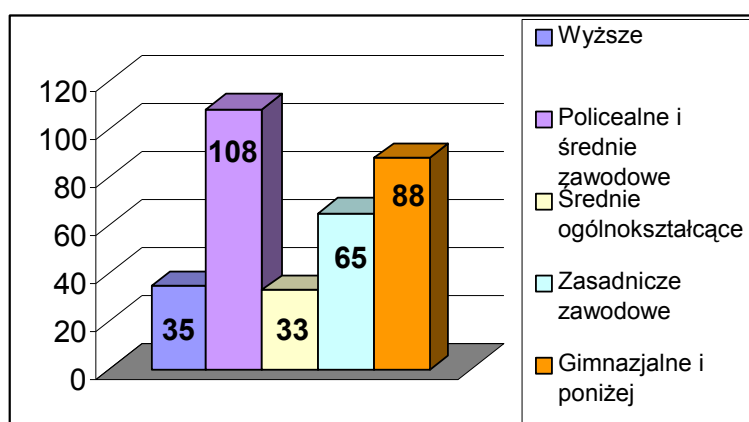

Wykres 6. Czas pozostania bez pracy bezrobotnych

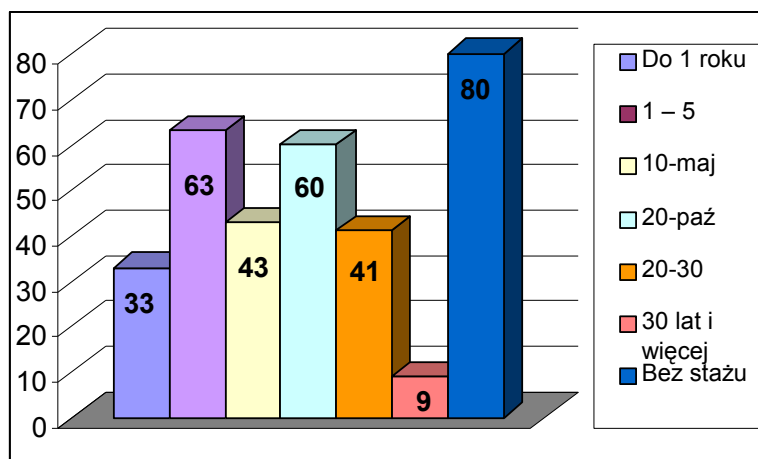
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Wykres 7. Wiek bezrobotnych.

Wykres 8. Wykształcenie bezrobotnych

Wykres 9. Staż pracy bezrobotnych

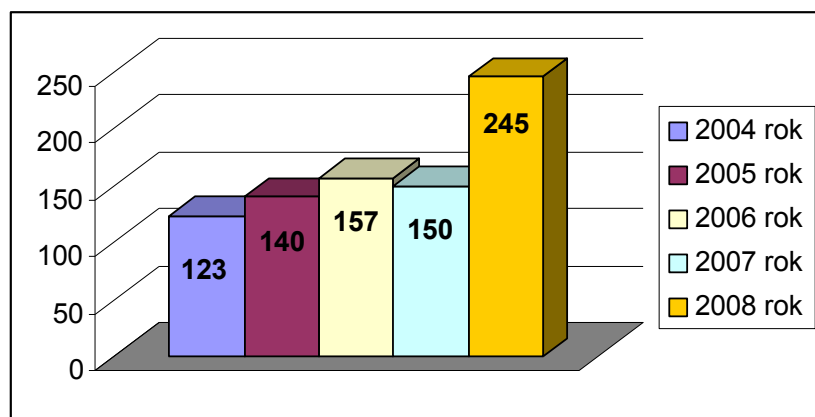
- Na terenie Gminy Psary, bezrobotni mają możliwość skorzystania z zaktywizowania. W latach 2004-2008 z programu aktywizacji skorzystało w sumie 815 osób. W przeciągu ostatnich 5 lat, liczba osób objętych programem aktywizacji zwiększyła się o 48 % tj. o 1,432 osoby (tabela 4).

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

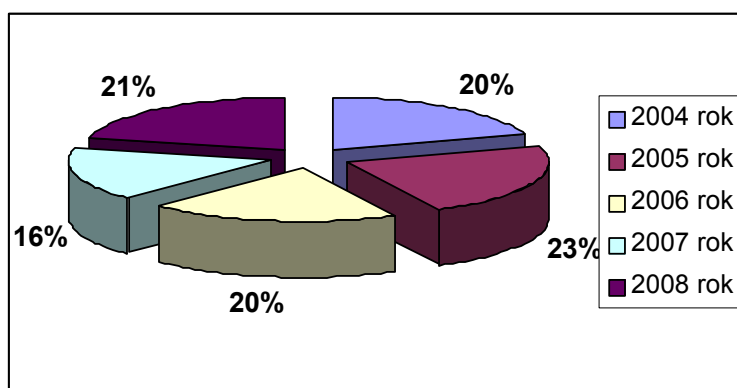
Liczba osób zaktywizowanych oraz jej ciągły wzrost świadczą o tym, iż coraz więcej osób jest gotowa zmienić swoje dotychczasowe kwalifikacje, na takie, które pozwolą im, łatwiej znaleźć pracę. Ludzie bezrobotni, nie chcą być tylko biernymi osobami, lecz czynnie uczestniczyć na rynku pracy. Można tu, również domniemywać, iż ludzie zaktywizowani chętniej otworzą własną działalność gospodarczą. Tym samym uatrakcyjniając przemysł gminny oraz zwiększając dotychczasowe miejsca pracy.

Tabela 4. Bezrobotni objęci działaniami aktywacji w latach 2004 – 2008

LATA	OSOBY ZAAKTYWIZOWANE Z TERENU GMINY PSARY		OSOBY ZAAKTYWIZOWANE OGÓŁEM
	OGÓŁEM	W %	
2004	123	7,8	1,557
2005	140	8,7	1,598
2006	157	7,8	2,010
2007	150	6,4	2,345
2008	245	8,2	2,989

Wykres 10. Bezrobotni objęci działaniami aktywacji w latach 2004 – 2008

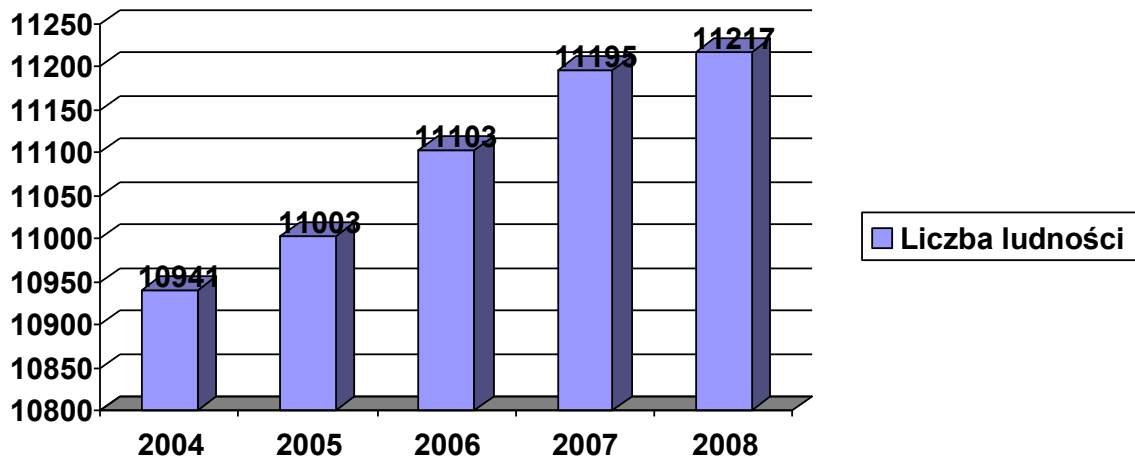

Wykres 11. Bezrobotni objęci działaniami aktywacji w latach 2004 – 2008 – w [%]

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

- Liczba mieszkańców Gminy Psary stan na:

- 31.12.2004 r. – 10 941
- 31.12.2005 r. – 11 003
- 31.12.2006 r. – 11 103
- 31.12.2007 r. – 11 195
- 31.12.2008 r. – 11 217

Wykres 12. Liczba mieszkańców Gminy Psary .

Jak wynika z powyższego wykresu, liczba ludności Gminy Psary z roku na rok wzrasta.

W przeciągu 5 lat zwiększyła się o 276 osób tj. 2,52 %.

Wynika z tego wniosek, iż coraz więcej ludzi postanawia powiększyć własną rodzinę np.: spowodowany poprawą finansową, znalezieniem nowej pracy. Ale także może to być przyczyną poprawy atrakcyjności turystycznej jak i przemysłowej regionu gminy Psary, która tym samym przyciąga nowych mieszkańców, nie wykluczone, że i nowych potencjalnych przedsiębiorców.

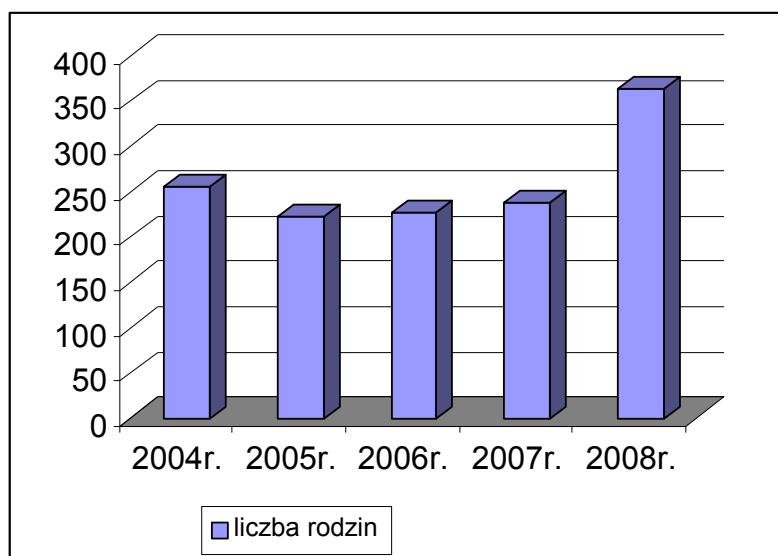
- Ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Psary na przełomie lat 2004 – 2008 skorzystało 1 307 rodzin. W roku 2005 liczba ta była najmniejsza – 222 rodziny, natomiast w roku 2008 była największa wynosiła 364 rodziny. Stanowi to wzrost udzielanych świadczeń o 63,96% do roku 2005.

Można analizować, iż wraz z przybywającą liczbą ludności w gminie, zwiększa się również liczba osób potrzebujących pomocy w postaci świadczeń społecznych. W wielu przypadkach korzystającymi ze świadczeń są małżeństwa, w których na utrzymanie całej rodziny pracuje tylko jeden jej członek. Dlatego też otrzymane wynagrodzenie nie jest wystarczające. Tym samym ludzie ci są zmuszeni do skorzystania z pomocy np.: gminy. Ale również, są to osoby starsze, samotne, których otrzymywana renta, emerytura jest niewielka i tym samym także nie wystarczająca na utrzymanie.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Tabela 5. Liczba osób, rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2004-2008

L.p.	Liczba rodzin i osób w rodzinie	Świadczenia pomocy społecznej				
		2004r.	2005r.	2006r.	2007r.	2008r.
1.	Liczba rodzin	256	222	227	238	364
2.	Liczba osób w rodzinie	770	598	605	628	877
3.	% udział klientów do liczby mieszkańców Gminy Psary	7%	5,4%	5,4%	5,6%	7,8%

Wykres 13. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2004-2008

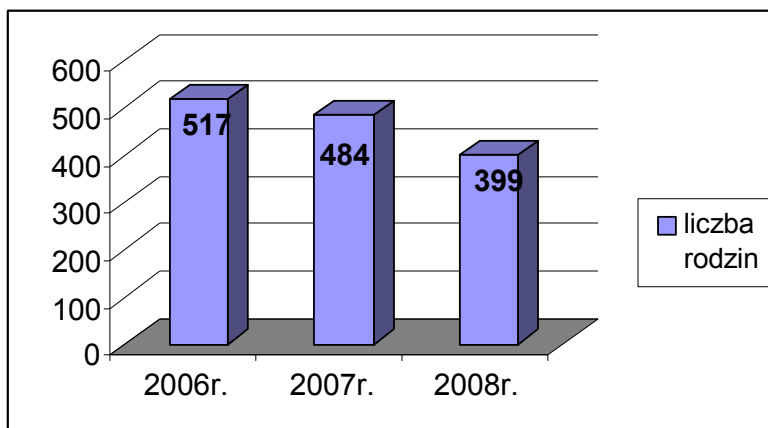
- Ze świadczeń rodzinnych w Gminie Psary na przełomie lat 2006 – 2008 skorzystało 1 400 rodzin. W roku 2006 liczba ta była największa – 517 rodziny, natomiast w roku 2008 była najmniejsza wynosiła 399 rodziny. Stanowi to ok. 118 rodzin tj. 22,82% mniej udzielanych świadczeń rodzinnych.

Ta pomniejszona liczba udzielanych świadczeń rodzinnych może być spowodowana poprawą bytowo - finansową rodziny, np.: w związku z otrzymaniem nowej posady – można to wnioskować z znacznej poprawy bezrobocia w gminie Psary. Kolejnym wariantem powodującym mniejsze ilość wypłat świadczeń rodzinnych, może być uzyskanie pełnoletności przez dziecko, na które do tej pory było wypłacane owo świadczenie.

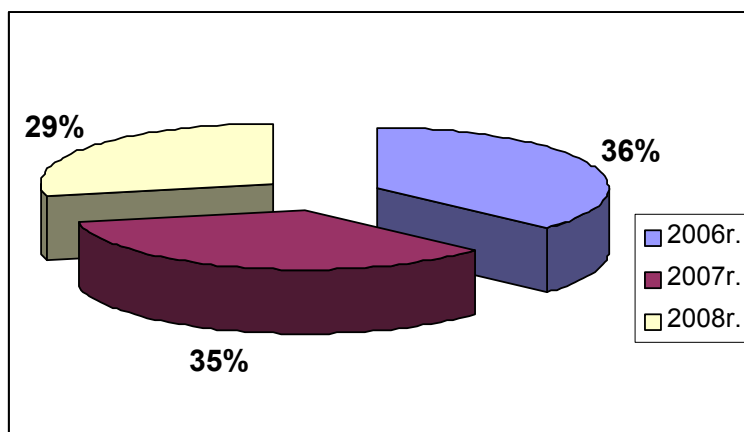
Tabela 6. Dotychczasowa liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2006 – 2008.

Liczba rodzin i osób	Świadczenia rodzinne udzielane mieszkańcom Gminy Psary w latach 2006 - 2008		
	2006r.	2007r.	2008r.
Liczba rodzin	517	484	399

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Wykres 14. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2006 – 2008.

Wykres 15. Liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne w latach 2006 – 2008. - w [%]

- Zestawienie statystyczne za 2008r Komenda Policji Wojkowice

Ogółem wszczętych 662

Zakończonych 772

Stwierdzonych 793

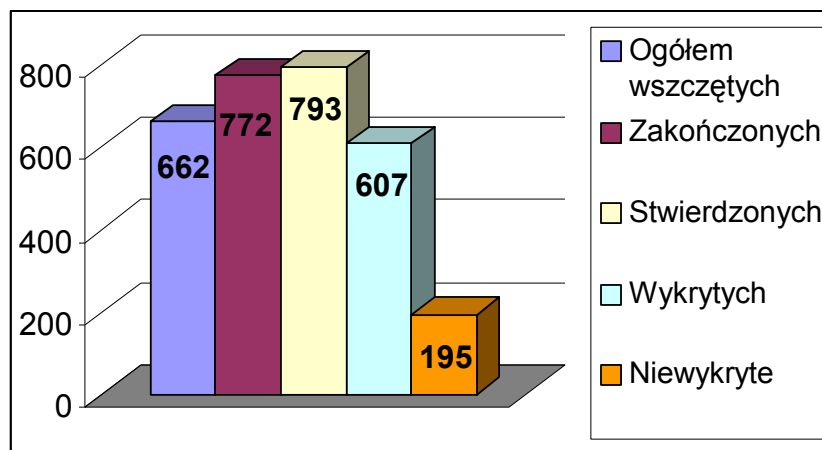
Wykrytych 607

Niewykrytych 195

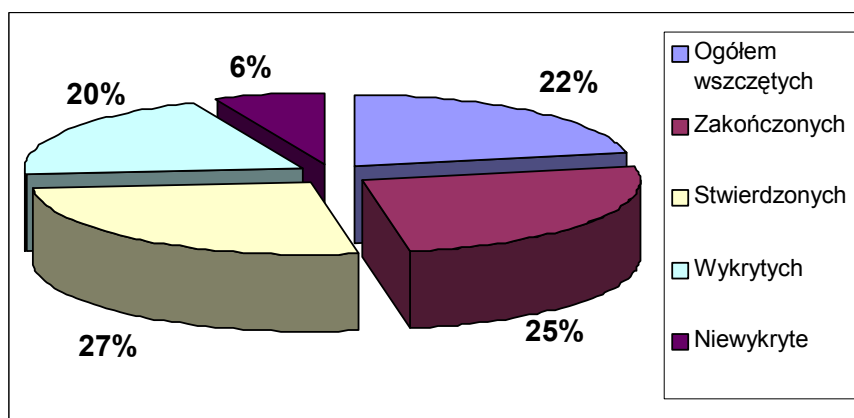
Wskaźnik wykrywalności za rok 2008 58,1%, czyli ponad połowę ze spraw zostało pomyślnie zakończona. Najwięcej z wykrytych spraw ma charakter „przestępstw rodzinnych”, których stwierdzono 45 i tyle samo wykryto. W tym przypadku ta 100% wykrywalność, może świadczyć o tym, iż Policja nie bagatelizuje „drobnych sprzeczek rodzinnych” lecz starają się z nimi walczyć. Niestety liczba ta również, wskazuje, że ciągle w wielu rodzinach dochodzi do maltretowania. Można przypuszczać, iż w większości dochodzi do nich pod wpływem nadużycia alkoholu. Najmniej spraw jest tytułu „uszczerbku na zdrowiu” z liczbą 12 stwierdzonych i 11 wykrytych. Niestety ciągle najwięcej ze stwierdzonych spraw, to kradzieże rzeczowe, z liczbą 115, z czego wykryto tylko 36. Liczby te nie są zadawalające. Przyczyną tak wielu kradzieży, są w większości głupie wybryki młodzieży,

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

dodatkowo, często pochodzących z rodzin patologicznych.

Wykres 16. Zestawienie statystyczne za 2008r Komenda Policji Wojkowice

Wykres 17. Zestawienie statystyczne za 2008r Komenda Policji Wojkowice wyrażony w [%]

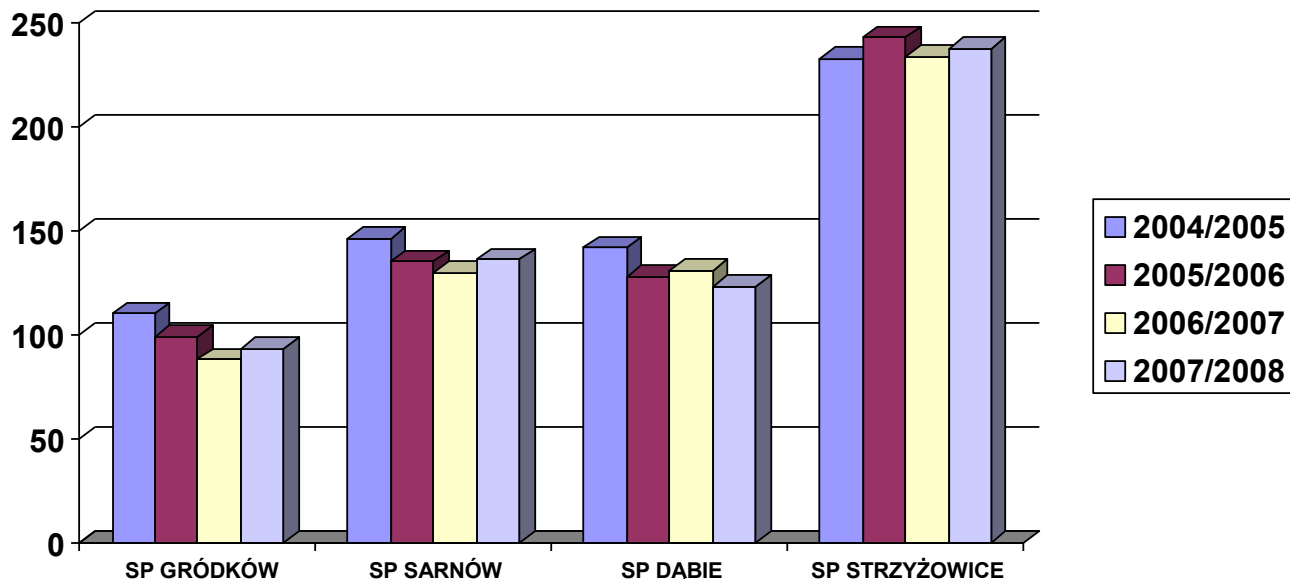
Tabela 7. Zestawienie statystyczne za 2008r Komenda Policji Wojkowice

	Wszczęte	Stwierdzone	Wykryte
Uszczerbek na zdrowiu	12	12	11
Udział w bójce lub pobiciu	9	16	12
Kradzież rzeczy	109	115	36
Kradzież z włam.samochodu:	2	2	-
Kradzież z włamaniem	58	72	17
Rozbój i wym. Rozbójnicze	12	22	21
Przestępstwa p-ko rodzinne	57	45	45

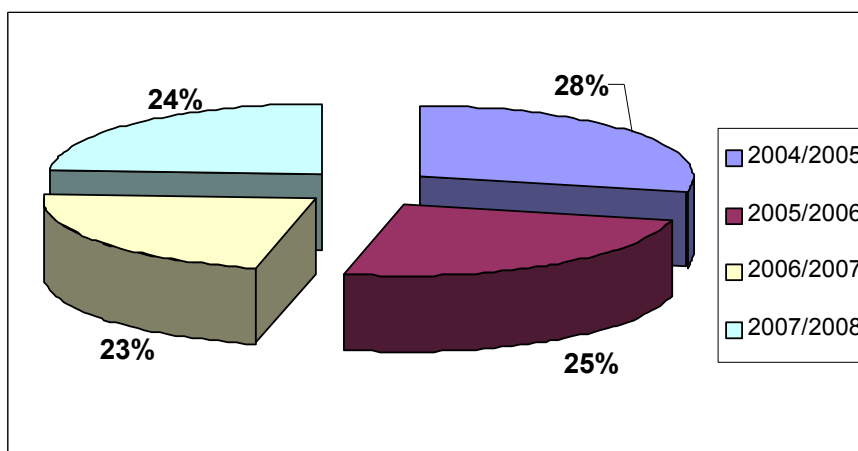
Liczba uczniów w szkołach podstawowych z gminy Psary w latach 2004/2008 wyniosła 2 409 uczniów.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Największa liczba uczniów była w latach 2004 /2005 – 631, natomiast najmniejsza w latach 2006/2007 – 583. Stanowi to o 7,6% mniej tj. o 48 uczniów. W roku szkolnym 2007/008 liczba uczniów wynosiła 590 czyli w porównaniu z rokiem wcześniejszym wzrosła o 17 dzieci, czyli o 2.91%

Wykres 10. Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych w latach 2004-2008

Wykres 11. Ogólna liczba uczniów szkół podstawowych w latach 2004-2008 - stosunek %

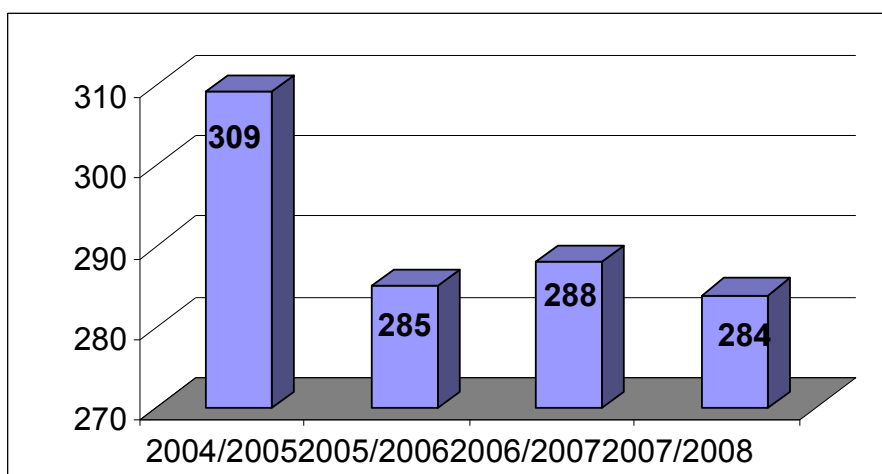
- Liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych z Gminy Psary w latach 2004/2008 wyniosła 1 166 uczniów. Największa liczba uczniów była w latach 2004 /2005 – 309, natomiast najmniejsza w latach 2007/2008 – 284. Stanowi to o 8,1% mniej tj. o 25 uczniów. Ta dość niewielka liczba uczniów w szkołach gimnazjalnych, w porównaniu ze szkołami podstawowymi spowodowana jest mniejszą ilością klas. W szkołach podstawowych jest ich 6 natomiast w gimnazjalnych tylko 3, czyli o połowę mniej. Może być to, również spowodowane niższym demograficznym.

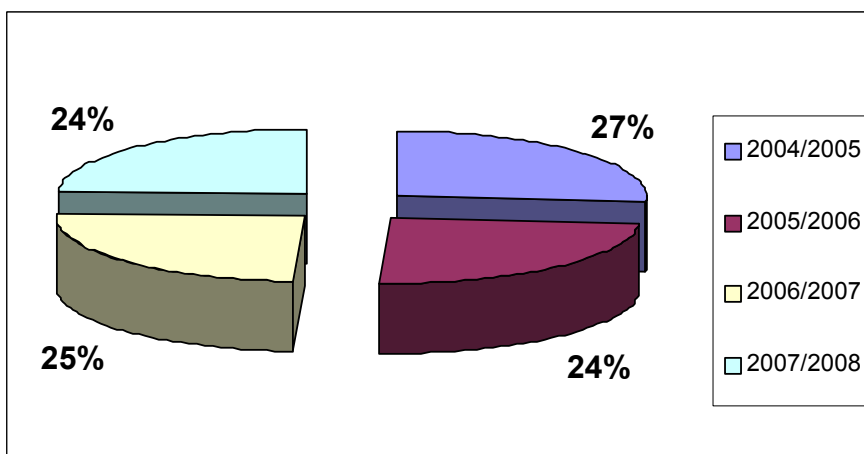
Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Tabela 8. Ogólna liczba uczniów gimnazjum w latach 2004-2008

Rok szkolny	Liczba uczniów w gimnazjum
2004/2005	309
2005/2006	285
2006/2007	288
2007/2008	284

Wykres 12. Ogólna liczba uczniów gimnazjum w latach 2004-2008

Wykres 13. Ogólna liczba uczniów gimnazjum w latach 2004-2008 - stosunek %

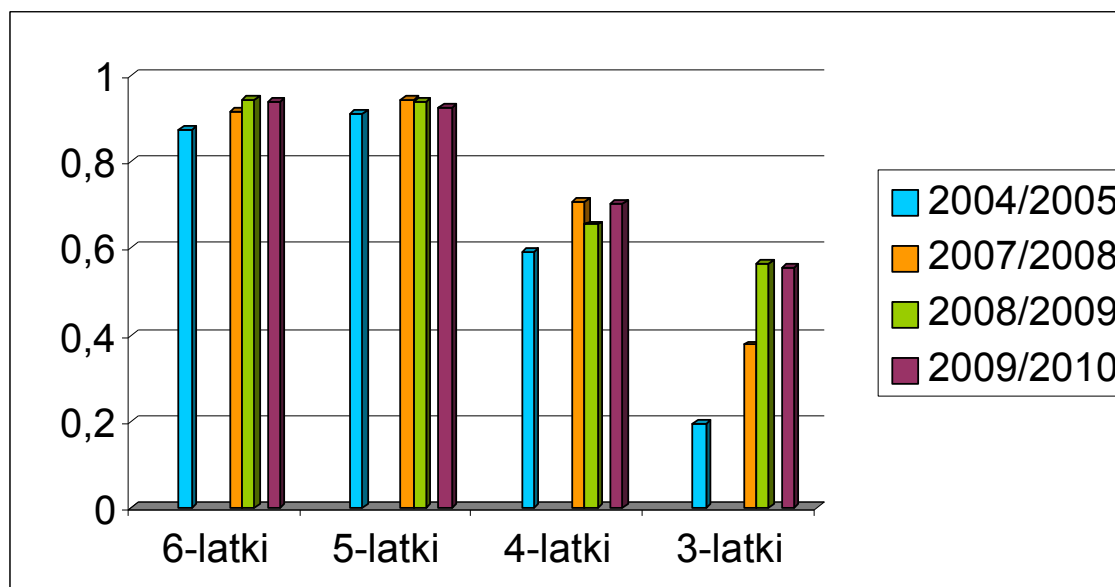
- Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola z gminy Psary w latach 2004/2010 wyniosła średnio 74,13%. Największy % dzieci był w latach 2008 /2009 – 78%, natomiast najmniejsza w latach 2004/2005 – 64,6% o 13,4 % mniej dzieci objętych było opieką przedszkolną. Najwięcej dzieci jest w wieku 6 lat (84,37%) natomiast najmniej w wieku 3 lat (42,77%). Ta dość spora różnica, która wynosi 41,60% uczestnictwa dzieci 3 letnich w stosunku do dzieci 6 letnich, może być spowodowana tym, iż dzieci 6 letnie mają już obowiązek chodzenia do

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

przedszkola – zerówki, natomiast dzieci 3 letnie nie mają tego obowiązku. Wiele matek małych – 3 letnich dzieci opiekuje się nimi, bojąc się, iż ich pociecha jest jeszcze za mała na pójście do przedszkola lub też jest osobą niepracującą, której nie stać na opłacenia placówki lub może sobie pozwolić na pozostanie z dzieckiem w domu.

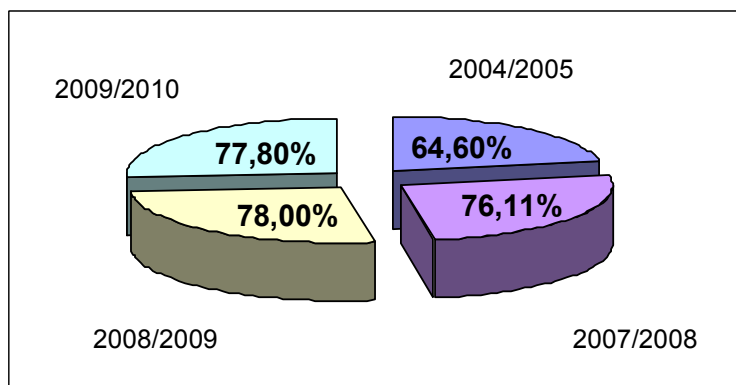
Tabela 9. Analiza porównawcza sytuacji w latach 2004/2005, 2007/2008, 2008/2009,

	6-latki	5-latki	4-latki	3-latki	Razem:
2004/2005 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	87,4%	91,2%	59,2%	19,3%	64,6 %
2007/2008 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	91,6 %	94,6 %	70,7 %	37,7 %	76,11 %
2008/2009 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	94,5%	94,0%	65,6%	56,4%	78,0%
2009/2010 % objęcia opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy	94,0%	92,5%	70,5%	55,7%	77,8%

Wykres 14. Dzieci objęte opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Wykres 15. Dzieci objęte opieką przedszkolną przez placówki funkcjonujące na terenie gminy – stosunek %

Załącznik nr 2.

Tabele finansowe

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Tabela 1. BUDŻET GMINY PSARY w latach 2004-2008

ROK	Budżet ustalony na dany rok		Budżet na dzień 31.12. danego roku	
	Dochody budżetowe	Wydatki budżetowe	Dochody budżetowe	Wydatki budżetowe
2004	12 304 744	13 514 468	14 008 503	15 101 339
2005	15 192 243	15 174 966	16 042 979	16 533 152
2006	17 172 997	19 662 797	17 933 710	21 228 510
2007	18 795 920	18 851 618	19 802 081	22 271 050,14
2008	20 708 847,07	22 326 427,07	23 299 286,82	26 371 875,82

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetu za lata 2004 - 2008

Tabela 2. Wykonanie dochodów budżetowych w 2004 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	14 008 503	13 482 526	96,2
Dochody własne	3 223 127	2 769 700	85,9
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	5 064 382	4 994 939	98,6
Dotacje celowe z zakresu administracji rządowej	933 683	931 518	99,8
Dotacje celowe na zadania własne	89 252	89 247	100,0
Środki na dofinansowanie własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł	319 214	319 214	100,0
Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej	12 962	12 962	100,0
Dotacje otrzymane z funduszy celowych	118 414	117 488	100,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	223 582	223 582	100,0
Część oświatowa subwencji ogólnej	4 003 380	4 003 380	100,0

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Część rekompensująca subwencji ogólnej	9 507	9 507	100,0
--	-------	-------	-------

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 3. Wykonanie dochodów budżetowych w 2005 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	16 042 979	15 977 738	99,6
Dochody własne	4 421 207	4 113 384	93,0
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	5 518 699	5 761 874	104,4
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1 178 050	1 176 218	99,9
Dotacje celowe na zadania własne	183 796	183 614	99,9
Dotacje celowe na zadania realizowane na podstawie porozumień między jednostkami sam. terytorialnego	9 747	9 747	100,0
Dotacje otrzymane z funduszy celowych	27 500	27 500	100,0
Część oświatowa subwencji ogólnej	4 019 755	4 019 755	100,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	737 735	737 735	100,0

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 4. Wykonanie dochodów budżetowych w 2006 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	17 933 710	17 266 654,13	96,2
Dochody własne	4 049 678	4 007 409,62	98,9
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	6 168 349	6 448 074,24	104,5
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1 609 987	1 607 134,29	99,8
Dotacje celowe na zadania własne	281 590	278 242,98	98,8

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Środki na dofinansowania własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł	792 629	-	
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji	105 684	-	
Część oświatowa subwencji ogólnej	4 169 516	4 169 516	100,0
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	746 393	746 393	100,0

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 5. Wykonanie dochodów budżetowych w 2007 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Dochody ogółem	19802081,14	19127661,36	96,5
Dochody własne	4407107,1	3512987,82	79,7
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	7323932	7815259,85	106,7
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1758233,04	1755516,74	99,8
Dotacje celowe na zadania własne	382877	328319,56	98,8
Dotacje otrzymane z funduszy celowych	792629 z 2006r	655047,49	82,6
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji	105684	87339,67	82,6
Część podstawowa subwencji ogólnej	212906	212906	100
Część oświatowa subwencji ogólnej	4495364	4495364	100
Część rekompensująca subwencji ogólnej	0	0	0

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 6. Wykonanie dochodów budżetowych w 2008 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	PLAN PO ZMIANACH	WYKONANIE	%
Dochód ogółem	23299286,82	22626707,67	97,1

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Dochód własny	5548051,43	5281698,36	95,2
Udziały w podatku stanowiącym dochód budżetu państwa	8382215	9298935,28	110,9
Dotacje celowe na zadania zlecone z administracji rządowej	1922957,95	1879471,38	97,7
Dotacje celowe na zadania własne	298232	262093,57	87,9
Środki na dofinansowania własnych inwestycji gmin pozyskane z innych źródeł	792629 z 2006 r.	655047,49	82,6
Dotacje celowe otrzymane z budżetu państwa na realizację inwestycji	105684	87339,67	82,6
Dotacje celowe na zadania bieżące na podstawie porozumień	139452	139452	100
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	266933	266933	100
Część oświatowa subwencji ogólnej	5360717	5360717	100
Środki stanowiące pomoc finansową udzielaną między instytucjami na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych	1200000	0	
Dotacje celowe otrzymane z gminy na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między instytucjami	125415,08	125415,08	100
Środki na dofinansowanie własnych zadań bieżących gmin (związków gmin) powiatów (związków powiatów), samorządów województw, pozyskane z innych źródeł	55 313,36	11992	21,7

Tabela 7. Wykonanie wydatków budżetowych w 2004 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	15 101 339	14 124 874	93,5

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Wydatki majątkowe	3 024 111	2 681 661	88,7
Wynagrodzenia	4 946 299	4 783 298	96,7
Pochodne od wynagrodzeń	1 048 110	945 242	90,1
Dotacje	2 062 703	1 972 635	95,6
Pozostałe wydatki	4 020 116	3 742 038	93,1

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 8. Wykonanie wydatków budżetowych w 2005 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	16 533 152	15 046 697	91,0
Wydatki majątkowe	2 847 133	1 721 956	60,5
Wynagrodzenia	5 545 329	5 517 268	99,5
Pochodne od wynagrodzeń	1 168 555	1 162 610	99,5
Dotacje	2 398 833	2 396 756	99,9
Pozostałe wydatki	4 573 302	4 248 107	92,9

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 9. Wykonanie wydatków budżetowych w 2006 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	21 228 510	18 561 050,95	87,5
Wydatki majątkowe	5 724 996	3 544 091,75	61,9
Wynagrodzenia	6 230 077	6 118 563,58	98,2
Pochodne od wynagrodzeń	1 260 787	1 211 272,33	96,0
Dotacje	2 410 159	2 409 826,82	99,9
Pozostałe wydatki	5 602 491	5 297 296,47	94,5

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 10. Wykonanie wydatków budżetowych w 2007 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
------------------	------------------	-----------	---

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Wydatki ogółem	22271050,14	19826724,96	89
Wydatki majątkowe	5491497	3747688,15	68,2
Wynagrodzenia	7042403	6840945,3	97,1
Pochodne od wynagrodzeń	1401962,87	1335361,25	95,2
Dotacje	2569165	2532137	98,5
Pozostałe wydatki	5766022,27	5370593,26	93,1

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Tabela 11. Wykonanie wydatków budżetowych w 2008 r.

Wyszczególnienie	Plan po zmianach	Wykonanie	%
Wydatki ogółem	26 371 875,82	22 451 598,86	85,1
Wydatki majątkowe	6 557 422,47	4 230 293,85	64,5
Wynagrodzenia	8 097 860,28	7 842 495,59	96,8
Pochodne od wynagrodzeń	1 518 736,6	1 333 420,08	87,8
Dotacje	2 923 083,00	2 752 030,00	94,5
Pozostałe wydatki	7 284 773,47	6 293 359,34	86,4

Źródło: Sprawozdania ..., op. cit.

Załącznik nr 3.

***Tabele zadań LPR
wraz ze źródłami finansowania
i harmonogramem .***

Czynności wykonane, w trakcie realizacji i do wykonania w ramach LPR:

- Budowy i modernizacji infrastruktury drogowej w ramach kompleksowej rewitalizacji infrastruktury drogowej- drogi

Tabela 1. Wykonane

harmogram realizacji w latach	Nazwa działania	Źródła finansowania	Poniesione nakłady pieniężne ze środków własnych
2007	- Przebudowa ul. Poprzecznej w Gródkowie - Remont ul. Sosnowej w Preczowie	środki własne	268 390,18 299 714,14
2008	- Budowa mostu drogowego Dąbie Chrobakowe - Budowa drogi ul. Górna w Górze Siewierskiej	środki własne oraz środki Powiatu Będzin środki własne	397 041,14 81 285,50

Tabela 2. W trakcie wykonywania i do wykonania

harmogram realizacji w latach	Nazwa działania	Źródła finansowania	Szacunkowe nakłady pieniężne ze środków własnych
2009	- Budowa dróg dojazdowych przy ul. Kolejowej w Psarach	środki własne oraz powiatu Będzińskiego	391.146,76
2010-2011	- Remont ul. Granicznej w Psarach i Strzyżowicach	środki własne NPPDL ,RPO	8.100.000,00
	- Remont nawierzchni ul. Reymonta w Psarach	środki własne	330.000,00
	- Remont nawierzchni ul. Kasztanowej w Psarach	środki własne	340.000,00
	- Remont nawierzchni ul. Belnej w Strzyżowicach	środki własne	350.000,00
	- Budowa drogi gminnej ul. Parkowa w Strzyżowicach	środki własne	200.000,00
2011-2012	- Budowa nawierzchni drogi gminnej ul. Podwale w Strzyżowicach - Utwardzenie i położenie nawierzchni na ul. Brzeźnej w Preczowie	środki własne RPO , PROW środki własne RPO , PROW	350.000,00 wg projektu
2012-2016-	Remont nawierzchni ul. Szkolnej w Preczowie	środki własne RPO , PROW	wg projektu
	- Utwardzenie i położenie nawierzchni na ul. Jaworowej w Preczowie	środki własne RPO , PROW	wg projektu
	- Budowa drogi z Preczowa do Sarnowa po trasie tzw."stara kolei"	środki własne RPO , PROW	wg projektu
	- Budowa drogi do cmentarza w Preczowie	środki własne RPO , PROW	wg projektu

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

- Budowa drogi od ulicy Polnej w Preczowie w kierunku Sarnowa	środki własne RPO , PROW	wg projektu
- Utwardzenie lub wymiana nawierzchni dróg gminnych	środki własne RPO , PROW	wg projektu

- **Budowy i modernizacji infrastruktury drogowej w ramach kompleksowej rewitalizacji infrastruktury drogowej- chodniki i infrastruktura towarzysząca**

Tabela 3. Wykonane

harmoniogram realizacji w latach	Nazwa działania	Źródła finansowania	Szacunkowe nakłady pieniężne ze środków własnych
2007	Budowa chodnika przy ul. Grodzieckiej w Gródkowie	środki własne współfinansowane z Powiatu	103.371,27
2008	- Budowa chodnika przy ul. Wiejskiej w Sarnowie	środki własne. współfinansowane z Powiatu oraz WFOŚiGW	145.232,13
	- Budowa chodnika przy ul. Wiejskiej w Psarach		248.596,19
	- Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Psarach		416.656,13
	- Termomodernizacja budynku Przedszkola Publicznego w Strzyżowicach		1.455.827,06
	- Termo modernizacja budynku przy ul. Szkolnej 100 w Psarach		77.915,22

Tabela 4. W trakcie wykonywania i do wykonania

harmogram realizacji w latach	Nazwa działania	Źródła finansowania	Szacunkowe nakłady pieniężne ze środków własnych
2009	- Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Sarnowie	środki własne, Województwa Śląskiego, NPBD oraz WFOŚiGW	150.951,25
	- Budowa chodnika przy DW 913 Psary – Strzyżowice	środki własne,	100.000,00
	- Budowa chodnika przy ul. Wiejskiej w Malinowicach	środki własne,	35.000,00
	- Uzbrojenie w energię elektryczną działek przy ul. Kolejowej w Psarach	środki własne,	95.992,11
	- Budowa dróg dojazdowych do działek w Górze Siewierskiej „Czerwony Kamień	środki własne, NPPDL	2.037.033,79
	- Termo modernizacja Gminnego Ośrodka Kultury w Sarnowie	środki własne, RPO,PROW	1.468.933,84
2010	- Budowa zatoki autobusowej w Malinowicach	środki własne, RPO,PROW	200.000,00
	-Budowa parkingu przy Urzędzie Gminy Psary	środki własne, RPO,PROW	200.000,00
	- Budowa szatni LKS w Strzyżowicach, Preczowie	środki własne, RPO,PROW	20.000,00
	-Termo modernizacja Gminnego Centrum	środki własne,	1.800.000,00

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

	<p>Medycznego w Psarach</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w Sołectwach Gminy Psary na place zabaw - Remont remizy OSP w Preczowie - Budowa budynku OSP w Strzyżowicach 	<p>RPO,PROW</p> <p>środki własne, PROW</p> <p>środki własne, środki własne, PROW. RPO</p>	<p>700.000,00</p> <p>15.000,00</p> <p>800.000,00</p>
2010-2016	<ul style="list-style-type: none"> - Budowa chodników przy drogach gminnych - Budowa chodnika przy ul. Jasnej w Sarnowie - Dobudowa punktów oświetlenia ulicznego - Remont mostu na rzece Czarna Przemsza w Preczowie - Przebudowa szatni LKS w Psarach oraz Sarnowie - Budowa szatni LKS w Preczowie - Remont szatni LKS w Górze Siewierskiej - Budowa budynku socjalnego wraz z zagospodarowaniem terenu na cele rekreacyjno-sportowe przy ul. Szkolnej 100 w Psarach - Przebudowa boisk przy Szkole Podstawowej w Gródkowie - Zagospodarowanie parku wokół pomnika Żołnierzy Radzieckich - Wytyczenie ścieżek rowerowych na terenie Gminy Psary - Remont remizy OSP w Psarach - Termo modernizacja budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Górze Siewierskiej - Budowa parkingu przy remizie OSP w Strzyżowicach - Remont,termomodernizacja i zagospodarowanie na potrzeby OSP budynku po byłym Kółku Rolniczym w Preczowie - Zagospodarowanie terenu przy remizie OSP w Preczowie na cele kulturalno-rekreacyjno-sportowe - Remont i rozbudowa „Sceny Letniej” w Preczowie - Budowa zatoki przystankowej na miejscu dawnej pętli autobusów PKS przy ulicy Sosnowej w Preczowie 	<p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p> <p>środki własne, RPO,PROW</p>	

- **wzmocnienia integracji społecznej i bezpieczeństwa w Gminie Psary**

Tabela 5. Wykonane

harmonogram realizacji w latach	Nazwa działania	Źródła finansowania	Szacunkowe nakłady pieniężne ze środków własnych
---------------------------------	-----------------	---------------------	--

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

2008	Przygotowanie jst. do świadczenia e-usług oraz integracja z SEKAP	środki własne środki RPO	274.744,01
------	---	-----------------------------	------------

- inwestycja w infrastrukturę ochrony środowiska**

Tabela 6. Wykonane

harmoniogram realizacji w latach	Nazwa działania	Źródła finansowania	Szacunkowe nakłady pieniężne ze środków własnych
2007	- Budowa stacji uzdatniania wody w Malinowicach i Budowa studni w Malinowicach ul. Słoneczna	środki własne	2529274,47

Tabela 7. W trakcie realizacji i do wykonania

harmonogram realizacji w latach	Nazwa działania	Źródła finansowania	Szacunkowe nakłady pieniężne ze środków własnych
2010-2016	- Budowa sieci wodociągowej w Górze Siewierskiej „Czerwony Kamień”	środki własne; dotacje z W. Śl. Oraz pożyczka WFOŚiGW	1.404.066,49
	- Budowa wodociągu gminnego Sarnów – Preczów	środki własne , RPO, PROW	3.233.465,00
	- Budowa wodociągu z rur PE w Dąbiu, Gołąszy i Brzękowicach Dolnych	środki własne , RPO, PROW	2.112.819,00
	- Budowa sieci wodociągowej przy ul. Kolejowej w Psarach	środki własne , RPO, PROW	wg projektu
	- Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w Gminie Psary - realizowana w III etapach	środki własne , RPO, PROW	wg projektu
	- Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla mieszkańców Gminy Psary	środki własne , PROW	wg projektu
	- Wymiana wodociągów na ulicach : Brzeżnej, Dębowej, Górnej, Jaworowej, Sosnowej, Zielonej i Wiejskiej w Preczowie.	środki własne , RPO, PROW , WFOŚiGW	Eko-Gmina wg projektu

- Inne planowane projekty i zadania inwestycyjne do zrealizowania**

Tabela 8. Zadania inwestycyjne do zrealizowania

Zakres	Działania
--------	-----------

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

Infrastruktura techniczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszenie liczby awarii wodociągowych oraz strat wody 2. Rozbudowa sieci wodociągowych w miejscach przyszłej zabudowy mieszkaniowej 3. Zlikwidowanie barier architektonicznych
oferta edukacyjna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozszerzenie oferty edukacyjnej placówek oświatowych 2. Likwidacja barier architektonicznych utrudniających dostęp uczniów niepełnosprawnych do usług edukacyjnych 3. Upowszechnienie wśród społeczności szkolnej aktywnego stylu życia 4. Rozszerzenie oferty zajęć o charakterze korekcyjno-kompensacyjnym 5. Wspomaganie wczesnego rozwoju dzieci 6. Kształtowanie pozytywnych postaw w celu eliminacji zachowań agresywnych 7. Systematyczna modernizacja i wzbogacanie wyposażenia placówek oświatowych
pomoc społeczna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja założeń Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych 2. Realizacja założeń rocznych gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie przemocy 3. Realizacja założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomani
ochrona środowiska	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uporządkowanie gospodarki odpadami <ol style="list-style-type: none"> a) Poprawa gminnego systemu gospodarki odpadami b) Stworzenie gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest 2. Polepszenie jakości powietrza <ol style="list-style-type: none"> a) Promocja odnawialnych źródeł energii b) Rozwój systemu ograniczenia niskiej emisji 3. Podnoszenie jakości środowiska i ochrony walorów przyrodniczych <ol style="list-style-type: none"> a) Wprowadzenie form ochrony przyrody b) Poprawa ochrony ziemi poprzez rekultywację terenów zdegradowanych i ich rewitalizacja c) Rozwój edukacji ekologicznej
bezpieczeństwo	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy 2. Poprawa bezpieczeństwa w szkołach 3. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym
kultura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zacieśnianie współpracy między gminnej, międzyregionalnej i międzynarodowej

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Psary

	<p>2. Rozwój oferty kulturalnej zgodnie z zapotrzebowaniem i oczekiwaniami społecznymi</p> <p>3. Rozwijanie działalności GOK w kierunku centrum aktywności lokalnej</p> <p>4. Budowanie społeczeństwa informacyjnego</p> <p>5. Likwidacja barier architektonicznych utrudniających dostęp osób niepełnosprawnych do placówek kultury</p>
kultura fizyczna	<p>1. Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej dla dzieci i młodzieży</p> <p>2. Wprowadzenie programu „GAT” (Gmina Atrakcyjna Turystycznie)</p>

Załącznik nr 4.

***Gmina Psary – Mapa obszaru
rewitalizacji.***

